

2023

Hjo kommun Årsredovisning

Årsredovisning 2023

Så läser du Hjo kommuns årsredovisning

Årsredovisningen är kommunstyrelsens redovisning av verksamheten för det gångna året och avlämnas av kommunstyrelsen till kommunfullmäktige. Den vänder sig också till dig som är invånare eller företagare i kommunen, och naturligtvis till kreditgivare, leverantörer och samarbetspartner. Här kan du läsa om vilka mål som satts upp, hur måluppföljningen har gått och hur skattepengarna har använts. Hjo kommuns årsredovisning är uppdelad i fyra block: inledning, förvaltningsberättelse, finansiella rapporter och ett område som benämns övrigt; där du kan läsa om bland annat folkhälsa och hur Hjo kommun arbetar med hållbarhetsfrågor.

Årsredovisningen publiceras varje år på Hjo kommuns hemsida, www.hjo.se

Produktion: Ekonomienheten Hjo kommun

Foto: Mostphotos och Hjo kommun

Innehållsförteckning

Inledning

- 3 Oppositionsrådet sammanfattar 2023
- 4 Kommunstyrelsens ordförande sammanfattar 2023

Förvaltningsberättelse

- 8 Översikt över kommunens utveckling
- 9 Den kommunala koncernen
- 16 Viktiga förhållanden för resultat och ställning
- 20 Händelser av väsentlig betydelse
- 22 Styrning och uppföljning
- 24 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- 50 Utvärdering av resultat och ekonomiskställning
- 54 Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv
- 55 Förväntad utveckling
- 56 Väsentliga personalförhållanden

Finansiella rapporter

- 62 Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar
- 66 Resultaträkning och kassaflödesanalys
- 67 Balansräkning
- 70 Nothänvisning
- 74 Driftsredovisning
- 78 Investeringsredovisning
- 79 Exploateringsredovisning
- 80 VA- och renhållnings verksamhet

Övrigt

- 86 Miljö och hållbarhet
- 88 Folkhälsa
- 92 Nyckeltal
- 96 Revisionsberättelse
- 99 Ordlista och definitioner

Inledning

I inledningen finns kommunstyrelsens ordförande och oppositionsrådets sammanfattande kommentarer till det gångna årets händelser.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen följer i stort sett RKR:s rekommendation nr.15 och innehåller övergripande beskrivningar av kommunens ställning och utveckling, organisation, styrmodeller etc.

Finansiella rapporter

Här finns kommunens redovisningssprinciper, resultaträkning, kassaflödesanalys, balansräkning samt nothänvisningar.

Övrigt

Här finns bland annat en beskrivning av vårt miljöarbete, folkhälsoarbete samt några nyckeltal.

KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE SAMMANFATTAR 2023

Året har tyvärr präglats av kriget som pågår i Ukraina och av de effekter på ekonomi, säkerhet, beredskap och framtidstro som det har haft. Inflation, räntenivåer, osäkerhet och oro drabbar hela samhällsstrukturen och riskerar att lamslå processer som är viktiga för framtidstro och positiv utveckling. 2023-års resultat är något sämre än budgeterat, det är inte bra. Vi lade en budget med extremt lågt resultat och det är inte hållbart i längden. Att vi gjorde det har sina skäl, bla ett nytt kostsamt pensionsavtal, men orsaken finns också i driften där kostnaderna överstiger intäkterna. Vi står nu inför en tuff utmaning där vi måste anpassa kostymen innevarande år och inför kommande tider.

I Sverige och inte minst i Skaraborg pågår och planeras för stora omvandlingar och omfattande tillväxt. Ett antal större etableringar inom industri, försvar, kriminalvård och livsmedelsproduktion genomförs nu och under de kommande åren. Skaraborg har alla möjligheter att växa sig ännu starkare men vi måste då klara utmaningen att bygga bostäder och attrahera ny och kompetent arbetskraft från andra delar av Europa och världen.

Varje kommun är en bit i Skaraborgspusslet och i Hjo förbereder vi oss för framtiden. Timingen är inte den bästa och nybyggnation av bostäder är i stort sett pausad i hela Sverige men förhoppningen är att detta ska släppa inom en snar framtid. Arbetet med Översiktsplanen har tagit fart och detaljplaner kring förtätning och nya exploateringsområden har tagit form. Ett antal nya villatomter finns redo att bebyggas och markanvisningen av rad- och parhus i bostadsrättsform på Knäpplan rullar på. Vid sidan av detta har privata aktörer fått klartecken för byggnation av ett stort antal hyreslägenheter och vi har idag planberedskap för ca 300 bostäder. Dessutom beredskap för utbyggnation av för- och grundskola. Hjo är klassificerad som en pendlingskommun och det innebär att vi måste kunna erbjuda goda förutsättningar för ett rikt kultur- och fritidsliv. Man ska mao inte behöva pendla i någon större omfattning till sina fritidsintressen! Därav de insatser som gjorts på Högalidens fritidsområde, utegym, utbyggnad av cykelvägar, upprustning av banvallen och den plan som nu lagts för Guldkroksområdets fortsatta utveckling.

Under året har skolan förstärkts för att kunna möta de elever som är i behov av extraordinärt stöd och ett metodiskt arbete genomförs för att säkerställa trygghet och studiero för alla barn och unga i Hjos skolor. Detta arbete kombinerat med värdegrundsarbetet måste hela tiden fortgå då förutsättningarna hela tiden ändras i takt med att nya elever och ny personal rör sig genom systemet.

De senaste åren har vi med växande oro följt trenden med allt fler orosanmälningar för barn och unga som far illa och lider av psykisk ohälsa. Antalet placeringar har i Hjomått mätt varit mycket höga men arbetet med att finna egna familjehem och bygga upp en stödfunktion för dem har hittills gett gott resultat. Tyvärr ser vi att bristen på fungerande psykvård i Västra Götaland är en vanlig orsak till att Hjo kommun tvingas till kraftfulla åtgärder och placeringar för att förhindra att barn och unga far riktigt illa. Invånare som borde fått vård i tid och därmed också ett bättre liv.

Kompetensförsörjningen är en av våra största utmaningar nu och framöver. Vi ska vara rädda om, tillvarata och utveckla den kompetens vi har i organisationen. Rätt person på rätt plats med rätt arbetsuppgifter vid rätt tillfälle. Det är en svårlöst ekvation som kommer kräva en hel del av oss alla. Vi måste våga prova nya arbetssätt, skapa nya typer av tjänster, få heltid som norm på plats, jobba med hälsofrämjande och förebyggande insatser och bli ännu bättre på att använda ny teknologi.

Våra medarbetare är vår viktigaste tillgång i det dagliga arbetet med att utföra de uppdrag som är Hjo kommuns. Ett stort TACK till alla er som bidrar till att Hjo blir en bra plats att leva, verka och bo på. Vi utvecklar Hjo – Tillsammans!

Catrin Hulmarker (m)
Kommunalråd

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

8	Översikt över kommunens utveckling
9	Den kommunala koncernen
16	Viktiga förhållanden för resultat och ställning
20	Händelser av väsentlig betydelse
22	Styrning och uppföljning
24	God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
56	Balanskravsresultat
57	Förväntad utveckling
58	Väsentliga personalförhållanden

Översikt över kommunens och koncernens utveckling

I detta avsnitt sammanfattas några av de viktigaste nyckeltalen tillsammans med en mycket översiktlig analys. Detta för att kunna ge en bild av de senaste årens utveckling för såväl kommunen som för koncernen.

Kommunen

(mnkr)	2019	2020	2021	2022	2023
Antal invånare	9 210	9 229	9 233	9 243	9 258
Kommunal skattesats (%)	21,57	21,57	21,57	21,57	22,00
Verksamhetens intäkter	126	134	129	135	140
Verksamhetens kostnader	-629	-649	-664	-693	-754
Skatteintäkter och statsbidrag	535	553	587	615	645
Årets resultat	9	12	26	27	5
Soliditet (%)	52	49	46	50	49
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser (%)	23	24	25	29	28
Nettoinvesteringar	42	75	78	48	26
Självfinansieringsgrad (%)	76	49	66	119	136
Långfristiga låneskulder	97	133	187	162	159
Antal anställda	771	781	776	772	776

Som framgår av tabellen ovan redovisar kommunen ett betydligt lägre resultat än de föregående åren. Anledningen är framförallt verksamhetens kostnader som har ökat med ca 60 mnkr sedan 2022. Detta är ett resultat av inflationen som tillsammans med det nya KAP-KR-avtalet har medfört bland annat ca 27 mnkr högre pensionskostnader (inkl särskild löneskatt) 2023 än 2022. Utöver pensionskostnaderna har även lönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter ökat med ca 28 mnkr jämfört med föregående år.

De ökade kostnaderna har i viss mån kompenserats med ökade intäkter. Intäkterna från skatter och generella statsbidrag har ökat med 30 mkr och verksamhetens intäkter har ökat med ca 5 mnkr jämfört med föregående år.

Efter några år med höga investeringsnivåer i form av bland annat Estrid Ericsonskolan har investeringstakten under 2023 varit relativt låg. Den låga investeringsnivån gör att självfinansieringsgraden uppgår till 136% under 2023.

Antal anställda avser antal medarbetare med tillsvidareanställning. Ökningen jämfört med föregående år beror bland annat på ökad bemanning inom förskoleverksamheten. Samtidigt pågår ett arbete med att, i enlighet med "Heltid som Norm", höja sysselsättningsgraden och minska vårt beroende av timanställda. Detta har påverkat antalet anställda i motsatt riktning.

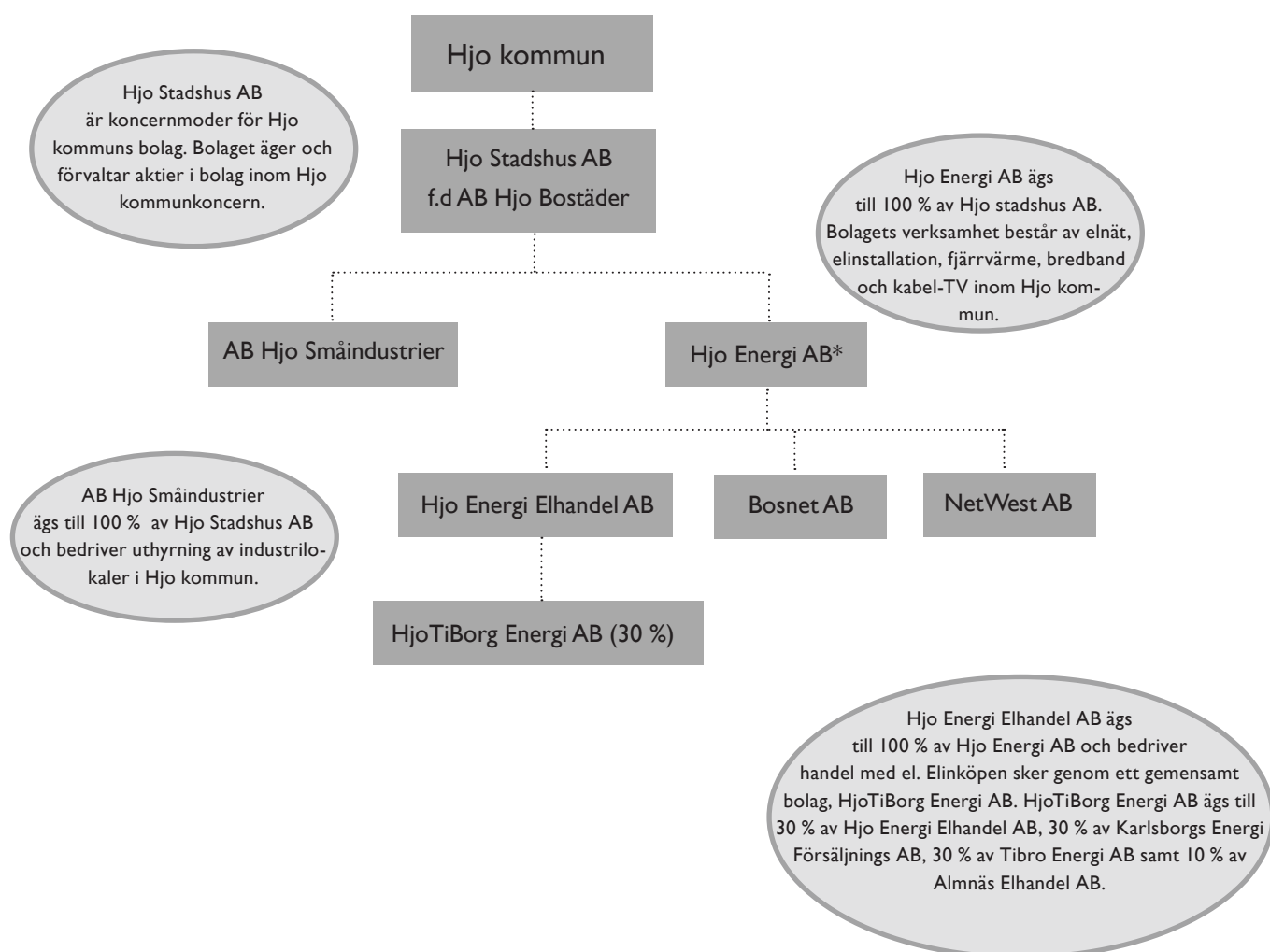
Koncernen

(mnkr)	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter	205	209	222	236	242
Verksamhetens kostnader	-689	-705	-733	-772	-835
Skatteintäkter och statsbidrag	535	553	587	615	645
Årets resultat	12	15	33	33	1
Soliditet (%)	48	46	45	48	48
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser (%)	26	27	28	32	31
Nettoinvesteringar	54	87	96	61	52
Självfinansieringsgrad (%)	91	63	94	127	92
Antal anställda	797	807	801	797	803
Investeringar/medborgare (kr)	5 863	9 427	10 397	6 600	5 600

Som framgår ovan uppgår resultatet för koncernen till endast 1 mnkr för verksamhetsåret 2023, vilket är ett betydligt lägre resultat än de två tidigare åren. Den huvudsakliga förklaringen finns att hitta i kommunens resultat för vilket redogörelse lämnats ovan. Utöver detta har även bolagen haft ett något tuffare år. Energiefektiviseringar och ändrade förbrukningsmönster hos såväl industriföretagen som hos privatpersoner har gjort att elförsäljningen har fortsatt att sjunka. Koncernens låga resultat gör att självfinansieringsgraden av koncernens investeringar också har sjunkit jämfört med de två tidigare åren.

Den kommunala koncernen

Den samlade kommunala verksamheten bedrivs i kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation och i Hjo Stadshus AB och dess dotterbolag. Kommunen anlitar inte några privata utförare men samverkar med den kooperativa hyresföreningen Äldrehem i Hjo ekonomisk förening som tillhandahåller boende inom äldreomsorgen. Kommunens bolag, som inte har förändrats under de senaste åren, samlas under holdingbolaget Hjo Stadshus AB. Hjo kommun har inget kommunalt allmännyttigt bostadsbolag utan fastighetsmarknaden domineras av det privata Wennergrens Byggnads AB. En översikt av den kommunala verksamheten framgår av organisationsschemat nedan.

*Från och med 1 januari 2024 finns ett nybildat elnätbolag som lyfts ut från Hjo Energi.

Kommunal verksamhet i andra former

Kommunal verksamhet utförs i huvudsak i Hjo kommuns egen regi. Men vi samverkar också med andra kommuner i vårt närområde inom vissa områden. Samverkan sker för att kunna upprätthålla hög kvalitet och samtidigt hålla kostnaderna nere. Nedan följer en kortfattad redogörelse av de kommunalförbund och andra organisationer som utför kommunal service åt Hjo kommuns invånare.

Skaraborgs Kommunalförbund utgör plattformen för det gemensamma delregionala utvecklingsarbetet i Skaraborgs 15 kommuner. Förbundet ska särskilt verka inom tillväxt och utveckling samt verksamhetsstöd och intressebevakning.

I det gemensamma utvecklingsarbete för Skaraborg har arbetet i förbundet strukturerats i fyra utvecklingsområden:

- Regional utveckling
- Hållbar samhällsutveckling
- Kunskapsutveckling
- Valfärdsutveckling

Miljönämnden östra Skaraborg är nämnden för tillsyn, kontroll och prövning inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelskontroll för kommunerna Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro.

- Tillsyn/kontroll och prövning enligt bland annat miljöbalken och livsmedelslagen.
- Miljönämnden ska följa utvecklingen inom miljö- och hälsoskyddsområdet i kommunerna Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro.
- Miljönämnden ska lämna råd och upplysningar till allmänheten i frågor som omfattas av nämndens ansvarsområde.

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund som bedriver språktolkförmedling och översättningsservice. Medlemskommunerna är: Alingsås, Borås, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Hjo, Karlsborg, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Mariestad, Munkedal, Mölndal, Orust, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Öckerö, samt Västra Götalandsregionen.

Räddningstjänsten Östra Skaraborg är ett kommunalförbund med medlemskommunerna Hjo, Tibro, Karlsborg, Mariestad, Töreboda, Gullspång och Skövde. Förbundet ansvarar för räddningstjänst och förebyggande brandskydd enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), samt tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Under 2023 har förbundet utökats med 4 kommuner (Lidköping, Grästorp, Essunga och Vara) och antalet medlemskommuner är nu 11. I samband med denna förändring har förbundet bytt namn till Räddningstjänsten Skaraborg.

SAMORDNINGS-
FÖRBUNDET
Skaraborg

Samordningsförbundet Skaraborg består av fyra parter: Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen, Arbetsförmedlingen och de 14 kommunerna: Essunga, Falköping, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara. Förbundet bildades 1 januari 2021 och bestod innan dess av de tre Samordningsförbunden i Skaraborg; Östra, Västra och Norra.

Genom förbundet förvaltas en gemensam budget, ibland även med externt finansierade projekt. Målet är effektiv användning av samhällets resurser och lokala behov avgör vad som behövs för att fler personer ska få, behålla eller förbättra sin förmåga att förvärvsarbeta.

Avfall & Återvinning Skaraborg är ett kommunalförbund med ansvar för insamling och behandling av hushållsavfall samt information, regelskrivning och planering av hushållsavfallens omhändertagande. Avfall & Återvinning Skaraborg (tidigare AÖS) bildades den 1 januari 2000 av Hjo, Skövde och Tibro. Karlsborg anslöt sig till förbundet 2001, Töreboda 2005, Falköping 2008 och Skara 2014. Gullspång och Mariestad anslöt sig 2016. De senaste medlemmarna är Essunga, Grästorp, Götene och Vara som anslöt sig den 1 januari 2022.

Överförmyndare
i samverkan

Överförmyndaren är en kommunal tillsynsmyndighet som främst styrs av kommunallagen. Överförmyndarens uppgift är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Denna tillsyn skyddar personer som inte själva kan ta vara på sina rättigheter eller sköta sin ekonomi och som av den anledningen har en god man eller förvaltare utsedd för att hjälpa honom eller henne. Tillsynsmyndigheten är ett samarbete mellan Falköping, Hjo, Karlsborg, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Gullspång, Bollebygd, Herrljunga, Svenljunga, Vårgårda, Tranemo, Skara och Lidköping.

Kollektivtrafiknämnden är en gemensam nämnd för kommunerna Hjo, Tibro och Karlsborg. Nämnden ansvarar för allmän och särskild kollektivtrafik. Samarbetet i Kollektivtrafiknämnden regleras i ett samverkansavtal mellan kommunerna och genom nämndens reglemente. Nämndens uppdrag är att företräda kommunerna i samverkansfrågor gällande kollektivtrafikens utveckling, tillsammans med Västra Götalandsregionen som är ekonomiskt ansvarig och Västtrafik som planerar och utför trafiken.

Kommunstyrelsens ordinarie ledamöter 2023

Catrin Hulmarker (M)
Ordförande

Ann-Christine Fredriksson (M)

Ewa FThorstenon (M)

Richard Bengtsson (M)

Stefan Swenson (M)

Linnéa Hultmark (C)
1:e vice ordförande

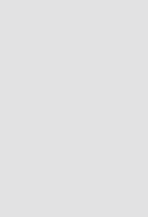
Björn Bröne (L)

Eva-Lott Gram (Kd)

Pierre Robert Rydén (S)
2:e vice ordförande

Annelie Johansson (S)

Jörgen Fransson (S)

Merja Wester (S)

Sven Forsman (V)

Kenny Åkerberg (Sd)

Christian Johansson (Sd)

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är det högsta beslutande organet i kommunen och väljs direkt av kommunens medborgare. Fullmäktige beslutar i ärenden av större vikt för kommunen såsom budget, visioner, mål och policyer för hela kommunens verksamhet och fastställer kommunens taxor och avgifter.

Kommunfullmäktige i Hjo består av 33 folkvalda ledamöter. Sammanträdena är offentliga och alla intresserade är välkomna att lyssna till debatterna.

Hjo kommun leds av en borgerlig majoritet med sammanlagt 18 kommunfullmäktigemandat, bestående av:

- Moderaterna (13 ledamöter)
- Centerpartiet (2 ledamöter)
- Kristdemokraterna (2 ledamöter)
- Liberalerna (1 ledamöter)

Oppositionen har 15 kommunfullmäktigemandat, bestående av:

- Socialdemokraterna (8 ledamöter),
- Vänsterpartiet (2 ledamöter)
- Sverigedemokraterna (5 ledamöter)

Kommunstyrelsen

Politikerna i kommunstyrelsen planerar, leder och samordnar kommunens verksamhet och ekonomi. Alla ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige behandlas först av kommunstyrelsen. En stor mängd ärenden kan dock avgöras i kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen i Hjo har 15 ledamöter och 15 ersättare. Under kommunstyrelsen finns den 31/12-23 fem utskott:

- Allmänna utskottet
- Barn- och utbildningsutskottet
- Socialutskottet
- Individutskottet
- Tekniska utskottet

Utskotten bereder ärenden som ska tas upp i kommunstyrelsen.

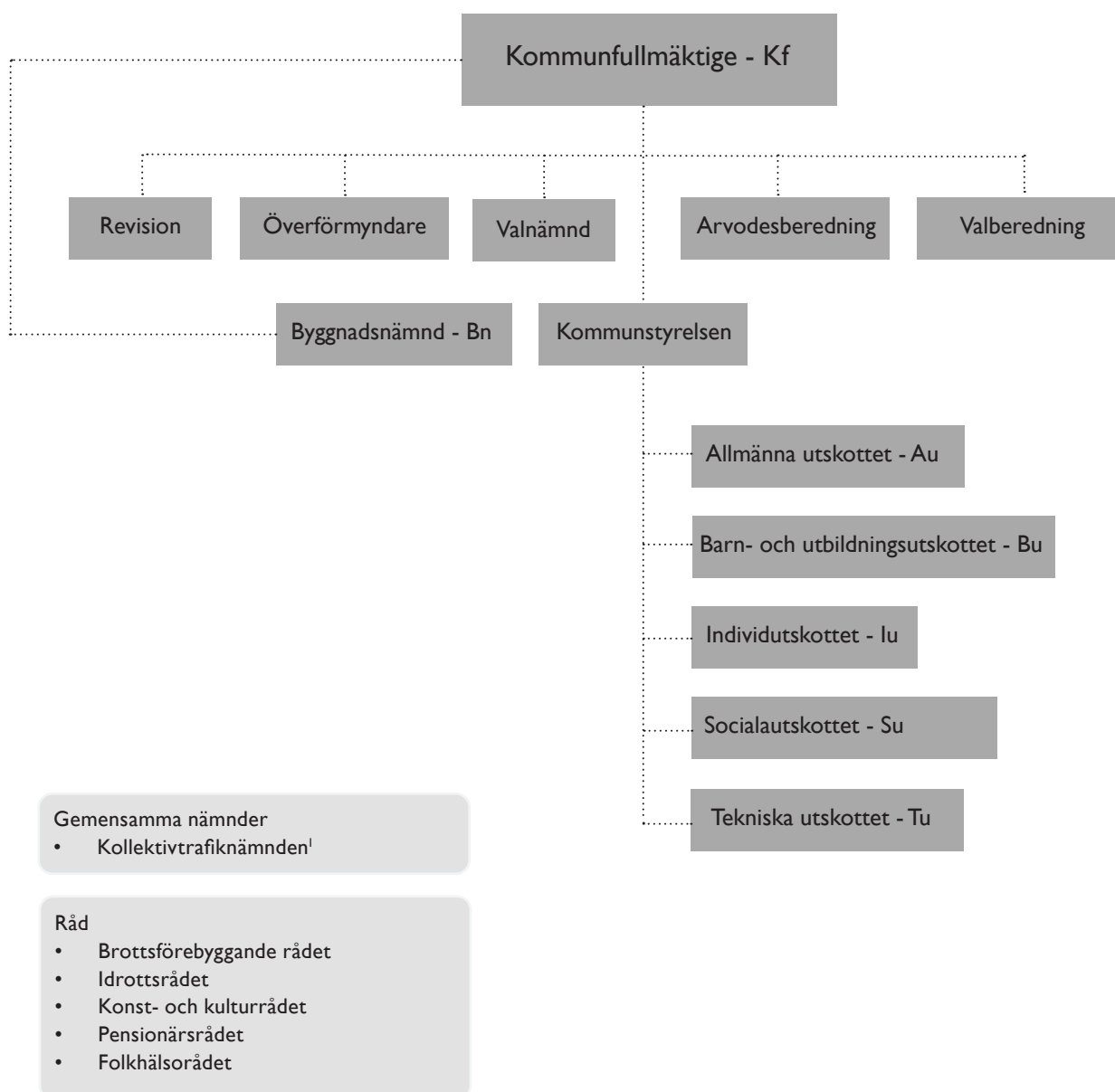
Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet - undantaget den översiktliga fysiska planeringen som handhas av kommunstyrelsen - och har den närmaste insynen över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör också de övriga uppgifter, som enligt annan lag eller meddelade dispensbefogenheter, ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet samt vissa uppgifter enligt miljöbalken.

Byggnadsnämnden består av 7 ledamöter och 3 ersättare och är en fristående nämnd under kommunfullmäktige.

Vår politiska organisation

Den politiska organisationen i Hjo kommun består av kommunfullmäktige och kommunstyrelse. Under kommunstyrelsen finns fem utskott som bereder ärenden. Det finns även en byggnadsnämnd som hanterar bygglov.

¹Ett samarbete mellan Hjo, Tibro och Karlsborg kommun.

Eva Ulfenborg
Kommundirektör

Thomas Lindberg
Kanslichef

Lisbet Bärenholdt
Ekonomichef

Pauline de Puy
Personalchef

Peter Jonsson
IT-chef

Mari-Louise Brage
Barn och utbildningschef

Annika Törner
Vård och omsorgsschef

Charlotte Wvarling
Socialtjänstchef

Maria Berg
Samhällsbyggnadschef

Christer Svensson
Kultur, turism och fritidschef

Ledningsorganisation

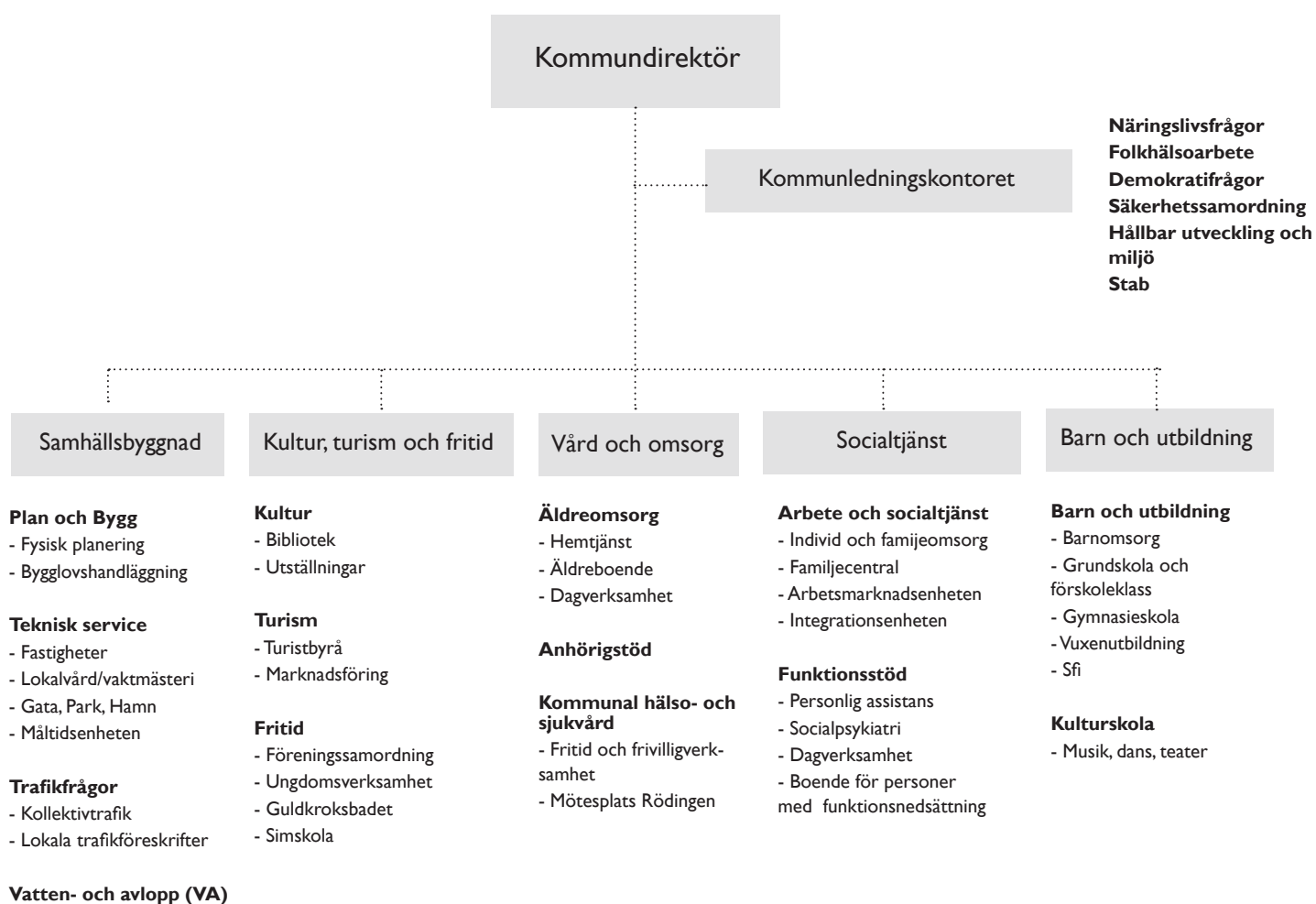
Tjänstepersonerna, som arbetar i förvaltningen, är inte politiskt valda utan anställda i kommunen. De företräder inte ett politiskt parti utan arbetar på uppdrag av den politiska ledningen i kommunen.

Ledningsgruppen är kommundirektörens strategiska resurs för ledning och styrning av kommunens verksamhet. Kommunens ledningsgrupp leds av kommundirektören.

Förvaltningen är uppdelad i fem verksamhetsområden: socialtjänst, barn och utbildning, kultur, turism och fritid, samhällsbyggnad samt vård och omsorg. Centralt placerade på kommunledningskontoret finns enheterna ekonomi, kansli, IT och personal. Näringsliv, säkerhet och folkhälsa är andra som är centralt placerade under kommundirektörerna.

Vår förvaltningsorganisation

Hjo kommuns förvaltningsorganisation består av en enda förvaltning, Kommunstyrelsens förvaltning, som leds av en kommundirektör tillsammans med stabs- och verksamhetschefer.

Viktiga förhållanden för resultat och ställning

För att förstå Hjo kommuns resultat och ställning är det nödvändigt att ha kunskaper om riskerna i kommunen. I nedanstående avsnitt sammanfattas därför de mest väsentliga risker som identifierats för Hjos del.

Omvärldsrisker

Det rådande världsläget med Rysslands krigföring mot Ukraina, konflikten i Mellanöstern och fortsatt hög inflationstakt samt höga räntenivåer gör att prognoser över konjunkturutveckling och skatteintäkter är mycket vanskliga att göra. Sveriges statsfinanser har dock hittills visat sig vara så stabila att det har funnits utrymme för att kompensera såväl näringsliv som kommuner och regioner för tappade intäkter och/eller ökade kostnader. För närvarande tycks dock regionernas underskott och åtgärdsprogram vara i störst fokus, vilket medför en risk för att kommunernas utmaningar kommer i andra hand.

Hjo kommuns budgetarbete bygger på SKR:s bedömningar och skatteprognoser. Den senaste prognosen (feb 2024) indikerar en mycket svag ökning av skatteunderlaget under 2024. Att konjunkturer därefter stärks och att skatteunderlaget ökar i linje med det historiska genomsnittet. Vi vet dock att utmaningarna ökar, bland annat urholkas värdet av stigande skatteintäkter av inflationen och dessutom pågår en förändring i demografiförändring där fler kommer att behöva försörjas av färre. Detta leder inte bara till en obalans i försörjningskvoten utan också svårigheter med kompetensförsörjning. I många yrkesgrupper som arbetar i kommunen råder det brist på arbetskraft.

Skatten höjdes inför 2023 med 0:43 och är nu 22:00 efter att ha varit oförändrad sedan 2003. Detta innebär att kommunen ligger något över genomsnittlig skattesats för samtliga kommuner men fortfarande lägre än kommuner i Hjo kommuns kategori (pendlingskommun till mindre tätort).

Flera tunga etablerings- och investeringsprojekt är på gång i Skaraborg: batterifabrik i Mariestad, ärtproteinfabrik i Lidköping, utbyggnad av fängelset i Tidaholm och Mariestad är några av dem. Allt detta gör att Skaraborgs kommunalförbund arbetar intensivt med att samarbeta över kommungränserna för att lösa dessa utmaningar och möjligheter på bästa sätt. Trots att de stora etableringarna inte kommer att ske i Hjo kommun ser vi stora möjligheter i form av spinn-off effekter inom det lokala näringslivet, men framförallt att kunna utvecklas ytterligare som bostadsort. Vi har fina värden att erbjuda och goda förutsättningar för att öka invånarantalet.

Samtidigt finns det också all anledning att vara beredd på motsatsen, d v s att lågkonjunkturer håller i sig eller fördjupas, vilket kan leda till nedläggning av industrier i vår närhet. Även omställningen till ett fossilfritt samhälle kan leda till att arbetstillfällen försvinner och ersätts med dito i andra regioner/länder.

Befolkningsutveckling

Den 31 december 2023 hade Hjo kommun 9 258 invånare, vilket innebär en ökning med endast 15 personer sedan förra årsskiftet. 2023 är tredje året i rad med blygsam ökning efter åtta år av relativt kraftig ökning.

Ökningstakten de senaste tio åren är dock något lägre än för riket totalt, men med tanke på samhällstrenderna med utflyttning från småorter till storstadsnoderna måste detta anses godkänt. Ökningen under 2015–2017 påverkades visserligen av det stora flyktingmottagandet men andelen nyanlända i Hjo har ändå varit lågt i förhållande till riket i övrigt. I jämförelse med övriga Skaraborg är det endast Skövde och Lidköping som uppvisar en större befolkningsökning än Hjo, såväl nominellt som procentuellt.

Genomsnittsåldern som är ca 46 år, är högre i Hjo än riket och då kommunen inte har egen gymnasie- eller högskola flyttar ungdomar i hög grad ut från kommunen i 20-årsåldern för att sedan återvända efter genomförda studier för att bilda familj.

Befolkningsprognoser från SCB respektive länsstyrelsen visar på en fortsatt försiktig ökning och att medelåldern fortsätter att stiga samtidigt som andelen invånare i arbetsför ålder minskar.

Näringsliv

I Hjo finns drygt 1 200 företag inom en rad olika branscher. De flesta av företagen har färre än tio anställda och nästan alla har färre än 50 anställda. Tillsammans bidrar näringslivet med 2 200 arbetstillfällen, vilket motsvarar drygt 52 procent av samtliga jobb i kommunen.

Den största arbetsgivaren är Emballator Tectubes med ca 140 anställda, Electrobyrån 89, AnVa Hjo 83 och Magnussons måleri 51. Noterbart är att andelen anställda i tillverkningsindustrin och jordbruket ligger på en markant högre nivå än i riket som helhet.

Näringslivet i Hjo är differentierat och präglas till stor del av ett ökat antal småföretagare. Det här gör oss mindre konjunktur känsliga och mer stabila i osäkra tider med lägre efterfrågan.

År 2024 kommer fortsatt vara en tid av ovisshet gällande vår omvärld. Vi går in i det nya året med fortsatt höga räntor, inflation och ett osäkert geopolitiskt läge som påverkar utvecklingen och investeringstakten. Centralbankernas förväntade räntesänkningar skapar förutsättningar för en återgång och stabilisering av tillväxt, inflation och delvis även ränteläget (Källa: Nordeas ekonomiprognos Q1-2024).

I kreditupplysningsföretaget Synas tillväxtrapport placerar sig Hjo på plats 8 av 49 kommuner i regionen. Detta indikerar att näringslivet mår bra och att vi trots allt har en stark tillväxt i vårt lokala näringsliv.

Nyföretagsamheten är relativt stark och ligger över riksgenomsnittet. Riket har under 2023 minskat nyföretagandet med -15 % men i Hjo är minskningen bara -2 % jämfört med föregående år. Hjo kommun har under 2023 bildat ett tillväxt- och näringslivsråd där vi genomfört fyra möten av mer strategisk karaktär. Rådet syftar till att fördjupa samarbetet mellan kommunen och näringslivet.

Utbudet i Hjo präglas av unika butiker, restauranger och caféer som differentierar sig gentemot andra orter runtomkring Hjo. Styrkan i stadens utbud kan kopplas till platsens attraktivitet och läge som erbjuder dels fantastiska besöksmål och boendemiljöer som lockar besökare och nya inflyttare.

I Hjo finns ett eget lokalt NyföretagarCentrum, en välorganiserad LRF-organisation samt ett etablerat Leader kontor (lokalt EU-kontor) som arbetar med landsbygdsutvecklingsfrågor. Vi planerar att fortsätta förstärka vår position genom att arbeta medvetet med frågor som kopplar an till stadens attraktivitet genom etableringar, nyföretagande, lokal- och markfrågor m.m.

Vi har haft flera bra etableringar under 2023 varav Tidaholms Sparbank är en av dom som öppnar ett fysiskt bankkontor vid Stora torget. En service som är bra både för näringslivet och allmänheten samt attraktiviteten för Hjo som boendeort.

Hjo kommun har idag endast ett fåtal lediga industritomter. En planprocess är påbörjad för att möjliggöra ett nytt industriområde i de norra delarna av staden. I samrådshandlingen för detaljplanen finns ett förslag om en ny anslutning till väg 195 i Sveavägens förlängning. Närheten till väg 195 ger snabb och enkel åtkomst till vägnätet vad gäller logistik, transporter och/eller skyltläge för verksamhet. Området innehar redan idag 22 500 m² för möjlig etablering lämpligt för industri med logistik eller energikrävande verksamhet.

Hjo är en pendlingskommun och en stor del av kommunens invånare arbetar i Skövde. Där återfinns stora och viktiga aktörer i form av Volvo-bolagen, Skaraborgs sjukhus, Högskolan i Skövde samt Science Park. Förutom att utvecklingen i Skövde är ytterst viktig är också kommunikationerna till och från Skövde viktiga.

Vi engagerar oss aktivt i samverkansfrågor och forum gällande nätverkstaden Skaraborg där ett stort omställningsarbete är påbörjat. Vi ser värdet av att göra saker tillsammans i Skaraborg, eftersom det som gynnar Skaraborg i förlängningen även gynnar Hjo.

Arbetsmarknad

Den totala arbetslösheten i Hjo kommun för december 2023 uppgick till 3,6 % (föregående år 4,2 %), att jämföra med Västra Götalands 5,9 % (föregående år 5,9) och rikets 6,8 % (föregående år 6,6). Arbetslösheten är således lägre än såväl länets som rikets genomsnitt och har sjunkit med 0,6 procentenheter sedan december 2022.

Under december 2023 låg andelen arbetslösa utrikesfödda på 8,4 procent, en nedgång med 1,3 procentenheter jämfört med motsvarande period föregående år. Även här ligger Hjo kommun lägre än såväl länet som riket.

Även arbetslösheten för unga (18–24 år) i Hjo sjunker. I december 2023 låg siffran på 4,6 % jämfört med 5,4 % föregående år. Motsvarande siffra för länet är 6,7 %.

Den relativt låga arbetslösheten i Hjo är glädjande och innebär lägre tryck inom försörjningsstöd. Samtidigt innebär det att den framtida kompetensförsörjningen inom offentlig sektor kan bli än svårare än i kommuner med högre arbetslöshet.

Bostadsmarknad

Bostadsmarknaden i Hjo präglas av en stor andel villabebyggelse, samt lägenheter som innehas med hyresrätt. Andelen bostadsrätter är relativt begränsad, vilket i viss mån skapar trögrörlighet då det inte alltid är ekonomiskt fördelaktigt för de äldre att sälja sina villor och flytta till lägenhet. Hjo kommuns invånarantal har dock ökat under de senaste tio åren, om än i mycket liten omfattning de senaste tre åren. Detta har varit möjligt på grund av att kommunen successivt har exploaterat nya villaområden samt av att ett antal nya privata bostadsområden uppförts (till exempel Kvarteret Rönnen, Baggstedtska gården m.fl.). Under de senaste fem åren har kommunen exploaterat och sålt ett sextotal villatomter i framförallt områdena Knäpplan och Sigghusberg.

Under året har ett område norr om Estrid Ericsonskolan (Hjo Söder 6:1) exploaterats. Där finns nu 17 villatomter nu finns till försäljning och ytterligare 17 kan iordningställas med kort varsel. Detaljplaner har tagits fram för ytterligare områden för boende, bland annat Knäpplan Södra med plats för 22 radhus och 8 villatomter.

En detaljplan finns också för ett nytt bostadsområde på Sjöröd norr om stadsparken, där den privata aktören Wennergrens Byggnads AB planerar att bygga 75 lägenheter i en första etapp. Rådande situation med hög inflation och stigande räntor har dock medfört att projektet är vilande. Utöver detta är dock ett antal mindre detaljplaner under framtagande och/eller färdiga vilket gör att kommunen står relativt väl rustade för inflyttning till kommunen.

Verksamhetsrisker

I likhet med kommunsverige i övrigt är kompetensförsörjning en nyckelfråga för kommunen och dess verksamhet. För vissa personalgrupper, såsom vårdpersonal, lärare, specialpedagoger och erfarna socialsekreterare finns det rekryteringssvårigheter samtidigt som kommunen står inför pensionsavgångar de kommande åren.

Sjukfrånvaron i Hjo kommun uppgår till ca 7 procent och har fortsatt att minska sedan pandemin. Kommunen har de senaste åren infört friskvårdssatsningar och arbetat med att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet. För att nå framgång kommer det också att krävas omställning, rationaliseringar och nyttjande av nya tekniska lösningar (välfärdsteknik).

Kommunen har antagit en plan för en successiv implementering av begreppet Heltid som norm, som grundar sig på en central överenskommelse i HÖK16 mellan SKR och Kommunal. Arbetet pågår och har lett till ökad sysselsättningsgrad och ett minskat beroende av timvikarier. Utmaningen i detta ligger framförallt i att upprätta arbetsscheman och anställningsvillkor som tillgodoser såväl effektivitet i organisationen som attraktivitet som arbetsgivare.

Säkerhet och beredskap

Under 2023 har säkerhetsläget i och omkring Sverige förvärrats ytterligare där kriget i Ukraina och rysk aggression på t.ex. cyberkrigsområdet är en drivande del. Det har också uppstått ytterligare konflikthärdar kring Röda havet och östra Medelhavet som kan komma att påverka Sveriges säkerhet ytterligare. Sverige står också inför ett NATO-medlemskap som kommer innebära både fördelar för Sveriges säkerhet men också skyldigheter att delta i skyddet av allierade i nordatlantiska området. Hjo kommun fortsätter att arbeta intensivt med att planera och etablera förmågor som åligger kommuner lokalt att hantera. Det handlar först och främst om att klara av att bedriva den egna samhällsviktiga verksamheten i alla lägen, även krig och höjd beredskap, och att kunna samverka med och samordna lokalsamhället till en effektiv och gemensam hantering i kris och krig. Detta arbete kommer fortgå tillsvidare. Nya utmaningar och behov åläggs kommunen regelbundet från statliga myndigheter via nya lagar och föreskrifter.

Det gångra året har kommunen fortsatt arbetet för att stärka sin lednings- och samordningsförmåga, planering för kriskommunikation och värnande av allmänheten med framförallt trygghetspunkter samt fokuserat på att etablera en egen försörjningsberedskap för dricksvatten, måltider, drivmedel och reservkraft. Kommunen har i början av 2023 skickat ut en broschyr, "Trygg i Hjo", till samtliga hushåll i Hjo kommun samt skapat och skickat ut "Säkerhet och beredskap – en handbok för företagare". Båda broschyrerna syftar till att informera och vägleda privatpersoner och näringsidkare lokalt att se över sin hemberedskap respektive beredskap i företaget samt att informera om och hot som kan drabba samhället lokalt. Vid sidan av dessa kommun- och förvaltningsövergripande åtgärder har kommunens verksamheter fortsatt att stärka den interna förmågan gällande säkerhet med sitt verksamhetsskyddsarbete. Etableringen och utvecklingen av verksamhetsskyddet, som innefattar brandskydd, arbetsmiljösäkerhet hot och våld, informationssäkerhet och kontinuitetsplanering kommer att fortsätta även under 2024.

Kommunen fortsätter jobba brett med säkerhetsfrågor där den civila beredskapen för kris och krig är en stor del. Utöver beredskapsarbetet har Sveriges kommuner under 2023 blivit ålagda att arbeta brottsförebyggande enligt en ny lag. Hjo kommun har sedan 2021 ett fungerande trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete igång och har under 2023 påbörjat anpassningen och kompletteringen av det arbetet med hänsyn till den nya lagen. Även inom detta område förväntas utmaningarna att växa lokalt.

Barn och utbildning

Som framgår av vår målredovisning i avsnittet om god ekonomisk hushållning är måluppfyllelsen när det gäller andelen godkända betyg, meritvärden och behörighet till gymnasieskola goda, men det krävs ett kontinuerligt fokus på detta för att bibehålla goda resultat. Hjo kommun har goda förutsättningar i form av hög lärartäthet och en hög andel behöriga lärare. Det finns dock utmaningar när det gäller den framtida kompetensförsörjningen då det, i likhet med riket i övrigt, råder stor lärarbrist inom samtliga skolformer. Alla nyetableringar som är på gång i Skaraborg ställer höga krav på kommunens vuxenutbildning att hitta snabba utbildningsspår för att täcka behoven av arbetskraft.

Vi ser även ett ökat behov av särskilt och extraordinärt stöd för våra barn och elever, vilket medför ett större behov av specialkompetens hos medarbetarna.

Vård och omsorg

Kompetensförsörjningen är den största utmaningen för Vård och omsorg. Detta gäller såväl sjuksköterskor som undersköterskor, administrativ personal och chefer.

Antalet insatser inom hemtjänsten i Hjo kommun har fortsatt att minska under 2023. Medeltalet insatstimmar per månad har sjunkit från 3 214 h under 2022 till 2 979 under 2023, dvs. en minskning med 7 procent.

Läget inom särskilt boende får anses tillfredställande. Efter en period med flertalet i kö till demensboende under senare delen av 2023 har nu läget stabiliserats och efterfrågan och utbud är i balans. Vi ser en fortsatt ökning i behovet av platser inom demensvården medan behovet inom den somatiska vården har minskat något de senaste åren. Ökningen inom demensvården möttes av en utbyggnad av nio platser för permanentboende och nio korttidsplatser på vårt boende Sigghusberg under 2020. Vi ser nu över möjligheter att eventuellt i viss mån växla över platser från somatisk vård till demensvård. Beredskap för behov av att utöka verksamheten finns i form av lokaler, men att hitta personal med rätt kompetens är den största utmaningen framöver.

Hjo kommun samverkar med KHF Äldreheim i Hjo ekonomisk förening genom avtal avseende tre särskilda boenden inom LSS och äldreomsorgsverksamheten (Sigghusberg, Villa Rosell samt Gjutaren). Föreningen är en kooperativ hyresförening där kommunen, tillsammans med Riksbyggen och de boende är medlemmar.

Socialtjänst

I verksamhetsområde Socialtjänst ingår individ- och familjeomsorg, arbetsmarknadsenheten, integrationsverksamheten samt från och med maj månad även funktionsnedsättning. Kommunens individ- och familjeomsorg har historiskt sett haft få placeringar i familjehem och/eller institutionsboende, med låga kostnader som följd. De senaste åren har dock antalet placeringar ökat i såväl Sverige generellt som i Hjo, vilket har lett till ett underskott för Socialtjänsten. Relativt kraftiga förstärkningar har skett med budgetmedel för att täcka de befarade långsiktiga placeringarna samt till personella resurser för att kunna hitta egna familjehem. Som ett resultat av vårt riktade arbete med detta har vi också sett en minskning i antalet konsulentstödda placeringar under slutet av 2023 och kostnadsökningen har upphört. Situationen är dock fortfarande oroande då den psykiska ohälsan ser ut att öka i samhället.

Finansiella risker

Kommunens räntebärande skulder uppgick den 31 december 2023 till ca 198 mnkr och den genomsnittliga räntesatsen vid årsskiftet uppgick till ca 2,2 %. Spridningen i förfallodag är relativt jämnt fördelad i tid och sträcker sig alltifrån 3 månader till 2027.

Kommunens har ingen överskottslikviditet utan likviditetsreserven utgörs av en checkräkningskredit om 40 mnkr. Kommunen har således inga kortfristiga placeringar eller risker förknippade med detta.

Beträffande kreditrisk så har kommunen en relativt låg skuldsättning per invånare och låneutrymme hos Kommuninvest är betryggande.

Händelser av väsentlig betydelse

År 2023 var året då vi lämnade en pandemi bakom oss, en erfarenhet rikare. En del lärdomar har stannat kvar; vi är fortfarande mer försiktiga med att vara på plats på jobbet när vi känner oss krassliga, och tekniken underlättar distansarbete. Distansarbete är här för att stanna men kommer aldrig att ersätta värdet i att träffas i fysiska möten. En av de viktigare lärdomarna är sannolikt värdet av mänskliga möten, gemenskap och att känna sig som en del av ett sammanhang. Den önskade ensamhet som många tvingades in i var en stor utmaning för hela samhället.

Värt att fundera över är vad vi ersatt all den tid med, som vi alla lade ner extra på planering, ledning och vardagligt arbete under pandemin. Svårt att mäta och vi får nog aldrig något svar men förhoppningsvis har det ersatts med värdeskapande arbete som gynnar Hjoborna och Hjo.

Något vi i Sverige, samtliga kommuner och såklart Hjo kommun har fokuserat mycket på de två senaste åren är beredskapsarbetet, där en kraftsamling kring det civila försvaret har kommit för att stanna. I Sverige har vi under flera decennier vilat tryggt i att vi kunnat lämna beredskapsfrågorna åt sidan. Med den osäkra omvärld som omger oss har vi vaknat upp och det har blivit tydligt att vi måste återuppta det arbete som alltför många år inte fått någon uppmärksamhet alls.

Under 2023 försämrades säkerhetsläget ytterligare med det pågående kriget i Ukraina och rysk aggression på t.ex. cyberområdet. Den flyktingvåg som förväntades 2022 kom dock aldrig till stånd. De ukrainare som kom till Hjo har erbjudits olika former av boendelösningar och språkundervisning. Det nätverk som startade igång 2022, en samverkan mellan Hjo kommun och civilsamhället, har fortsatt sitt samarbete under 2023, vilket förhoppningsvis bidragit till att göra vardagen enklare och rikare för de ukrainare som sökt sin tillflykt till oss. Vår flyktingsamordnare har varit en viktig kraft i detta arbete.

Sveriges kommuner blev under 2023 ålagda att arbeta brottsförebyggande enligt en ny lag. Hjo kommun har sedan 2021 fokuserat på att öka det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet och under 2023 har vi påbörjat anpassningen och kompletteringen av det arbetet med hänsyn till den nya lagen. Även inom detta område förväntas utmaningarna att växa lokalt.

Näringslivsarbetet och samarbetet mellan näringslivet och Hjo kommun har tagit flera kliv framåt, fantastiskt kul! Äntligen, efter flera års uppehåll pga pandemin, kunde vi under våren genomföra Guldhjärtat, en uppskattad näringslivsgala som ägde rum på Grebbans nöjesrestaurang. Under våren startades ett tillväxt- och näringslivsråd upp, en samverkansarena mellan Hjo kommun och det lokala näringslivet. Välbesökta företagsfrukostar och kontinuerliga företagsbesök har satt näringslivsfrågorna högt upp på agendan och vidareutvecklat goda relationer mellan Hjo kommun och näringslivet.

Det har hänt mycket i Hjo under 2023, många konkreta positiva händelser. Av allt som hänt kan några saker lyftas fram särskilt;

Det satsades på utemiljön på våra skolgårdar. Fågelås skola i Gate har byggts om och invigningen gick av stapeln i oktober. Det var en välbesökt kväll i Gate med många barn, föräldrar, Gatebor och företrädare för Hjo kommun. Även Hammarnskolans skolgård har fått en ansiktslyftning med nya lekredskap.

Hjo Disc invigde Högalidens Discgolfpark under hösten och banan hade redan före invigningen gjort succé. Under hösten färdigställdes utomhusgym, hinderbana, vindskydd, ny lekutrustning vid den befintliga lekplatsen och en digital tavla som visar tid och temperatur har satts upp på fasaden på Hjobygdens OK:s klubbstuga.

För att näringslivet ska kunna växa och utvecklas har ett arbete pågått under 2023 som ska möjliggöra utökade byggrätter på befintligt industriområde i norra Hjo. Detaljplanerna väntas antas under våren 2024. Parallellt med detta pågår planläggning av nya industritomter i anslutning till befintligt industriområde.

2023 har ett varit ett händelserikt år på många sätt, samhällsplanering och hållbar utveckling har stått i fokus. Skaraborgs kommuner har arbetat tillsammans på ett flertal områden för att göra Skaraborg attraktivt, robust och kompetensförsörjt. Detta arbete ska bidra till att antalet invånare i Skaraborg ökar från 270 000 till 300 000 fram till år 2030, vilket är en målsättning i den delregionala utvecklingsstrategin. I Omställning Skaraborg, som handlar om att tillsammans möta kommande etableringar i Skaraborg, har Hjo kommun jobbat med att skapa förutsättningar för att Hjo ska kunna växa med en balanserad framfart de kommande åren. För att vi ska kunna växa måste fler och nya boendelalternativ erbjudas. Hjo kommun har under året färdigställt 17 nya tomter på Lundby, alldeles norr om Estrid Ericsonskolan. Detaljplanen för del av Knäpplan Södra, som omfattar 24 bostadsrätter i en markanvisning och 8 villatomter för försäljning via den kommunala tomtkön, antogs under våren. Detaljplanen innefattar även 8 villatomter som kommer att säljas via kommunens tomtkö. När konjunkturen vänder upp finns goda möjligheter att börja bygga nya bostäder.

I samarbete med White arkitekter har en programhandling tagits fram för hur Guldkroksområdet kan utvecklas till en ännu bättre mötesplats med idrott, motion och hälsa i fokus. Under våren fick föreningar och medborgare tycka till om förslaget. En tidplan för ombyggnad av Guldkroksområdet har tagits fram och pengar finns avsatta i budget under åren 2027 till 2030.

Det händer mycket i Hjo som vi ska vara stolta över. Hjo är en bra samarbetspartner att räkna med för Hjobor, näringsliv, inflyttare, besökare och våra samverkanskommuner i Skaraborg!

Illustration: White arkitekter

Kommunfullmäktige i Hjo har antagit ett styrsystem som sammanfattar hur Hjo kommun styrs. Styrsystemet kan ses som en verktygslåda i vilken det ligger sex olika verktyg: vision och målmodell, värdegrund och ledarmodell o.s.v. Tillsammans utgör de en garant för att kommunens verksamheter bygger det samhälle som vi demokratiskt har beslutat om.

Styrning och uppföljning

Hjos vision är "Tillsammans skapar vi framtidens Hjo". För att nå vår vision satsar kommunen på sex utvecklingsområden: Boende, Besökare, Vättern, Levande Hjo, Hållbarhet & natur och Tillsammans. Kommunfullmäktige styr mot visionen genom att ange mål för kommunens arbete, mål som är nyckelfaktorer för att nå visionen inom respektive utvecklingsområde. Dessa mål följs upp vid delårsboksut och vid årsboksut för att se om vårt arbete leder i rätt riktning mot vår vision.

En vision och en tydlig målmodell som utgår från kommunens vision

För att långsiktigt styra Hjo kommun har kommunfullmäktige fastställt en vision för Hjo kommun "Tillsammans skapar vi framtidens Hjo" och sex utvecklingsområden som är centrala för att nå visionen. Varje år fastställer kommunfullmäktige en budget och verksamhetsplan. I budgeten finns de prioriterade mål som särskilt ska följas upp för att se om vi är på väg att uppnå visionen. Dessa följs upp i årsredovisningen.

En gemensam värdegrund

Hjo kommun styrs också genom värderingar. Genom att leva vår värdegrund – Det goda mötet – bidrar vi som arbetar i Hjo kommun till att uppfylla visionen.

Medborgarfokus

Kultur och värderingar handlar inte bara om Hjo kommuns interna värdegrund utan är större än så; det handlar om ett samspel mellan kommuninvånare, förtroendevalda och medarbetare. Medborgardialog är ett viktigt verktyg för att stötta det representativa systemet.

Rollfördelning mellan politiker och tjänstepersoner

För att kommunens styrning ska fungera optimalt krävs en tydlig rollfördelning mellan politiker och tjänstepersoner. Politikernas roll är att tydliggöra vad det är man vill uppnå och när i tiden detta ska vara gjort. Tjänstepersonens roll består av att beskriva hur uppdraget kommer att utföras och av vem.

Budget- och uppföljningsprocessen

Kommunens budget- och uppföljningsprocess finns beskriven i en särskild plan antagen av kommunfullmäktige.

Processen innebär i korthet att budgetarbetet delas upp i en vårprocess och en höstprocess. I vårbudgeten som antas av kommunfullmäktige i juni fastställs framförallt investeringsbudget för det närmaste året samt en investeringsplan för de nästkommande fyra åren.

Under vårprocessen antas vidare en preliminär driftbudget med ekonomiska ramar för respektive politikområde. Då kommunen endast består av två nämnder (inkl. byggnadsnämnd), sker indelning av verksamheten istället i politikområden. Under hösten uppdateras sedan budgetförutsättningarna med bland annat nya skatteprognoser från SKR och uppdaterad information från förvaltningen. Slutliga drifts- och investeringsbudgetar antas sedan av kommunfullmäktige under november, då också skattestasen fastställs.

Uppföljning av det ekonomiska utfallet sker fyra gånger per år (efter utfallet för mars, maj, augusti och oktober).

Uppföljningen efter augusti är den mest djupgående och resulterar i en delårsrapport för årets första åtta månader. I samband med detta redovisas också arbetet med att uppnå kommunfullmäktiges prioriterade mål och en prognos för måluppfyllande upprättas. Slutlig uppföljning av såväl verksamhetsmål som finansiella mål sker sedan i årsredovisningen.

Styrdokument - gemensam struktur

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen styr verksamheten med hjälp av olika styrdokument. Det finns "Riktlinjer för Hjo kommuns styrdokument" som förtydligar vilka olika typer av styrdokument som finns i Hjo kommun och vilken beslutsnivå som gäller. Styrdokument i Hjo ska vara tillgängliga, enkla och så få som möjligt för att skapa goda förutsättningar för delaktighet, styrning och uppföljning.

Intern kontroll

I början av året upprättas en plan för intern kontroll som täcker hela kommunstyrelsens förvaltning. Planen antas av kommunstyrelsen, vanligtvis under februari månad. Det interna kontrollarbetet bedrivs sedan under året. Resultatet avrapporteras till kommunstyrelsen efter årets slut tillsammans med åtgärder som antingen redan genomförts eller som kommer att genomföras för att öka den interna kontrollen. När allvarliga och sannolika risker uppdagas så inväntar inte förvaltningen den samlade rapporteringen vid årets slut, utan åtgärder vidtas då direkt för att minska risken.

Till sin hjälp har förvaltningen riktlinjer för intern kontroll och en rutin med mallar samt en informationsbroschyr som förklarar syfte med mera. Dessa finns på kommunens intranät.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Vår vision är ”Tillsammans skapar vi framtidens Hjo”. För att nå visionen har kommunen identifierat sex utvecklingsområden: Boende, Besökare, Vättern, Levande Hjo, Hållbarhet & natur och Tillsammans. Kommunfullmäktige styr den kommunala verksamheten genom visionen och dess utvecklingsområden genom att ange mål för kommunens arbete, mål som är nyckelfaktorer för att nå visionen inom respektive utvecklingsområde.

God ekonomisk hushållning

Kommuner ska ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Enligt kommunallagen (2017:725, 11 kap.) ska kommunerna ha verksamhetsmål och finansiella mål som främjar god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning bygger på långsiktigt tänkande och att varje generation som lever och verkar i Hjo står för de kostnader som de ger upphov till. I kommunallagen ställs krav på att kommunfullmäktige ska besluta om särskilda mål och riktlinjer för verksamheten och ekonomin som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Den kommunala verksamheten ska bedrivas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Detta är uttryckt i kommunallagen i form av det så kallade balanskravet. På lång sikt räcker det inte med ett nollresultat för att bevara kapaciteten. Det krävs ett årligt överskott för att finansiera investeringar och för att säkerställa att det egna kapitalet inte minskar i värde. För Hjo kommun innebär god ekonomisk hushållning att resurserna i verksamheten ska användas till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. Visionens utvecklingsområden och kommunfullmäktiges prioriterade mål är styrande för all verksamhet och utveckling. De ekonomiska förutsättningarna i budgeten styr takten i vår strävan att uppfylla visionen.

Mål för god ekonomisk hushållning

Mål för verksamheterna

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige besluta om mål och riktlinjer för verksamheten som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Det innebär att resurserna i verksamheten ska användas till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna har uppnåtts och följts.

I samband med beslut om budget och verksamhetsplan fastställer kommunfullmäktige ett antal prioriterade mål för verksamheten. Dessa mål följs årligen upp i samband med delårs- och årsbokslutet. Vid uppföljningen görs en sammantagen bedömning av mätbara mått och icke mätbara resultat. Bedömningen ligger till grund för kommunstyrelsens redovisning till kommunfullmäktige om huruvida verksamhetens resultat är förenligt med god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

Enligt kommunallagen ska kommunen i samband med budgeten ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska följas upp i årsredovisning och i delårsbokslut. Hjo kommuns långsiktiga finansiella mål innebär att varje generation själv ska bära kostnaderna för den kommunala service som den konsumerar. Kommande generationer ska inte behöva betala för det som tidigare generationer förbrukat. Hjo kommuns finansiella mål tar sikte på och anger nivåer för:

- Årets resultat
- Soliditet
- Självfinansieringsgrad av investeringar

I samband med beslut om budget och verksamhetsplan fastställer kommunfullmäktige nivån för finansiella mål för kommande budgetår och resterande år i planperioden. Aktuella ekonomiska förutsättningar för Hjo kommun tas i beaktande när nivån för de finansiella målen fastställs. För ett enskilt år eller en planperiod kan det innebära att de långsiktiga finansiella målen inte uppnås, utifrån att det inte är ekonomiskt eller verksamhetsmässigt försvarbart.

Analys och bedömning av god ekonomisk hushållning

Nedan följer en redovisning av det arbete som gjorts för att nå kommunfullmäktiges prioriterade mål för verksamheten. År 2023 har kommunfullmäktige beslutat om 15 mål för den kommunala organisationen. Av dessa är 12 riktade till kommunens verksamheter och tre är finansiella mål för Hjo kommun. Utöver dessa har även bolagen ett antal mål genom ägardirektiv.

Ambitionen är att det till varje mål ska finnas en indikator som ger signaler om att vårt arbete leder till önskat resultat. Till många av målen finns en indikator men för tre mål sker bedömning av måluppfyllelsen helt utifrån genomfört arbete. Det är önskvärt att indikatorerna utvecklas positivt men i bedömningen av måluppfyllelsen lägger vi stor vikt vid genomfört arbete och kvalitativa signaler. Utvärderingen av måluppfyllelsen görs för vart och ett av målen.

För flera av våra verksamhetsmål använder vi SCB:s medborgarundersökning som indikator och vi deltar i undersökningen vartannat år. Enkäten genomfördes i Hjo kommun år 2022 och resultat av denna samt övriga indikatorer som redovisas årligen kommer att ligga grund för den slutliga bedömningen av måluppfyllelsen.

- ✓ Uppfyllt
 — Delvis uppfyllt
 ✗ Ej uppfyllt

Sammanställning måluppfyllelse

Utvecklingsområde 1: Boende

Utfall
2023

1. Hjo ska vara en attraktiv boendekommun med positiv befolkningsutveckling ✓
2. Det ska vara lätt att välja hållbara trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik i Hjo kommun. Hjo kommun fokuserar särskilt på att upprätthålla god kollektivtrafik till Skövde. ✓
3. Hjoborna ska känna sig trygga med att här erbjuds vård och omsorg samt socialt stöd av god kvalitet i livets olika faser ✓
4. Barn och elever i Hjo kommun ska stimuleras till att inhämta och utveckla kunskaper och värden genom en förskola och skola präglad av trygghet och studiero. ✓
5. Hjo kommun stödjer varje individ, utifrån dennes unika resurser, på vägen till en egen försörjning och ett eget arbete eller studier. ✓

Utvecklingsområde 2: Tillsammans

—
✓
✓

6. Hjo kommun ska använda smart teknik och digitaliseringens möjligheter för att underlätta arbetet och öka servicen för våra kommuninvånare och besökare. —
7. I Hjo ska vi ha ett gott företagsklimat och en livskraftig handel. ✓
8. I Hjo kommuns alla verksamheter ska man få ett gott bemötande och uppleva att det är möjligt att vara med och påverka kommunen. ✓

Utvecklingsområde 3: Levande Hjo

✓

9. Hjo ska vara en levande stad och invånarna ska vara nöjda med fritids- och kulturutbudet ✓

Utvecklingsområde 4: Hållbarhet och natur

—

10. Hjo kommun arbetar aktivt för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan i sina verksamheter och ska verka för att Hjo ska kunna vara fossiloberoende 2030. Detta innebär att hela Hjo ska ha minskat sina växthusgasutsläpp med 80% jämfört med år 1990. —

Utvecklingsområde 5: Besökare

✓

11. Besöksnäringen i Hjo ska utvecklas hållbart med fokus på fler besökare när och där det inte är fullt ✓

Utvecklingsområde 6: Vättern

✓

12. Hjo kommun ska arbeta för att skydda Vättern mot föroreningar. ✓

Ekonomi

✗
—
✗
✓
✓
✓

13. Årets resultat ska uppgå till lägst 6 mnkr ✗
14. Investeringarna ska finansieras med egna medel under mandatperioden 2023–2026 —
15. Soliditeten inkl. pensionsåtaganden ska årligen bibehållas eller förbättras. ✗
16. Soliditeten i koncernen Hjo Stadshus AB ska öka med minst 1 % per år från och med år 2015 och senast år 2025 uppgå till minst 25 %. ✓
17. Soliditeten i Hjo Småindustrier AB ska uppgå till minst 30% ✓
18. Taxor för elnät och fjärrvärme i Hjo Energi AB bör ligga under regiongenomsnittet. ✓

Utvecklingsområde I:

Boende- lätt och gott att leva

Hjo har en enorm potential som en levande och vacker boendeort med vårt sjönära läge. Det ska vi ta vara på och göra ännu mer av. I framtiden Hjo är det gott att leva och enkelt att få livspusslet att gå ihop. Ett brett utbud av bostäder, goda kommunikationer och en stark gemenskap lockar allt fler till Hjo. Många uppskattar att Hjo särskilt prioriterar verksamheter som riktar sig till barn och unga.

Mål I. Hjo ska vara en attraktiv boendekommun med positiv befolkningsutveckling

Arbete under året som gått

Många faktorer bidrar till vår attraktivitet som boendekommun. Hjo är en utpräglad pendlingskommun; nästan 45 procent av vår yrkesverksamma befolkning pendlar till jobbet. Vid sidan av möjligheterna att erbjuda attraktiva boendemiljöer är det viktigt med närhet till service, attraktiva offentliga miljöer och goda möjligheter till en aktiv fritid på "hemmaplan". De övriga i fullmäktigemålen och det arbete som görs för att nå dessa bidrar till att Hjo blir en attraktiv boendekommun. Redovisningen här fokuserar på samhällsplanering och de insatser som görs för att fler ska vilja och ha möjlighet att leva, bo och verka i Hjo.

2023 har ett varit ett händelserikt år där samhällsplanering och hållbar utveckling har stått i fokus. Skaraborgs kommuner har arbetat tillsammans på ett flertal områden för att möjliggöra målbilden i den delregionala utvecklingsstrategin om ett attraktivt, robust och kompetensförsörjt Skaraborg. Antalet invånare i Skaraborg ska öka från 270 000 till 300 000 fram till år 2030.

Skaraborgs 15 kommuner har arbetat tillsammans för att möta de nya etableringarna som är på väg: batterifabrik i Mariestad, utbyggnad av Tidaholmanstalten, utökad verksamhet på Forsvarsmakten i Karlsborg och ny fabrik för växtbaserat protein i Lidköping. Etableringarna innebär ett stort antal nya jobb, och ännu fler skaraborgare i närtid. Samhällsbyggnadsverksamheterna i kommunerna har fått ett formellt uppdrag av direktionen i kommunalförbundet att ta fram ett samlat förslag på hur vi kan möta behov av bostäder, infrastruktur och samhällsservice för fler skaraborgare.

Många av Hjos invånare pendlar till arbete och studier, främst till Skövde. Därför är det viktigt att vi behåller och utvecklar vår attraktivitet som boendeort. För att fler ska kunna bosätta sig i Hjo måste det finnas bostäder för olika behov och skeden i livet. Kommunens främsta uppgift är att skapa förutsättningar för ny- och ombyggnad av bostäder genom samhällsplanering, detaljplanering och en aktiv markpolitik.

Boende och attraktivitet

Under året har efterfrågan på bostäder och villatomter varit låg som ett direkt resultat av den rådande konjunkturen. I början av 2023 fanns inga lediga tomter i kommunens tomtkö men under tidig höst färdigställdes 17 nya tomter på Lundby, alldeles norr om Estrid Ericsonskolan. Detaljplanen för del av Knäppan Södra, som omfattar 24 bostadsrätter i en markanvisning och 8 villatomter för försäljning via den kommunala tomtkoden, antogs under våren. Detaljplanen innefattar även 8 villatomter som kommer att säljas via kommunens tomtkö. Den rådande konjunkturen och ränteläget har tyvärr medfört att ingen av dessa såldes under året.

I nuläget finns antagna detaljplaner i både Hjo stad och i våra mindre orter som gör det möjligt att bygga cirka 300 bostäder. För att förbättra den redan goda planberedskapen har Samhällsbyggnadsavdelningen arbetat med ett antal detaljplaner för såväl bostäder som verksamhet och industri. Planberedskapen för verksamhet och industri är relativt låg. Arbetet med tre ändringsplaner som ska möjliggöra utökade byggrätter på befintligt industriområde i norra Hjo pågår och detaljplanerna väntas antas under våren 2024. Parallellt med detta pågår planläggning av nya industritomter i anslutning till befintligt industriområde. I nuläget inväntar vi besked från länsstyrelsen kring arkeologiska undersökningar men ambitionen är att planen ska kunna antas under senare delen av 2024.

Under tidig vår startade arbetet med en ny digital översiktsplan. Samråd och granskning kommer att genomföras under 2024 och enligt tidsplanen ska översiktsplanen antas våren 2025.

Grönområden, natur och offentlig miljö

I Hjo är det nära till naturen. Välskötta parker, grönområden, lekplatser och närheten till Vättern bidrar till att Hjo upplevs som en attraktiv boendekommun. Utomhusmiljöer som inspirerar till lek, rörelse och motion är viktigt, inte minst för folkhälsan. Under året har förvaltningen arbetat med ett antal projekt som förbättrar möjligheterna till ett aktivt vardagsliv. Lekplatsen i stadsparken är kommunens mest välbesökta. Under 2021 genomfördes en förstudie kring hur lekplatsen skulle kunna moderniseras och

tillgänglighetsanpassas. I budgeten för 2023 tillfördes ytterligare medel för arbetet som projekterats under året. Ombyggnaden av lekplatsen har startats upp direkt efter årsskiftet 23/24 och kommer att vara klart till försommaren 2024. Utemiljön på Fågelås skola i Gate har byggts om och invigningen gick av stapeln i oktober. Även Hammarnskolans skolgård har fått en ansiktslyftning med nya lekredskap.

I samarbetet med White arkitekter har vi tagit fram en programhandling för hur Guld Kroksområdet kan utvecklas till en ännu bättre mötesplats med idrott, motion och hälsa i fokus. Resultatet presenterades för kommunstyrelsen i mars. Under våren fick föreningar och medborgare tillfälle att tycka till om förslaget. Under hösten fastställdes en tidsplan för ombyggnad av Guld Kroksområdet och pengar finns avsatta i budget under åren 2027 till 2030.

Under 2023 har ingen ytterligare yta ställts om till slätteräng. Samhällsbyggnad har fokuserat på att sköta om och utveckla de befintliga slätterängarna. På vår exempeläng Maden har vi satt upp en ängsbok där förbipasserande kan läsa mer om vilka växter som finns på platsen och lära sig mer om blomrika miljöer och pollinerarnas betydelse. Maden ligger intill Hjoåns dalgång, nedanför Ådalsvägen.

• Verksamhetslokaler

Bra och välskötta verksamhetslokaler är viktigt för våra verksamheter och har stor betydelse för alla de som vi finns till för. Kommunens verksamhetslokaler håller hög standard och flera skolor och omsorgsfastigheter är nybyggda eller nyligen renoverade. Gymnastiksalen på Guld Kroksområdet har varit i stort behov av upprustning. Under åter har en tillbyggnad gjorts som rymmer ny entré och nya omklädningsrum som tillgänglighetsanpassats med hiss. Den befintliga gymnastiksalen har fått nytt tak, golv, belysning och ventilation.

Bedömning av målpuppfyllelse

Bedömningen är att målet är uppnått

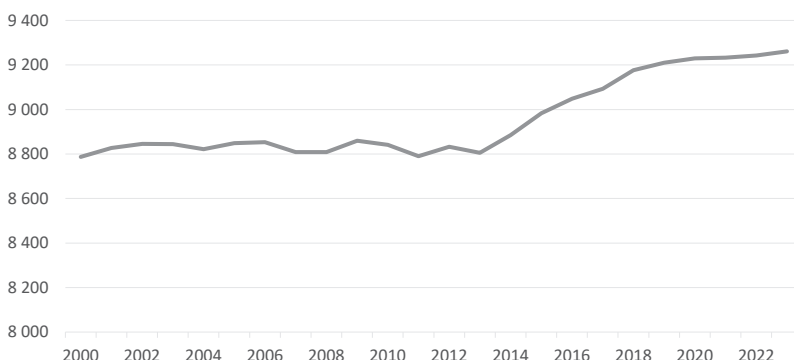
Den senaste tioårsperioden har antalet invånare i Hjo ökat varje år, från drygt 8 800 år 2013 till drygt 9 258 vid utgången av 2023. Många mindre kommuner som ligger långt från storstadsnoderna kämpar för att behålla invånare och därför är det positivt att Hjo de senaste åren inte bara lyckats behålla utan också öka antalet invånare. De nya tomterna på Lundby och en ny detaljplan på Knäppplanområdet gör det möjligt att bygga 25 nya villor med äganderätt och 24 radhus med bostadsrätt. Detta ger möjligheter för fler människor att bosätta sig i Hjo!

Resultatet av SCB:s medborgarundersökning 2022 visar att drygt 96 procent av kommunens invånare tycker att Hjo är en mycket eller ganska bra plats att bo på. Nästan 80 procent kan rekommendera andra att flytta hit, vilket är ett mycket högt värde. Hjos attraktivitet påverkas av arbets- och utbildningsmöjligheter inom rimligt avstånd. På frågan om man tänker flytta från kommunen svarar 5 procent ja, men det finns stora variationer mellan åldersgrupper. I åldersgruppen 18–29 år svarar 17 procent att de tänker flytta från Hjo.

Av samtliga svarande tycker 62 procent att möjligheterna att bo kvar i kommunen och läsa vidare efter gymnasiet är bra. Drygt 80 procent tycker att möjligheterna att ha ett arbete inom rimligt avstånd från bostaden är bra. Hjo placerar sig på en fjärde plats jämfört med övriga 16 deltagande pendlingskommuner i båda dessa frågor.

När det handlar om underhåll och skötsel av den offentliga miljön och kommunens fastigheter är våra medborgare mycket nöjda. Här ligger Hjo i topp bland de 137 kommuner som deltog i medborgarundersökningen 2022.

Befolkningsutveckling

Mål 2. Det ska vara lätt att välja hållbara trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik i Hjo kommun. Hjo kommun fokuserar särskilt på att upprätthålla god kollektivtrafik till Skövde.

Arbete under året som gått

En stark infrastruktur, både när det gäller vägtrafik, kollektivtrafik och godstransporter, ger förutsättningar för positiv samhällsutveckling. Hjo är en utpräglad pendlingskommun och nästan 2 000 personer, vilket motsvarar närmare 45 % av den förvärvsarbeteande befolkningen, pendlar till arbete på annan ort. Hälften av dessa pendlar till Skövde. Möjligheten att bo i Hjo och pendla till arbete, studier och rekreation är avgörande för vår möjlighet att vara en attraktiv boendeort. Möjligheterna att resa med kollektivtrafik mellan Hjo och Skövde är goda, men i övrigt är det praktiskt svårt att resa med kollektivt för att arbeta eller studera på annan ort. Från Skövde är möjligheterna att resa med tåg mot Stockholm och Göteborg mycket bra.

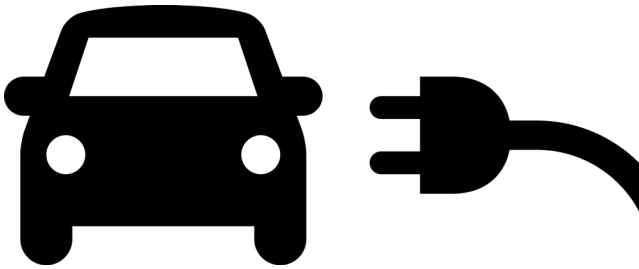
En stor andel av Hjoborna som arbetspendlar gör det med bil. Siffror visar att andelen fossiloberoende personbilar har ökat i Hjo kommun som geografiskt område från 9,7 % 2020 till 16,2 % 2022. Genomsnittet för riket 2022 var 19,3 %. I Hjo finns 12 publika laddpunkter för elbilar och ytterligare 60 vid kommunala verksamheter.

Under 2023 påbörjades upprustning av banvallen från Grebban till Blikstorp. Sträckan mellan Grebban och Solberga blev klar under 2023 med ny grusbeläggning och fungerar nu som en gång- och cykelväg. Arbetet fortsätter under 2024 med att färdigställa resterade del fram till Blikstorp. I Hjo kommun är antal meter cykelväg per invånare 2,5 m vilket är 0,1 m under snittet i riket. De senaste åren har fokuset legat på att knyta ihop cykelvägnätet i tätorten och öka säkerheten främst i anslutning till skolorna. 2024 planeras ytterligare förbättringar i anslutning till Estrid Ericsonskolan och Hammarnskolan.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

Under året har nya gång- och cykelvägar färdigställts vilket underlättar möjligheten att välja hälsosamma, hållbara transportmedel. Banvallen har genomgått en upprustning vilket ger fler möjligheter till aktiva transporter och friluftsliv. Kollektivtrafik upprätthålls med hög service mot Skövde.

Indikator:	2022
SCB och SCB:s Medborgarundersökning	
Andel, %, positiva till utbudet av gång- och cykelvägar i kommunen.	80 (81)
Andel, %, positiva till trafiksäkerheten på gång- och cykelvägar i kommunen.	76 (71)
Andel positiva till skötsel och snöröjning av gator, vägar, gång- och cykelvägar (ny)	80 (66)
Andel positiva svar till möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafik för dina vardagliga resor	38 (67)
Andel positiva till utbudet av laddningsstationer för elfordon i kommunen (ny)	46 (31)
(medelvärde bland deltagande kommuner)	

Mål 3. Hjoborna ska känna sig trygga med att här erbjuds vård och omsorg samt socialt stöd av god kvalitet i livets olika faser

Arbete under året som gått

- Socialtjänst

I maj genomfördes en större organisationsförändring som innebar att funktionshinderområdet flyttades över till Arbete och socialtjänst. Verksamhetsområdet bytte i samband med det namn till Socialtjänsten och funktionshinderenheten bytte namn till funktionsstöd.

När vi sammanfattat årets statistik kring orosanmälningar barn och unga kan vi konstatera att nivåerna fortsatt är höga och i paritet med föregående år. När det gäller orosanmälningar vuxna ser vi en närapå dubbling av antalet. Inom båda områdena ser vi en ökad komplexitet i ärendena. När det gäller placerade barn kan vi se en minskning under året, delvis beroende på flertalet vårdnadsöverflyttningar.

Arbetslösheten har under året trots sviktande konjunktur fortsatt att sjunka. I december rapporterade Hjo kommun en total arbetslöshet på 4,2 procent. Det är en minskning jämfört med samma tidpunkt i fjol (0,8 procentenheter). När det gäller ungdomsarbetslösheten så har den sjunkit betydligt, med 1,8 procentenheter, till 5,4 jämfört med förra året. Det är en minskning med 9 personer. Även för gruppen utrikesfödda minskar arbetslösheten. Det avspeglar sig i att antalet hushåll som fått försörjningsstöd har minskat.

Socialtjänsten har under året fortsatt att fördjupa arbetet kring barnkonventionen. Bland annat har barn- och familjeenheten infört barnkonsekvensanalys i alla utredningar. Detta för att säkerställa att barns rättigheter har beaktats och säkerställts. AME har fortsatt prioritera och särskilt uppmärksammat hushåll med barn.

Socialtjänsten har även fortsatt att prioriterat arbetet med systematisk uppföljning av insatser. Frågan är högaktuell på nationell nivå utifrån en ny socialtjänstlag och förändrade samhällsutmaningar. Hjo kommun har engagerats i ett nationellt projekt på området tillsammans med SKR och Karlstads universitet.

Kvalitetsundersökningen inom IFO/AME har besvarats av 88 klienter och alla enheter är representerade. Inom området bemötande får alla enheterna övervägande positiva resultat. Den absoluta majoriteten, 92 % upplever att de får ett bra eller mycket bra bemötande vilket även är i linje med förra årets resultat. Av dessa anser även merparten, 72 %, att de får ett mycket bra bemötande. Verksamheten arbetar löpande med värdegrundsfrågor och bemötande och strävar efter att ha goda möten även vid komplexa och svåra samtal och i de fall de behöver ge negativa besked. En förbättrad situation efter kontakt med socialtjänsten kan vara en indikation på insatsernas resultat. När det gäller klientens situation anger 70 % av de svarande att deras situation

förbättrats eller förbättrats mycket sedan de fick kontakt med socialtjänsten i Hjo kommun. Detta är en liten minskning från 2022 då det var 75% som angav en förbättring och från 2021 då det var det hela 87% som ansåg att deras situation förbättrats eller förbättrats mycket.

Minskning i andelen som anser sin situation förbättrad skulle kunna ha sin orsak i att andelen klienter med komplexa behov stadigt ökar, för vilka en positiv förändring tar längre tid att få till stånd.

- Vård och omsorg

Under det gångna året har verksamheten arbetat med att utveckla och förbättra strategier för kompetensförsörjning, anpassat scheman och bemanning utifrån ny arbetstidslagstiftning, genomfört språkstödsutbildning till medarbetare som behöver utveckla svenska språket, infört ett nytt verksamhetssystem, skalat upp användningen av läkemedelsautomater samt börjat implementera mobilt arbetssätt för sjuksköterskor. Åtgärderna har förbättrat arbetsprocesserna, men samtidigt möter verksamheten utmaningar, bland annat vid anpassningen av personalens kompetens till digitala verktyg. Utmaningen med kompetensförsörjningen och den pågående digitaliseringen kräver nytänkande, mod och ett starkt och närvarande ledarskap vilket blivit än mer tydligt under 2023.

Sedan hösten 2022 finns ett pågående uppdrag från kommunstyrelsen som rör hemvården. Framstegen har under 2023 varit långsammare än önskat, och det har blivit tydligt att problematiken sträcker sig bortom det rent organisatoriska. Förändringsbehoven är komplexa och involverar även kulturella aspekter. Av den anledningen behöver vi framöver genomföra ett mer omfattande förändringsarbete, både vad gäller struktur och kultur, för att återställa balansen inom enheten och uppnå de mål som uppdraget pekar ut.

Under året har arbetet på Sigghusbergs äldreboende varit intensivt. En omfattande kulturscanning av verksamheten har genomförts som svar på tidningsartiklar som under sommaren 2023 påtalat brister i verksamheten. Syftet med kulturscanningen var att få en djupare förståelse för de kulturella aspekterna inom enheten och identifiera områden där förändringar och förbättringar kan göras. Resultaten kommer att ligga till grund för ett förbättringsarbete som genomförs av ledning och medarbetare tillsammans under 2024.

Det gångna året har tydligt visat på de utmaningar som verksamheterna står inför när det gäller personalförsörjningen. Höga sjuktal i kombination med svårigheter att rekrytera personal, både vikarier och tillsvidareanställda, gör att sårbarheten ökar vilket i förlängningen leder till risker i patientsäkerheten. Under hösten har vi därför drivit ett rehabiliteringsprojekt genom att en rehab-samordnare anställts.

Resultaten från den nationella brukarundersökningen 2023 visade återigen på fina resultat avseende brukarnas upplevelser av äldreboenden och hemvård i Hjo kommun.

På äldreboenden är 83% av de boende ganska eller mycket nöjda, vilket är över det nationella genomsnittet på 78%. Inom äldreboendena är personalens bemötande en framstående positiv aspekt, där 93% av de boende känner sig väl bemötta. Dessutom upplever 87% att deras önskemål och åsikter tas hänsyn till när det kommer till hur de vill ha sin hjälp utförd. Resultatet visar på att det personcentrerade arbetssätt som verksamheterna arbetar utifrån har avsedd effekt.

Inom hemvården visar brukarundersökningen att 85% av brukarna är nöjda eller mycket nöjda med de insatser de får. Undersökningen visar även på en hög andel positiva svar angående bemötande och hänsyn till brukarnas önskemål, 98% respektive 86%. Även detta resultat ger en bra indikation på att verksamheten lyckas med målsättningen att skapa en trygg och respektfull relation mellan personal och brukare.

Resultaten pekar även på områden som kan förbättras. Till exempel indikerar 76% av de boende på äldreboenden att maten smakar bra, men endast 69% upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen. Att skapa en mer tillfredsställande måltidsupplevelse blir således en prioritet framåt då detta är en viktig del av välbefinnandet, både ur en social aspekt och ur ett näringsperspektiv.

Inom hemvården är tillgängligheten ett fokusområde för förbättring. Trots att 72% av brukarna anser att det är lätt att få kontakt med hemvårdens personal vid behov, visar detta en nedgång jämfört med tidigare år. Således kommer detta vara ett område som verksamheten behöver arbeta med för att möta brukarnas behov på ett ännu bättre sätt.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

Verksamheterna har under året arbetat med en rad utvecklande insatser för kvalitet, resultat och effektivitet för att möta komplexa utmaningar med till exempel ökande behov och strukturella utmaningar så som kompetensförsörjning. Både brukarundersökningarna inom hemvården och särskilda boenden samt kvalitetsundersökningen till Socialtjänstens klienter visar på hög sammantagen nöjdhet med insatserna. Resultaten överträffar eller ligger i nivå med jämförbara resultat för riket. Dessutom ger de svarande goda betyg till verksamheten avseende bemötande och delaktighet.

Indikator: SCB och SCB:s Medborgarundersökning	2020	2021	2022	2023
Andel nöjda brukare inom Hemtjänst	86 (88)	iu	91 (86)	85 (86)
Andel nöjda brukare inom SÄBO	83 (81)	iu	78 (77)	83 (78)
Andel klienter inom Socialtjänst som är nöjda med insatsen (egen enkät).	87 (86)	95 (85)	89 (86)	84 (86)
Andel positiva till hur äldreomsorgen fungerar i kommunen (ny).	iu	iu	69,6 (54,3)	
Andel positiva till hur omsorgen om personer med funktionsnedsättning fungerar i kommunen (ny).	iu	iu	75,4 (69)	
Andel positiva till hur socialtjänstens stöd till utsatta personer fungerar i kommunen (ny).	iu	iu	68,4 (50,9)	
(Ovägt medel för riket alternativt medelvärde bland deltagande kommuner inom parentes)				

Mål 4: Barn och elever i Hjo kommun ska stimuleras till att inhämta och utveckla kunskaper och värden genom en förskola och skola präglad av trygghet

Arbete under året som gått

När läsåret 22/23 avslutades lämnade 93 elever grundskolan och 7 elever introduktionsprogrammen i Hjo. 92 av eleverna blev behöriga att söka nationella program och övriga elever påbörjade eller fortsatte sina studier på något av introduktionsprogrammen i Hjo eller i Skövde. 86% av de behöriga eleverna kom in på sina förstahandsval, vilket ses som en god förutsättning för fullföljda studier och en gymnasieexamen. Resultatet är en ökning jämfört med läsåret innan.

Meritpoängens medelvärde bland åk 9-elever har ökat från 213 p (2022) till 226 p (2023). Det gäller för såväl pojkar som flickor. År 2022 hade pojkarna ett medelvärde på 206 p och år 2023 var medelvärdet 210 p. Flickornas medelvärde 2022 var 223 p och 2023 238 p. Skillnaden mellan flickors och pojkars meritpoäng och betyg kvarstår. Flickorna som grupp har generellt högre betyg, en tendens som även har setts i hela riket under en längre tid. Forskare menar att det delvis beror på en antipluggkultur som i högre utsträckning finns bland pojkar, men också att skolan behöver sätta större fokus på pojkars språkutveckling. Verksamheten kommer fortsatt följa upp skillnaderna mellan flickors och pojkars studieresultat och ta del av aktuell forskning som finns i ämnet med mål att minska betygsklyftan.

De goda resultaten gällande behöriga elever till gymnasieskolan bygger på en rad framgångsfaktorer i verksamheten. Det gemensamma arbetet med att öka likvärdigheten inom och mellan skolor, så att eleverna oavsett skola får likvärdiga förutsättningar att nå målen, fortgår med goda resultat. Verksamheten arbetar i allt högre utsträckning i team för att öka samsynen och Barn och utbildnings ledningsgrupp träffas regelbundet varje vecka för att lyfta den röda tråden genom våra skolformer.

Hjo skolor har fortsatt en hög andel behöriga lärare även om andelen behöriga förskollärare minskar och behörigheten på verksamhetens fritidshem behöver stärkas ytterligare. Personalsättningen är överlag relativt låg, vilket är viktigt för att skapa en kontinuitet och trygghet på enheterna.

Trygghet och arbetsro är betydelsefullt för hur barn och elever kommer att lyckas nå målen för utbildningen. Strukturerad och varierad undervisning, tillitsfulla relationer mellan lärare och elever samt ett aktivt värdegrundsarbete är förutsättningar för detta. Eleverna i Hjo skolor upplever i hög grad trygghet, vilket är en framgångsfaktor för lärande. Trygghetsenkäter visar att arbetsro ökat, även om andelen anmälda misstankar om kränkningar och diskrimineringar samtidigt ökar.

Verksamhetens bedömning är att arbetet med nolltolerans mot kränkande språk och handlingar gör att medarbetarna i högre utsträckning anmäler misstanke om kränkning eller diskriminering. Parallellt har verksamheten, med hjälp av elevhälsa och förstelärare, fokuserat på att få en högre likvärdighet och en större samsyn genom att bland annat ta fram en gemensam arbetsgång och mall för en plan mot kränkande behandling.

Under året har verksamheten i perioder haft utmaningar på Guldkroksskolan 7-9 gällande trygghet och arbetsro. Här har skolan tagit krafttag genom bland annat ett riktat värdegrundsarbete och dialog med elever och föräldrar.

Att skapa förutsättningar för en likvärdig skola är en av verksamhetens viktigaste uppgifter. Det handlar dels om fördelning av resurser efter elevers behov, dels om likvärdiga förutsättningar i skolorna i form av bland annat kompetens. Under läsåret har arbetet med att skapa en ny resursfördelningsmodell fortskridit där ett större fokus kommer att läggas på tidiga insatser.

Barn och elevers behov av anpassningar, extra anpassningar samt särskilt och extraordinärt stöd fortsätter att växa inom samtliga skolformer. Förvaltningen fick under läsåret i uppdrag av kommunstyrelsen att utreda organisation av resursverksamhet i kommunal regi kopplat till elever med behov av särskilt och extraordinärt stöd. Tidiga insatser, anpassade lärmiljöer, specialkompetenser och att fördjupa arbetet kring barnkonventionen, skulle kunna bli framgångsfaktorer. Under våren 2023 påbörjades arbetet med att skapa en resursklass för elever med extraordinära behov från förskoleklass till och med årskurs 6. Det handlade om att skapa rutiner, hitta en lämplig lokal i närheten av någon skola och utrusta samt bemanna den med specialkompetens.

Verksamheten har fortsatt elever med problematisk skolfrånvaro och ser över olika sätt att få tillbaka dessa elever i lärande. Resursklass och särskild undervisningsgrupp är två sätt. För att framgångsrikt kunna utveckla arbetet med skolnärvaro och barn och elever med särskilt eller extraordinärt stöd krävs en utvecklad och fördjupad samverkan. Arbetet behöver fokusera mer på det främjande och förebyggande arbetet samt tidiga insatser.

Antalet barn i kommunens förskolor fortsätter att öka och det beror delvis på inflyttning till kommunen. Under våren 2023 hade förskolan ett högt söktryck och platserna räckte inte till. En tillfällig avdelning fick då öppnas. Verksamhetens analys är att trenden kommer att hålla i sig och att behovet av en utökning av platser är stort. Behovet kan tillgodoses genom att bygga ut en enhet eller genom att utöka med ytterligare en enhet.

Att vara en liten skolkommun ställer höga krav på att ständigt arbeta med att stärka kapaciteten att bedriva skola och skolutveckling. Det handlar om kompetensförsörjning, kvalitet och likvärdighet samt ekonomiska förutsättningar. Det är svårt för verksamheten att exempelvis förutse kostnadsökningar och ta höjd för ett ökat antal barn och elever i behov, samt ökade löne-kostnader. En stor utmaning kommer framåt att vara kompetensförsörjning när det gäller legitimerade lärare. Tidiga insatser kan vara helt avgörande ur ett socioekonomiskt perspektiv. En annan nödvändighet är samverkan inom Utbildning Skaraborg och den samverkan som finns inom elevhälsan i Hjo, Tibro och Karlsborg.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

De genomsnittliga meritvärdena har ökat för 9:orna jämfört med året innan och 86% av eleverna från Hjo kom in på sitt första handsval på gymnasiet. Förvaltningens arbete med förutsättningar för en likvärdig skola utifrån resurser, kompetens och resultat är en framgångsfaktor. Hjo skolor har en hög andel behöriga lärare även om andelen behöriga förskollärare minskar. Personalsättningen är överlag relativt låg, vilket är viktigt för att skapa en kontinuitet och trygghet på enheterna och trygghetsenkäter visar att arbetsron ökat. Till läsåret 23/24 har en ny verksamhet i form av resursklass startat vilket förväntas ge stärkta förutsättning för fler att utvecklas och lära i en trygg miljö.

Indikator:	2020	2021	2022	2023
Öppna jämförelser grundskolan, Kolada, Antagningskansliet och SCB medborgarundersökning				
Andel elever, %, i årskurs 6 som uppnår godkända betyg i svenska	91,7	92	91,6	89,4
Andel elever, %, i årskurs 6 som uppnår godkända betyg i engelska	89	91,9	93,3	86,7
Andel elever, %, i årskurs 6 som uppnår godkända betyg i matematik	92,3	94,9	90,5	88,6
Andel elever, %, i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram	91,3	81,5	84,3	86,0
Jag har studiero på lektionerna, andel positiva svar, %, åk 5*	71,5	77	75	-
Jag har studiero på lektionerna, andel positiva svar, %, åk 9*	54**	73,8	-	-
Jag känner mig trygg i skolan, andel positiva svar, %, åk 5*	87,5	93	83	86
Jag känner mig trygg i skolan, andel positiva svar, %, åk 9*	81,1	90,1	-	67,5
Andel vårdnadshavare, %, som upplever att deras barn lär sig mycket på förskolan***	-	90	83	92,4
Andel vårdnadshavare, %, som upplever att deras barn trivs på förskolan***	-	94,5	95,1	96
Andel barn, %, som har fått plats på förskolan före eller på önskat placeringsdatum (KKIK).	69	-	-	-
Väntetid i antal dagar för de barn som inte fått plats på förskolan på önskat placeringsdatum medelvärde (KKIK).	6 dagar	-	-	-
Andel positiva, %, till hur grundskolan fungerar i kommunen	-	-	71,8 (72,6)	-

*Statistik från Skolenkäten som vartannat år genomförs av Skolinspektionen och vartannat år i egen regi.
**Ej statistiskt säkerställt då ett svarsalternativ togs bort pga. för få respondenter.
*** Enligt Barn och utbildnings egna, årliga kvalitetsenkät i förskolan.

Mål 5. Hjo kommun stödjer varje individ, utifrån dennes unika resurser, på vägen till en egen försörjning och ett eget arbete eller studier.

Att stötta individer på vägen till egen försörjning och eget arbete eller studier är viktigt på såväl individnivå som på samhällsnivå. I Hjo kommun har socialtjänsten och arbetsmarknadsenheten ett nära samarbete, med målet att varje individ ska få en första tid hos arbetsmarknadshandläggare inom tre dagar efter beslut om försörjningsstöd. Barn och utbildning stöttar individer på vägen till egen försörjning genom sitt varierade utbud av utbildningar, nya kombinationsutbildningar och samverkan med näringsliv och arbetsmarknadsenhet.

Arbete under året som gått

• Socialtjänst

Arbetsmarknaden har varit fortsatt stark och arbetslösheten har fortsatt att sjunka, trots sviktande konjunktur; detta tvärtemot vad Arbetsförmedlingen prognosticerade tidigare under förra året. I december månad rapporterade Hjo kommun en total arbetslöshet på 4,2 procent. Det är en minskning jämfört med samma tidpunkt i fjol (0,8 procentenheter). När det gäller ungdomsarbetslösheten så har den sjunkit betydligt, med 1,8 procentenheter till 5,4% jämfört med förra året. Det är en minskning med 9 personer. Även för gruppen utrikesfödda minskar arbetslösheten. Det avspeglar sig i att antalet hushåll med försörjningsstöd har minskat från ett snitt på 81 hushåll/månad (2022) till 77 hushåll/månad (2023). Antal ungdomar 18–24 år som uppburit försörjningsstöd har minskat från 11 per månad till 8,4 per månad. Trots sjunkande antal hushåll som uppburit försörjningsstöd har det utbetalda försörjningsstödet ökat något, i snitt 25 tkr per månad. Detta kan härledas till den stora uppskrivningen av riksnormen två år i rad.

Under början av förra året sades avtalet med Skövde kommun upp gällande budget- och skuldrådgivningen och handläggningen av ärenden flyttades tillbaka till Hjo. Handläggningen av budget- och skuldrådgivningen ryms idag inom tjänsterna för handläggning av ekonomiskt bistånd. Tidigare år har budget- och skuldrådgivningen handlagt ett tiotal ärenden per år. Budget och skuldrådgivningsärendena har dock ökat markant det senaste året. I nuläget har handläggarna 14 pågående ärenden som rör budget och skuldrådgivning och 17 personer som står i kö. Ökning av antal ärenden ses i hela regionen och kan härledas till att det nationellt skett en stor ökning av skulder till Kronofogden. Det har totalt skett en ökning med 17 % för de svenska hushållen avseende skulder hos Kronofogden jämfört med förra årsskiftet. Antalet skuldsatta har ökat i hela landet, i alla län och i alla åldersgrupper.

AME har fortsatt att utveckla arbetet med BIP-metoden, vilket är en metod för progression mot anställningsbarhet. Enheten har också fortsatt prioritera inskrivna hushåll med barn och har haft tätare uppföljningar och planering för att dessa personer fortare ska kunna komma vidare till en egen försörjning och för att på så

sätt minska barnfattigdomen. Enheten hade vid årsskiftet 4 personer inskrivna som hade barn i hushållet. Totalt under året har det skett en minskning med 13 personer som hade barn i hushållet jämfört med året innan. Internkontrollen visade vid halvårsskiftet att vuxenenheten uppfyllde 3-dagars målet med snabb inskrivning till AME. Vid helårsuppföljningen kunde vi konstatera att målet inte riktigt uppfylldes av olika skäl, bland annat på grund av av vakanser. Enheten kommer fortsatt att arbeta med detta.

• Barn och utbildning

Barn och utbildning har under 2023 fortsatt att samverka med arbetsmarknadsenheten och näringslivet för att fler ska nå egen försörjning. Det kommunala aktivitetsansvaret riktar sig till ungdomar under 20 år som inte studerar i gymnasieskola eller genomför någon motsvarande utbildning. Under läsåret 2022/2023 har aktivitetsansvaret minskat från 34 ungdomar föregående år till 21 innevarande år. Genom bra samverkan med arbetsmarknadsenheten, näringslivet och folkhögskolan har dessa ungdomar erbjudits praktik, vägledningssamtal, motiverande samtal eller återgång till studier. I samband med praktik har en viss ersättning betalats ut för att öka motivationen att göra praktik och därmed etablera en kontakt med arbetslivet.

Inom vuxenutbildningen finns sedan hösten 2022 en kombinationsutbildning mot lokalvård. Utbildningen omfattar 20 veckors studier med praktik och språkstöd och riktar sig främst mot SFI. Majoriteten av de som genomförde utbildningen under 2022-2023 fick efter avslutade studier någon form av anställning (20 av 21).

Under hösten 2023 startades en ny ettårig kombinationsutbildning mot Park och grönytor med sju deltagare. Fem av dem har i nuläget blivit erbjudna någon form av anställning.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

Andelen individer som går vidare ut i egen försörjning är stabil, och färre hushåll uppbur försörjningsstöd, och av dessa har andelen med barn i hushållet minskat. Vuxenutbildningen fortsätter att utvecklas, bland annat med en ny kombinationsutbildning inom gata/park och stärkt samverkan med näringsliv och arbetsmarknadsenhet. Majoriteten av deltagarna på kombinationsutbildningarna går direkt ut i arbete. I medborgarundersökningen får den kommunala vuxenutbildningen höga betyg jämfört med riket: 89,5 % tycker att den fungerar ganska eller mycket bra i Hjo.

Utvecklingsområde 2:

Tillsammans - Goda möten förverkligar visionen

I Hjo arbetar vi tillsammans för att utveckla Hjo och göra vår vision verklig. Vi satsar medvetet på goda möten mellan människor, gott samarbete i näringslivet och god samverkan mellan Hjo och andra kommuner. Vi är kända som det enkla, lättillgängliga och välkomnande Hjo där vi låter hjärtat vara med.

Mål 6. Hjo kommun ska använda smart teknik och digitaliseringens möjligheter för att underlätta arbetet och öka servicen för våra kommuninvånare och besökare.

Digitalisering och smart teknik är viktiga ingredienser för att arbeta resurseffektivt och förenkla både det interna arbetet och processerna för invånarna. I respektive verksamhet pågår ständig utveckling inom digitaliseringens område så som utveckling av välfärdsteknik inom vård och omsorg och nytt bokningssystem för lokaler. Inom barn och utbildning följer verksamheten digitaliseringsplanen för förskola och skola. Under den senaste tioårsperioden har bland annat IT-enheten arbetat med att skapa tekniska förutsättningar för digitalisering. Många möjligheter och utmaningar kvarstår.

Arbetet under året som gått

Det kommunövergripande arbetet med digitalisering har under 2023 fokuserat på fem områden: implementering av ledningssystem för informationssäkerhet (LIS), utveckling av e-tjänster, översyn/förändring av IT-enheten som stöd- och servicefunktion, utveckling och implementering av processkartläggningsmodell, samt öppna data. Alla fokusområden syftar till att stärka verksamheterna i sitt nyttjande och i sin leverans av digitala lösningar och smart teknik gentemot medborgarna.

En informationssäkerhetsriktlinje och -policy beslutades under våren 2023. Ett ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) implementerades i sin helhet hösten 2023. Arbetet med informationssäkerhet har nu övergått i förvaltning och följs i enlighet med den systematiska plan som policy och rutiner föreskriver.

Gällande e-tjänster var målet 2023 att utöka antalet från 15 till 25, vilket har uppnåtts. E-plattformen har dessutom utökats med ytterligare funktionalitet såsom betalfunktion och säker inloggning. Betalfunktionen kommer göra det möjligt för medborgarna att helt hantera sina ärenden digitalt mot kommunen. Säker inloggning skapar ett extra lager av skydd för de uppgifter som medborgarna lämnar ifrån sig i plattformen.

Under 2023 har verksamheterna erbjudits utökat stöd utifrån ovanstående transformationsplan, dvs. att stödja verksamheterna med den teknik som är verksamhetsnära, exempelvis läs/larm, chromebooks, robotar och e-tjänster. Varje verksamhet har kontaktats och serviceöverenskommelser har tagits fram för två av fem verksamheter. Våren 2024 kommer arbetet med kvarstående verksamheter behov att fortgå.

Under 2023 har två verksamheter arbetat med IT-enhetens erbjudande av kunskap/kompetens och modell för processkartläggning. Resultatet har varit mycket gott och ett flertal processer har kartlagts, kvalitetssäkrats och effektiviserats. Under 2024 kommer arbetet att fortgå med övriga verksamheter.

Det femte och sista fokusområdet handlar om att öppna upp och dela data med omvärlden. Syftet är att tillgängliggöra data så att denna data kan skapa nytta för tredje person. Ett exempel är tillgängliggörandet av datan kring laddstationer: en öppen redovisning av laddstationer, plats, Kwh m.m. ger leverantörer möjlighet att skapa applikationer som via användarvänliga gränssnitt underlättar för medborgare och besökare. Öppen data är ett nytt område och mer tid och förankring behövs för att skapa förutsättningar i verksamheterna för att identifiera behov och möjligheter.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är delvis uppnått

Digitalisering är en viktig komponent för att arbeta resurseffektivt och öka tillgängligheten till den kommunala servicen för invånarna. Förvaltningen har kommit långt under det gångna året och arbetar i rätt riktning. Digitalisering är en komplex möjlighet och inom samtliga verksamhetsområden återstår många möjligheter men också utmaningar i det fortsatta arbetet.

Mål 7. I Hjo ska vi ha ett gott företagsklimat och en livskraftig handel.

Under det gångna året har näringslivsenheten arbetat både strategiskt och operativt med frågor kopplade till näringslivsstrategi. I strategin pekar ut fokusområdena: attraktivitet, tillgänglighet och service, omvärldsbevakning, besöksnäring och handel, kompetensförsörjning och mark, planberedskap och infrastruktur.

Arbete under året som gått

Nedan beskrivs näringslivsenhetens arbete 2023, under tre rubriker: samverkan med näringslivet, utökat nätverkande i Skaraborg samt samverkan mellan skola och näringsliv.

Samverkan med näringslivet

Under det gångna året har näringslivsenheten arbetat både strategiskt och operativt i verksamheten med frågor kopplade till näringslivsstrategin och fokusområdena i den: attraktivitet, tillgänglighet och service, omvärldsbevakning, besöksnäring och handel, kompetensförsörjning och mark samt planberedskap och infrastruktur.

Nätverk & Tillgänglighet: Vi har identifierat behov hos näringen där samverkan och informationsutbyten kan förbättras inom specifika branscher i relation till oss som kommun. I början av året startades ett Näringsliv &- tillväxtråd där vi under 2023 organiserat fyra möten av strategisk karaktär. Det finns också ett nätverk med företag verksamma i stadsparken som alla omfattas av ett byggnadsminne. Dessa omfattas av anpassade regler och lagar som ger extra behov av bra relation och kontakt med Hjo kommun. Vi har också skapat ett krögarnätverk med restaurangerna i Hjo, en åtgärd för att stärka samverkan och samarbetet mellan företagen och Hjo kommun. Vi har aktivt deltagit och engagerat oss i Kraftnätet som är ett nätverk inom HjoTiBorg, där kvinnliga ledare, chefer och företagare träffas. Vi har etablerat ett Fastighetsägar-nätverk i Hjo med syfte att stärka samverkan mellan fastighetsägarna och Hjo kommun. Vi har haft två möten under 2023.

I september 2023 startade vi en intern etableringsgrupp med kompetens inom frågor som blir aktuella när vi tar emot etableringsfrågor till Hjo. Syftet är att underlätta för nya företag som är nyfikna på att etablera sig i kommunen samtidigt som vi kommer kunna agera snabbare.

Aktiviteter: Bland årets aktiviteter kan nämnas en nystart för Guldhjärtat – Hjos näringslivsgala. Vi instiftade ett nytt pris som också det bär namnet Guldhjärtat.

En ny Yrkesmässa arrangerades som genererade 34 utställare med över 100 yrkespersoner på plats. Här vill vi skapa en plattform för skolan att lära känna vårt lokala näringsliv och ge nya insikter inför gymnasievalet. Det är också en viktig arena för företagen att visa upp sig och knyta kontakter med allmänheten för att säkra kompetensen i Hjo både här och nu men också i framtiden.

Under året har vi haft sju företagsfrukostar med upp till 70 stycken företag representerade på plats. Dessa träffar skapar en samverkanskultur som är viktigt i vårt arbete att skapa ett starkt företagsklimat.

Näringslivsenheten har under hösten 2023, tillsammans med besöksnäringsutvecklare och extern projektledare, skrivit en ansökan till Jordbruksverket. Ansökan handlar om ett projekt för att utveckla och främja samarbetet och samverkan mellan våra lokala producenter och krögare. Vi räknar med att få ett besked på ansökan under våren 2024.

Näringslivsenheten har under 2023 tagit fram en handlingsplan med konkreta åtgärder och aktiviteter för att kunna få genomförandekraft i vår övergripande näringslivsstrategi. Planen innehåller också målsättningar för att kunna följa och mäta utfall.

Leader Östra Skaraborg och Nyföretagarcentrum: Näringslivsenheten innehar styrelseengagemang i Leader Östra Skaraborg och NyföretagarCentrum Hjo. Här deltar vi för att skapa förutsättningar till landsbygdsutveckling och att starta företag. Vi var tillsammans med övriga kommuner i vårt leader-område i Bryssel under sensommaren, en resa vars syfte var att öka kunskapen om det möjligheter som finns kopplat till vårt EU-medlemskap och vad för typ av stöd, fonder och utlysningar som finns. Under 2023 har Hjo haft 66 nya företag som startat varav 29 är aktiebolag. I rak jämförelse med övriga riket så står vi oss starka, vi tappade 2%, i jämförelse med riket som tappade 15% under 2023.

Kommunikation: Vi har i 200 företag att nå ut till vilket gör att kommunikation är en utmaning. Under året har vi publicerat tio nyhetsbrev och startat upp två sociala mediekkanaler: en Facebook-sida och en LinkedIn-sida. Syftet med vår externa marknadsföring och kommunikation är att sätta Hjo på kartan som en stark företagarkommun och att lyfta fram kommunens näringsliv och attraktivitet. Vi har under 2023 placerat oss som den åttonde starkaste tillväxtkommunen i Västra Götaland (enl. SYNA).

Utökat nätverkande i Skaraborg

Vi kommer att utöka nätverkandet inom Skaraborg tillsammans med övriga kommuner för att ha större möjligheter att tillsammans göra positiva insatser, till exempel genom en plats i styrgrupp för Näringslivschefernätverket Skaraborg (från jan-2024), gemensamma aktiviteter inom HjoTiBorg (Qraftnätet, livsmedelsutbildning för krögare) och inflyttar-webbplatsen livetiskaraborg.se med mera.

Samverkan mellan skola och arbetsliv

Hjo Kommun utnämndes till “Årets UF-kommun” under 2023, vilket kan ses som ett kvitto på det samarbete som näringslivsenheten har inlett och utvecklat med skolan.

Vi har under året arbetat med ett nytt ESF-projekt “Val för livet” som handlar om att ge våra unga rätt förutsättningar att göra ett smart gymnasieval. Samverkan mellan näringslivsenheten och Lärcentrum i Hjo är påbörjat och det finns en ny serveringsutbildning startad under hösten 2023, tillsammans med krögare i näringslivet som en åtgärd för att tillföra kompetens.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

Förvaltningen har aktivt arbetat med samtliga av näringslivsstrategins utpekade fokusområden. Samverkan har bland annat stärkts genom ett nystartat näringslivs- och tillväxtråd, utökat nätverkande i Hjo och i Skaraborg samt stärkt samverkan mellan skola och arbetsliv i form av aktiviteter och utbildningar. Sammantaget har näringslivsenhetens arbete skapat goda förutsättningar för utveckling av företagsklimat och handel i Hjo.

Indikator:	2020	2021	2022	2023
SKR:s mätning Insikt på områdena Tillgänglighet	79	78	77	-
SKR:s mätning Insikt Livsmedelskontroll	77	86	82	
Sv. Näringslivsranking avseende kommunens service till företagare	142	148	204	-
SYNA:s tillväxtplacering inom Västra Götalands Län	16	2	18	8
Försäljningsindex i detaljhandeln (HUI)	64	66	66	-
Försäljningsindex i sällanköpsvaruhandeln (HUI)	56	59	62	-
Försäljningsindex i dagligvaruhandeln (HUI)	70	73	71	-

Publiceras v.16 2023 ** Publiceras sept. 2023. Försäljningsindex är ett mått på flöden av handel över kommungränserna. Ett index på 100 innebär att handeln omsätter lika mycket som det befolkningsmässiga underlaget medger. Ett index större än hundra innebär ett inflöde av handel och ett index lägre än 100 innebär ett utflöde.

Mål 8. I Hjo kommuns alla verksamheter ska man få ett gott bemötande och uppleva att det är möjligt att vara med och påverka kommunen.

Förvaltningen ska upplevas som tillgängliga; det innebär bland annat att vi svarar i telefon, ringer tillbaka om vi inte har möjlighet att svara direkt och är nogga med att återkoppla kring frågor som ställs. Vi träffas gärna för personliga möten. Vi kännetecknas av att Hjoborna får göra sin röst hörd och får vara med och påverka. Vi är duktiga på att lyssna och visar att vi är genuint intresserade av den vi har mitt emot oss. Hjo är en liten kommun och det ska märkas att det finns tid och utrymme för det goda mötet, även när det är svåra möten.

Arbete under året som gått

- **Kontaktcenter**

Kommunens lokalbokning flyttades till kontaktcenter i början av 2023 och därefter har verksamheten arbetat vidare med att förtydliga interna rutiner och extern information för att underlätta för den som vill boka en av kommunens lokaler. I slutet av året utbildades fler i personalgruppen så att de kan göra passerkort/proxy till bokare. Att fler har kunskap om detta minskar sårbarheten i verksamheten och förbättrar servicen.

Utvecklingsarbetet gentemot verksamheterna har delvis fått skjutas på framtiden men är viktigt för att kunna ta service och värdskap till nästa nivå.

- **Bemötande i receptionen**

Arbetet med att utveckla service och värdskap i receptionen har pågått löpande under året och lett till förändrade rutiner för verksamheten. Arbetet är av stor vikt och kommer därför att fortsätta under 2024.

- **Råd och dialogmöten**

Ett nytt råd har startat under året: näringslivs- och tillväxtrådet, som är en ny arena för möten mellan näringslivet, politiker och förvaltningen. Utöver näringslivs- och tillväxtrådet finns följande kommunala råd: pensionärsrådet, folkhälsorådet, brottsförebyggande rådet, idrottsrådet samt konst- och kulturrådet. Inför större frågor och förändringar bjuder förvaltningen in till träffar med "Dialog Funktionsvariation". Hjo kommun vill veta vad invånarna tycker i frågor som berör personer med funktionsvariation; därför har vi regelbundna träffar med olika teman. Träffarna heter Dialog

Funktionsvariation och där finns möjlighet att ställa frågor; informera, och samråda kring aktuella frågor. Under året har träffar hållits bla angående satsningen på det nya Guld Kroksområdet samt i frågan om så kallad "sommargata".

- **Bemötande i verksamheterna**

Ett gott bemötande är centralt i alla verksamheter. I till exempel de årliga brukar- och klientundersökningar ingår frågor om bemötande och i enkäterna till klienter och brukare inom socialtjänsten, familjecentralen, särskilda boenden och hemvården ger de svarande genomgående goda betyg på bemötande. Detta trots att en del av dessa verksamheter präglas av möten som ofta är komplexa och svåra.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

Hjo kommun får mycket goda betyg på frågorna om bemötande i SCB:s medborgarundersökning. Medborgarna upplever även goda möjligheter att vara med och påverka kommunen. Kontaktcenter svarar för god tillgänglighet och bemötande och har utvecklat både rutiner och information kring t.ex. lokalbokning under året.

Indikator: SCB:s medborgarundersökning

2022

Andel positiva, %, till invånarnas möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter.	49,1 (40,5)
Andel, %, som upplever att kommunens politiker är lyhörda till invånarnas tankar och idéer kring kommunen och dess verksamheter	47,3 (24,8)
Andel, %, som upplever att kommunens invånare har möjlighet att påverka innehållet i politiska beslut.	38,2 (27,6)
Andel, %, positiva till den senaste kontakten med en kommunal tjänsteperson.	87,3 (83,8)
Andel positiva, %, till den senaste kontakten med en kommunal politiker.	97,7 (86,7)
Andel %, positiva svar på frågan hur det fungerar att få svar på frågor om kommunen.	74,5 (67,4)

(Medelvärde bland deltagande kommuner inom parentes)

Utvecklingsområde 3:

Levande Hjo - Händelser året runt

Framtidens Hjo är en levande stad. För alla åldrar och året runt. Här finns de funktioner som gör en plats till en egen stad. Ett levande centrum. Och ett brett utbud av idrotts- och kulturaktiviteter som gör livet gott att leva. I Hjo kan människor mötas, växa, vara kreativa och inspireras av andras kreativitet

Mål 9. Hjo ska vara en levande stad och invånarna ska vara nöjda med fritids- och kulturutbudet

Arbetet under året som gått

- Utveckling av Högalidens friluftsområde

Friluftsområdet Högaliden har berikats med bland annat ett utomhusgym, en hinderbana och vindskydd. I september invigde Hjo Disc Högalidens Discgolfpark. Under 2023 har Leader Östra Skaraborg beviljat ansökan om en MTB-arena på området, slutgiltigt beslut tas av Jordbruksverket under våren 2024.

- Nå nya grupper med nya aktiviteter i den öppna ungdomsverksamheten

Styrgruppen för förebyggande barn- och ungdomsverksamhet har startat under året. Gruppen har inledningsvis kartlagt vilka olika arbetsprocesser och samarbetsgrupper kommunen har. Arbetet har fortsatt med att effektivisera detta arbete så att våra gemensamma resurser täcker de behov som finns, ett arbete som kommer att fortsätta under 2024.

Rekrytering av ungdomscoach har förskjutits och beräknas bli färdig under våren 2024.

- Utveckling av leder för vandring och mountainbike

Ett samarbete har inletts mellan Västra Vätterleden-kommunerna som har kommit överens om till vilken nivå vi önskar förbättra leden. Gällande Pilgrimsleden har samverkan mellan Pilgrimsled Hjo-Kungslena ideell förening, Väst kuststiftelsen, Tidaholm och Hjo fortsatt och föreningen sköter leden, med ekonomiskt bidrag från kommunerna.

- Stötta föreningslivet med ledarrekrytering och ledarfortbildning genom att erbjuda utbildningar

Utbildningar för ledare och vårdnadshavare erbjöds och genomfördes delvis under våren 2023. Utbildningarnas andra och sista del genomfördes inte på grund av för lågt deltagarantal.

- Framtagning av barnkulturplan

Arbetet med en barnkulturplan har påbörjats och behöver fortsätta under 2024. I dagsläget har en nulägesanalys gjorts och flertalet kommunala aktörer som jobbar med barn och unga har svarat på frågor kring verksamhet, målgrupper, delaktighet och framtidsvisioner med mera.

- Vidareutveckling av Guld Kroksområdet

I mars 2023 presenterade White arkitekter det slutgiltiga förslaget för utveckling av Guld Kroksområdet. Förslaget kommunicerades därefter externt och vem som helst hade möjlighet att inkomma med synpunkter på förslaget. Föreningslivet uppmuntrades att inkomma med synpunkter. Dialog fördes med alla som så önskade samt med grupper och föreningar som ansågs särskilt viktiga på grund av deras nyttjande av området i dagsläget. En slutrapport med förslag till tidplan sammanställdes av förvaltningen och lämnades för beslut av kommunstyrelsen och därefter kommunfullmäktige, under hösten 2023. Kommunfullmäktige beslutade att godkänna förslaget men med vissa ändringar i tidplanen. Utvecklingen av Guld Kroksområdet kommer således att inledas under 2024 och pågå till och med 2030.

- Bättre fritidsutbud för prioriterade grupper

Samarbete har inletts med aktörer som erbjuder aktiviteter för personer med funktionsnedsättning men det har inte genererat i nya aktiviteter ännu. Arbetet fortsätter under 2024.

- Vidareutveckla samarbeten och stöttning gentemot våra föreningar

Ett flertal föreningsbesök har genomförts och utöver det har idrottsrådets möten förlagts till föreningarnas egna lokaler vilket också erbjuder tillfälle att besöka föreningarnas hemmamiljö

- Samordna och effektivisera våra olika boknings- och anmälningsystem

Halvvägs in i 2023 togs beslutet att byta till ett nytt system, då dåvarande system inte upplevdes motsvara förväntningarna. Det nya systemet, Rbok, inrymmer bokning av lokaler och anläggningar, föreningsregister, ansökan om föreningsbidrag, ansökan om lotteritillstånd och anmälan till olika aktiviteter. Under hösten 2023 har arbete med att bygga upp det nya systemet pågått och tidigt 2024 börjar det användas fullt ut.

- Digital presentation av Hjo stadsbibliotek

Arbetet med en digital presentation har inletts, fotografering har genomförts och bilderna finns tillgängliga, men en del tekniska frågor måste lösas innan publicering kan ske. Detta beräknas till våren 2024. Vidare planera en enkel men lättläst karta över bibliotekets alla delar.

- Shared Reading

Planerad kurs genomfördes under våren 2023, och två läsgrupper startades upp under våren. Dessa fortsatte verksamheten även under hösten, och under våren 2024 startas ytterligare (minst) 1 grupp. Detta arbete sker som uppsökande verksamhet, dvs. biblioteket arbetar utanför sina ordinarie lokaler. Ytterligare kurstillfälle kommer att finnas för 1 medarbetare under hösten 2024, och därefter planeras läsgrupper för de mindre barnen (0-6 år).

- Sensoriskt rum

Ett sensoriskt rum inreddes enligt plan, och har kommit att bli mycket populärt. Rummet är bokningsbart och används dagligen av småbarnsföräldrar, förskoleklasser och, på senare tid, av anhöriggrupper från äldreboenden.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

Kultur- och fritidsverksamheten har under året utvecklat både nya aktiviteter, områden och utbud av kultur och fritid i Hjo. Verksamheten har även arbetat med att förbättra tillgängligheten genom både analog och digital utveckling av platser och system. Särskilda satsningar har gjorts för att stärka barn och ungas deltagande i kulturlivet samt andra prioriterade grupper och föreningar genom bland annat ledarutbildning.

Indikator: SCB:s medborgarundersökning

2022

Andel, %, positiva till öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar.	72,7 (82,9)
Andel, %, positiva till invånarnas möjligheter att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar.	68,6 (80,3)
Andel positiva till utbudet av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen	70,7 (67,7)
Andel, %, positiva till utbudet av friluftsområden i kommunen.	87,7 (86,5)
Andel, %, positiva till skötsel av kommunens idrotts- och motionsanläggningar.	88,3 (79,6)
Andel positiva till utbud av böcker och tidskrifter på biblioteket	96 (94,9)
Andel, %, positiva till utbudet av ställen för unga att träffas på i kommunen.	32 (33)
Andel, %, positiva till utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen.	78,8 (51,5)
Andel, %, positiva till det lokala kultur- och nöjeslivet i kommunen.	69,5 (65,9)
Andel, %, positiva till kommunens arbete för att främja det lokala kulturlivet.	75 (60,9)

(Medelvärde bland deltagande kommuner inom parentes)

Utvecklingsområde 4:

Hållbarhet och natur - resurssnålt med hög livskvalitet

I framtidens Hjo har människor en hög livskvalitet utan att tära på våra gemensamma naturresurser. Genom vår småskalighet har Hjo unika förutsättningar att bli en tät, miljövänlig och promenad- och cykelvänlig stad. Det ska vi ta vara på och göra till vår styrka.

Mål 10. Hjo kommun arbetar aktivt för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan i sina verksamheter och ska verka för att Hjo ska kunna vara fossiloberoende 2030. Detta innebär att hela Hjo ska ha minskat sina växthusgasutsläpp med 80 % jämfört med år 1990.

Arbetet under året som gått

Sedan 2021 har kommunen antagit klimatlöften inom ramen för "Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om", en kraftsamling som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Klimatlöftena innefattar konkreta åtgärder som ska bidra till utsläppsminskningar, så att regionen kan bli fossiloberoende till år 2030. För 2023 antogs inga nya löften i regionen, men Klimat 2030 lade fram ett nytt förslag på löften för perioden 2024–2026. Av de 30 föreslagna löftena antog Hjo kommun 16 och arbetet med att infria dessa påbörjas under 2024.

Under 2023 tilldelades kommunen medel från Energimyndigheten efter en gemensam ansökan med Högskolan i Skövde. Medlen ska gå till projektet "Miljöåterkoppling i realtid – för att skynda på energiomställningen" som handlar om energieffektivisering och beteendeförändring. Projektet påbörjades under 2023 och kommer pågå fram till september 2025.

- **Hållbara Måltider**

Arbetet med att minska mängden matsvinn i verksamheterna har fortsatt under 2023. Med matsvinn menas allt svinn som uppstår, från köks- och serveringssvinn till tallrikssvinn. Mätningar visar att mängden matsvinn minskat i både förskolorna och skolorna jämfört med tidigare år. I förskolan var snittet 41 g/portion och lunch och i skolan låg motsvarande siffra på 35 g. Både förskolan och skolan nådde därmed målet på max 45 g/portion. I ett av klimatlöftena som kommunen antagit för 2024–2026 är målet max 35 g/portion inom skola och förskola. Arbetet behöver därför fortsätta och förbättras ytterligare framöver. Inom äldreomsorgen är motsvarande mål för 2024–2026 att mängden matsvinn är max 100 g/portion. Mätningarna i Hjo 2023 visar ett svinn på 150 g/portion exklusive kökssvinn. Här ser verksamheten en utmaning att komma ner till målvärdet.

Kommunen har också antagit ett klimatlöfte för perioden 2024–2026 som rör den inköpta matens påverkan på klimatet. Där är målvärdet 1,6 kg CO₂e/kg (koldioxidekvivalenter/kilo) inköpta livsmedel i hela organisationen. Mätningar från 2023 visar att värdet skiljer sig mellan kommunens olika verksamheter och kök. Centralköket, som lagar mat till Guldkroksskolan och till äldreomsorgen, hade ett värde på 1,84 kg, övriga skolkök låg i snitt på 1,4 kg och förskolorna i snitt 1,0 kg. Förskolorna serverar vegetarisk lunch 2–3 ggr/vecka och skolorna 1 gång/vecka vilket kan förklara delar av skillnaden mellan de olika verksamheterna. Att äldreomsorgs- och skolmaten tillagas i samma kök är en av utmaningarna för att verksamheten ska nå de uppsatta målen. Under 2024 planeras ett arbete om måltidssituationen inom äldreomsorgen, med fokus på vikten av att maten hamnar i magen.

Samarbetet mellan Ica supermarket och måltidsenheten som pågick under 2022 är avslutat. Ica levererade bland annat frukt och grönt, som annars hade blivit svinn, till kommunens tillagningskök där varorna togs tillvara. Samarbetet har upphört för att mängden svinn som uppstår hos Ica har minskat. Under 2023 inleddes ett samarbete mellan måltidsenheten och Hjo Bryggeri där en restprodukt, Drav, från bryggeriets produktion köps in och används i olika maträtter och i brödbak.

• Kretslopp och Giftfri miljö.

Under 2023 har ca 130 möbler cirkulerats via kommunens möbelbibliotek. Nästan alla möbler bokas via den digitala plattformen Sajkla som köptes in 2021 för att på ett enkelt sätt hålla möblerna ordnade i ett digitalt bibliotek. Kommunens möbelsamordnare har det övergripande ansvaret för det cirkulära möbelbiblioteket. Servicegruppen håller både det fysiska förrådet ordnat och den digitala plattformen uppdaterad för att förenkla för verksamheterna när de är i behov av en möbel. Vaktmästarna hjälper till när större partier eller skrymmande möbler ska flyttas inom eller mellan verksamheterna. Organisationen fungerar bra, men vid mer omfattande renoveringar saknas i dagsläget resurser och tjänsten får då köpas in externt. Att använda redan befintliga möbler ger både en ekonomisk besparing och också uppskattningsvis en 30 % lägre belastning i form av koldioxidutsläpp i jämförelse med motsvarande nyinköp.

• Energi och Klimat

Under 2023 fortsatte arbetet med energibesparande åtgärder, och ventilationsaggregat och belysning byts ut i samband med att lokaler renoveras. Exempelvis så har belysningen i tennishallen bytts ut till LED-armatur och i samband med renovering och tillbyggnad av gymnastiksalen på Guldkroksskolan har byggnaden tilläggisolerats, fönstren har bytts ut mot fönster med bättre energivärde och ny energieffektivare ventilation och belysning har installerats. På Guldkroksskolan, i stadshuset och i Vallgården har effektivare fläktmotorer installerats. Arbetet med fastighetsstyrning av värme och ventilation för att optimera mot verksamhetstiderna har fortsatt. Nya smartare temperaturgivare i samtliga kyl- och frysrum har installerats, totalt 17 stycken, en investering på ca 300 tkr som beräknas sparas in på ca 2,5 år. All el som köps in till kommunens verksamheter är precis som tidigare år förnybar.

• Kunskap och Medvetenhet

Under året har kommunen bland annat uppmärksammat WWF:s kampanj Earth Hour, världens största miljömanifestation vars syfte är att inspirera människor att agera för klimatet och sprida kunskap om klimatet och den biologiska mångfalden. I samband med kampanjen anordnades en stjärnskådning i hamnen, tipspromenaden på hälsoslingan hade temat klimat och miljö och gatubelysningen släcktes under en timme. Tidigare år har ett nyhetsbrev gått ut till ett 100-tal mottagare med innehåll kopplat till klimat och miljö. 2023 gjordes istället ett 20-tal inlägg på kommunens facebook om kommunens hållbarhetsarbete, information om vad som var på gång och vad invånarna kan göra själva. Inläggen hade mellan 1000–2 500 visningar och vissa inlägg fick relativt stor spridning med närmare 5 000 visningar. Kommunen har fortsatt att arbeta för att väcka medvetenhet och skapa kunskap om hållbarhet hos barn och unga, bland annat genom att mäta matsvinn i skolorna, delta i skräpplockardagarna och i cykel- och gångprojektet "På egna ben". 2023 års miljöpris gick till Hjo Återbruksfabrik för deras arbete med att renovera och på så sätt förlänga livet på byggmaterial så som dörrar, fönster och inredning.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är delvis uppnått

Genom konkreta åtaganden som t.ex. klimatlöftena har flera, verksamheter tagit aktiva steg för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan. Förvaltningen har arbetat med ett aktivt kunskaps- och höjande arbete. Även om det görs mycket så återstår en rad utmaningar för att närma oss ett fossiloberoende.

Indikator: RUS/ Nationella emissionsdatabasen (Kolada N00401) och SCB:s medborgarundersökning

Utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser, ton CO₂-ekvivalenter/ invånare.

Andel positiva till kommunens arbete för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan.

Andel, %, positiva till kommunens information om vad invånarna kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan.

(Medelvärde bland deltagande kommuner inom parentes)

Publiceringen av data sker med 2 års eftersläpning. Data för 2021 publiceras v.32 2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser, ton CO ₂ -ekvivalenter/ invånare.	6,49	5,92	5,89	-	-
Andel positiva till kommunens arbete för att minska sin egen miljö- och klimatpåverkan.	iu	iu	iu	81,7 (62,6)	-
Andel, %, positiva till kommunens information om vad invånarna kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan.	iu	iu	iu	57,5 (51,5)	-

Utvecklingsområde 5:

Besökare - Gäster som längtar tillbaka

Hjo har en stark attraktionskraft. I framtidens Hjo tar vi vara på vår potential och är ett välbesökt resmål. Besöksnäringen är till nytta för alla Hjobor eftersom den skapar arbeten och en levande stad och landsbygd. Ett gott bemötande och en välkomnande atmosfär får gäster att längta tillbaka hit.

.....

Mål 1 I: Besöksnäringen i Hjo ska utvecklas hållbart med fokus på fler besökare när och där det inte är fullt

Turismen har fortsatt att arbeta vidare inom sina fokusområden: marknadsföring och kommunikation, platsutveckling, vårt kulturarv, kunskapsöverföring samt värdskap och gästskap. Dessa fem områden ska genomsyras av digitalisering och samverkan för att nå framgång.

- **Marknadsföring & kommunikation**

Vidareutveckling har skett av befintliga kanaler: webb på tre språk, social media med utökat rörligt material och uppstart av social media inom nätverket Tre Trästäder.

Flertalet kampanjer har genomförts i social medier kopplade till höstaktiviteter så som öringsafari, julmarknad, klappmarknad samt sommarsemester i Hjo.

Verksamheten har också deltagit vid två mässor: seniormässan i Göteborg samt husbilmässan i Jönköping tillsammans med nätverket Tre Trästäder.

- **Platsutveckling**

En digital blomstervandring har lanserats i Hjo Stadspark under sommaren 2023.

Antalet biljetter till försäljning online har fortsatt vara stabilt under 2023 och fler föreningar och företag har anslutit sig till tjänsten.

Arbetet med utveckling och stöttning av utvalda evenemang har fortsatt. Vi ser en viss ökning av antalet besökare under julmarknaden och försäljning av ångbåsturer under sommaren. Öringsafari har haft en gynnsam höst.

Under slutet av året påbörjades även en ansökan till Jordbruksverket, tillsammans med näringsliv, kopplat till lokal mat.

- **Vårt kulturarv**

Ett samarbete med Restaurang Känsla, Delicatezza Bianca och Almnäs Ysteri har inletts där ostprovningar på Känsla har genomförts med framgång vid flera tillfällen. Därtill har en ny guidetur med avslutande ostprovning lanserats under sommaren. Arbeta med uppdatering och utveckling av en guidetur för barn fortsätter.

En utbildning för stadsvandringsguider kopplat till industrihistoria har påbörjats.

Antalet deltagare på guideturer under året har ökat med cirka 65 %. Antalet förbokade grupper har bidragit till den största delen av ökningen.

- **Kunskapsöverföring**

Året inleddes med en nätverksträff tillsammans med Turistrådet Västsverige med fokus på stöd till företag. Därefter har en rad nätverksträffar genomförts. Bland annat har en ny samverkansgrupp i Hjo Stadspark startats tillsammans med näringslivet, med syfte att skapa samverkan mellan företagen själva, men också mellan det offentliga och det privata. Därtill är syftet att utveckla parken som besöksmål. En kick-off genomfördes i maj tillsammans med näringslivet med fokus på platsutveckling. Inbjudna talare var företaget Placebrander, som specialiserar sig på just platsutveckling. Därtill har en workshoputbildning genomförts under hösten för nätverket Levande Hjobygden, med fokus på social media.

En marknadsundersökning på Guldkroksbadet genomfördes under sommaren och kommer att fortsätta under 2024. Fokus är att ta reda på mer om besökares vistelse i Hjo; vad man gör utöver att besöka badet samt hur mycket pengar man spenderar.

- Värdskap & gästskap

Under året avslutades verksamhetens medverkansperiod i Visitas Besöksserviceråd.

Enskilda utbildningsinsatser har i vanlig ordning genomförts under våren för samtliga InfoPoints samt personal på Hjo Camping och i gästhamnen.

Bedömning av måluppfyllelse

Målet är uppnått

Genom samverkan och utveckling i former av t.ex. av nytt utbud, nya kanaler och platsutveckling har turistverksamheten stärkt besöksnäringens möjligheter till hållbar utveckling med ett ökat fokus på aktiviteter utanför högsäsong. Potential finns att ytterligare attrahera besökare på flera tider på året och i fler områden än idag.

Utvecklingsområde 6:

Vättern

I framtidens Hjo tar vi vara på vårt fantastiska läge vid Vättern.Vi använder det för att berika livet för alla.

Mål 12. Hjo kommun ska arbeta för att skydda Vättern mot föroreningar

Arbetet under året som gått

Under 2023 har en vattentjänstplan tagits fram.Vattentjänstplanen innehåller kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.Vattentjänstplanen ska också bidra till att de kommunala Va-anläggningarna uppfyller sina funktionskrav vid en ökad belastning på grund av skyfall. Arbetet pågår även med en nödvattenplan, som ska färdigställas under 2024.

Budgetmedel finns avsatta för att komplettera dricksvattenförsörjningen med ett stationärt reservkraftverk. Diskussioner har förts om inte fler mobila reservkraftverk till avloppsledningsnätet och även avloppsreningsverket ska köpas in, men det finns inga medel till det idag.

Det regniga året har medfört ett större inläckage av regn och dränvatten till vårt avloppsledningsnät vilket tyvärr medfört fler bräddningar på våra pumpstationer. Däremot har reningsverket klarat den ökade vattenmängden med bravur och uppvisar lika bra reningsresultat som vanligt, dvs. långt under gränsvärdena.

Hjo kommun tog fram en underhållsplan för VA-nätet som sträcker sig fram till 2025 och arbetet med den sker fortlöpande.VA-plan antogs i kommunfullmäktige 2019 och ska uppdateras regelbundet. I och med införandet av vattentjänstplanen har innehållet och syftet med VA-planen ändrats så behov finns för att ta fram en ny VA-plan.Arbetet med att byta ut vattenmätarbeståndet till elektroniska digitala mätare som kan avläsas på fjärrväg fortlöper. Alla mätare som skulle bytas under 2023 är nu bytta så när som på ett tiotal mätare där vi antingen inväntar att användaren ska göra åtgärder på den egna VVS-installationen, vi får ingen kontakt med fastighetsägaren eller att vi måste byta en trasig servis.

Utredningen av föroreningar på Sanna friluftsområde är färdig utredd och har presenterats för Hjo kommun och Miljösamverkan Skaraborg. Utredningen ligger till grund för riskanalyser och åtgärdsprogram. Det står klart att deponin innehåller föroreningar och att dessa också finns i ett område strax utanför deponin och riskerar att föras vidare ut i Vättern via Sjörydsbäcken. Kommunen inväntar att Miljösamverkan Östra Skaraborg ska bli klar med sin ansvarsutredning innan man kan gå vidare.

Kalkning av Hjällöbäcken genomfördes under 2023 och provtagning av pH löper på.

Med finansiering från Naturvårdsverket har vi genomfört en utredning av föroreningar på området vid före detta Hjo Mekanisks fabriker. Resultatet visar att det finns relativt omfattande föroreningar i slänten ner mot Hjoån som bör åtgärdas. Kommunen har gjort bedömningen att man inte vill ta huvudmannansvaret för det fortsatta arbetet med området och riktar frågan till Naturvårdsverket.

Om två år sänks den tillåtna PFAS-halten i dricksvatten från 90 nanogram per liter till 4. I. Hjo ligger PFAS-halterna med god marginal under de nya gränsvärdena. På ledningsnätet tillhörande Hjo vattenverk var koncentrationen av PFAS i maj 2023, 2 nanogram per liter, det vill säga halva gränsvärdet som gäller från 2026. Om två år kommer det också att införas ett gränsvärde på PFAS-2I (summan av 2I olika PFAS-ämnen) på 100 nanogram per liter. I år var det värdet i Hjo 3,6.

Bedömning av måloppfyllelse

Målet är uppnått

Både genom strategiskt arbete, som framtagande av en vattentjänstplan och operativt arbete har förvaltningen arbetat med att skydda Vättern mot föroreningar.

Indikator: SCB:s medborgarundersökning	2022
Andel positiva till kommunens arbete för att säkerställa tillgången till dricksvatten.	94,1 (87,5)
(Medelvärde bland deltagande kommuner inom parentes)	

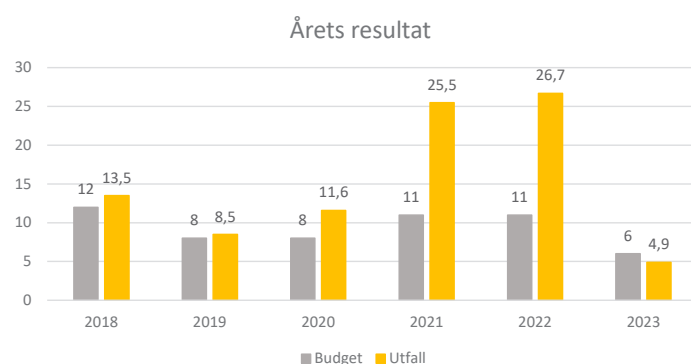

Ekonomi

Mål 13. Årets resultat ska uppgå till lägst 6 mnkr

Resultatmålet syftar bland annat till att värdesäkra det egna kapitalet och att skapa utrymme för investeringar. Generellt brukar ett resultat om ca 2 procent betraktas som god ekonomisk hushållning. Detta anses ge utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av den normala investeringsvolymen i en kommun. Hjo kommuns mål om 6 mnkr är lägre än 2 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet för 2023 uppgick till 4,9 mnkr och målet 6,0 mnkr är därför inte uppnått.

Mål 14. Investeringarna ska finansieras med egna medel under mandatperioden 2023–2026

Hjo kommun har som långsiktig målsättning att alla investeringar ska finansieras med egna medel. Självfinansieringsgraden är definierad som årets resultat plus årets avskrivningar i relation till årets investeringar (exklusive exploateringsverksamhet).

Resultatet för 2023 på 4,9 mkr och en relativt låg investeringsnivå under 2023 på 25,7 mkr ger en självfinansieringsgrad på 136 % för 2023. Målet avser hela mandatperioden. Se vidare nedanstående sammanställning.

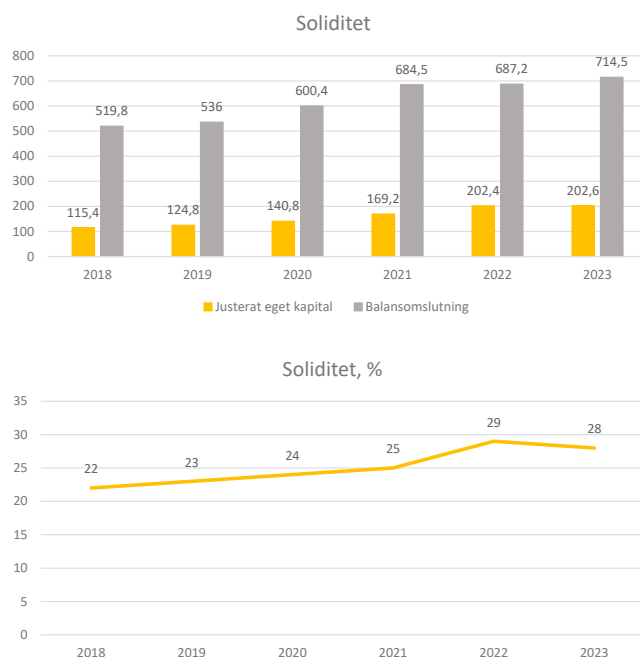
Självfinansieringsgrad	Utfall 2023
Årets resultat	4,9
Årets avskrivningar	30,4
Resultat inkl. avskrivningar	35,3
Investeringar (exkl. exploatering)	25,7
Självfinansieringsgrad (%)	136,0%

Mål 15. Soliditeten inkl. pensionsåtaganden ska årligen bibehållas eller förbättras.

Soliditeten inklusive pensionsåtaganden i form av ansvarsförbindelser uppgick den 31 december 2023 till 28 procent, vilket är en liten försämring jämför med föregående år. Se vidare under avsnittet "Driftsredovisning".

Som framgår av notanteckningarna till resultaträkningen har kommunen en samverkan med KHF Äldreheim i Hjo angående lägenheter och lokaler för särskilt boende. Kommunen anser inte att villkoren för att detta ska redovisas som finansiell leasing är uppfyllda, men upplysningsvis har en simulering av soliditeten gjort som visar att om hela föreningens balansräkning skulle "tas in" i kommunens balansräkning skulle soliditeten för såväl kommunen som kommunkoncernen sjunka med ca 3 procentenheter.

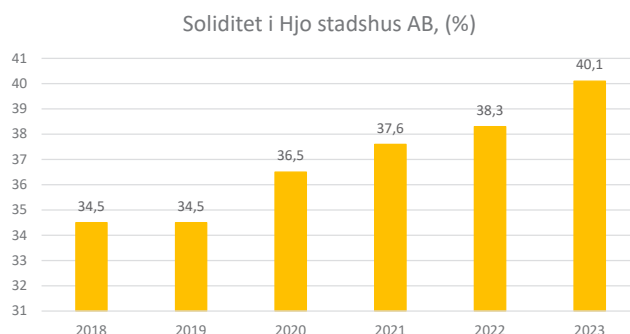
Soliditetsmålen har ej uppnåtts, varken med eller utan justering för ovanstående.

Mål 16. Soliditeten i koncernen Hjo Stadshus AB ska öka med minst 1 % per år från och med år 2015 och senast år 2025 uppgå till minst 25 %.

Soliditetsmålet i koncernen Hjo Stadshus AB sattes 2012 och soliditeten har sedan dess ökat och uppgick den 31 december 2023 till 40,1 %.

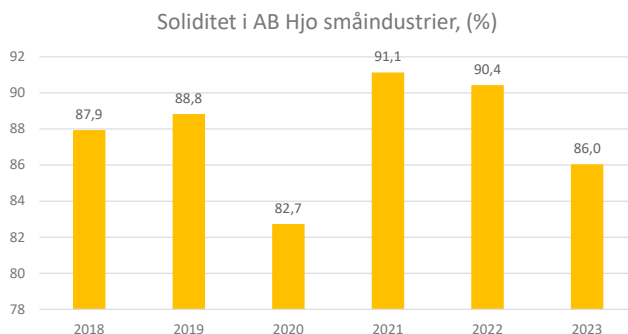
Målet är således uppnått.

Mål 17. Soliditeten i Hjo Småindustrier AB ska uppgå till minst 30 %

Soliditeten för AB Hjo Småindustrier uppgick den 31 december till ca 86,0 %.

Målet är således uppnått.

18. Taxor för elnät och fjärrvärme i Hjo Energi AB bör ligga under regiongenomsnittet.

Som indikator för detta mål används "Nils Holgerssonrapporten" vilken tas fram årligen i samverkan mellan Hyresgästföreningen, Allmännyttan samt ett par av de stora bostadsföretagen

Hjo Energi ABs debitering för såväl elnätsavgifter som fjärrvärmetaxa är liksom föregående år lägre än genomsnittet i Västra Götaland.

Målet är således uppnått.

Slutsats avseende god ekonomisk hushållning

Den samlade slutsatsen av redovisningen kring målen ovan är att Hjo kommun har fortsatt att röra sig i riktning mot att uppnå visionen och dess utvecklingsområden, trots att två av de finansiella målen ej uppnåtts. Kommunstyrelsens bedömning är att Hjo kommun har uppnått god ekonomisk hushållning.

Bedömningen grundas på följande:

Kommunfullmäktige har antagit 12 mål för verksamheten som är kopplade till de sex prioriterade utvecklingsområdena. I redovisningen ovan framgår att arbetet under året i kombination med utfallet av indikatorerna innebär att tio av dessa bedöms vara uppnådda och två bedöms vara delvis uppnådda.

Många av indikatorerna till kommunfullmäktiges 12 prioriterade mål för verksamheten kommer från Statistiska centralbyråns medborgarundersökning. Hjo kommun deltar i medborgarundersökningen vartannat år och under 2022 genomfördes undersökningen. Svaren från våra medborgare visar på en fortsatt hög nöjdhet med Hjo som en plats att leva och på bo jämfört med såväl genomsnittet för samtliga deltagande kommuner som kommuner i motsvarande storlek. Sedan Hjo kommun deltog senast, 2020, har SCB gjort förändringar i såväl enkätfrågorna som resultatredovisningen. Detta innebär att det inte är möjligt att göra direkta jämförelser med resultatet från tidigare år.

Det första målet som hör till utvecklingsområdet Boende; "Hjo ska vara en attraktiv boendekommun med positiv befolkningsutveckling" är ett övergripande mål och det arbete som görs för att nå alla övriga mål bidrar till att vi kan behålla och attrahera nya medborgare. De senaste nio åren har antalet invånare i Hjo ökat varje år, från 8 880 år 2014 till 9 258 vid utgången av 2023. En positiv befolkningsutveckling är en indikation på att Hjo kommun är på rätt väg mot den vision som vi tagit fram tillsammans med dem som lever och verkar i Hjo. Årets ökning har varit blygsam men i jämförelse med de övriga kommunerna i Skaraborg är det endast två kommuner som har haft större tillväxt i antalet invånare.

Utöver verksamhetsmålen har kommunen dessutom 3 finansiella mål. De är formulerade så att resultatet ska uppgå till minst 6,0 mnkr, att soliditeten ska förbättras eller vara oförändrad samt att investeringarna under mandatperioden 2023-2026 ska finansieras med egna medel. Resultatet för 2023 uppgick till 4,9 mnkr jämfört med målet 6,0. Det låga resultatet gör också att soliditeten sjunker med 1 procentenhet. Då självfinansieringsmålet gäller för mandatperioden och endast ett år av fyra av den perioden har gått är bedömningen att detta mål varken har infriats eller inte infriats.

Bolagens mål utgörs av ägardirektiv vilka är uppfyllda.

Den samlade slutsatsen av redovisningen kring målen ovan är att Hjo kommun uppnått god ekonomisk hushållning i förhållande till kommunfullmäktiges mål.

Intäkter, kostnader och resultat - kommunen	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamheten intäkter	125,9	134,3	129,2	134,7	139,8
- Förändring i %	-1,3%	6,7%	-3,7%	+4,2%	+3,8%
Verksamhetens kostnader	-628,5	-649,4	-663,9	-691,6	- 754,1
- Förändring i %	3,0%	3,3%	2,2%	+4,2%	+ 9,0%
Avskrivningar	-23,0	-25,5	-25,8	-29,5	- 30,4
- Förändring i %	1,8%	10,9%	1,1%	14,3%	+ 3,0%
Verksamhetens nettokostnad	-525,6	-540,6	-560,5	-587,6	- 644,6
- Förändring i %	4,0%	2,9%	3,7%	+4,9%	+ 9,7%
Skatteintäkter och generella statsbidrag	534,7	552,8	587,0	615,4	645,3
- Förändring i %	2,9%	3,4%	6,1%	+4,8%	+4,9%
Finansnetto	-0,6	-0,6	-1,0	-1,1	+4,2
- Förändring i %	0,0%	0,0%	66,7%	10,0%	+ 481,8%
Årets resultat	8,5	11,6	25,5	26,7	4,9
- Förändring i %	-37,0%	36,5%	119,8%	+4,8%	- 81,6%

Utvärdering av resultat och ekonomisk ställning

Eftersom Hjo kommun inte har något allmännyttigt bostadsbolag är bolagssfärens bidrag till koncernens omsättning och balansomslutning förhållandevis låg. Av denna anledning sker utvärderingen av Hjo kommuns finansiella mål i de flesta fall på kommunnivå. Koncernperspektivet kommenteras där det är relevant. Utvärderingen utgår från områdena:

- Intäkter, kostnader och resultat
- Budgetföljsamhet
- Investeringar och deras finansiering
- Pensionsskuldens utveckling
- Soliditet

Ökningen under 2020 jämfört 2019 är huvudsakligen hänförlig till de stöd och riktade bidrag som utgått med anledning av Covid-19. Dessa föll sedan tillbaka något under 2021 men var under 2022 tillbaka på samma nivå. Ökningen under 2023 utgjordes i huvudsak av taxor och avgifter samt erhållet stöd för ökade elkostnader.

Verksamhetens kostnader hade till och med 2022 ökat med i genomsnitt 2,4 procent de senaste 5 åren, men under 2023 uppgick ökningen till hela 9,0 procent, eller 62,5 mnkr. Förutom en ökning i lönekostnader (inklusive arbetsgivaravgifter), om ca 28 mnkr utgörs också ökningen av ökade kostnader för pensioner (inklusive särskild löneskatt) om ca 27 mnkr, vilket är ett resultat av det nya pensionsavtalet AKAP-KR som trädde ikraft den 1 januari 2023.

Socialtjänstens framgångsrika arbete i att ersätta konsulentstödda familjehem med egna dito, har gjort att kostnadstrenden för placeringar bröts under 2022 och att kostnaderna till och med har minskat under 2023. Däremot har kostnaderna för placeringar för vuxna ökat.

Vid en jämförelse mellan utvecklingen i verksamhetens nettokostnader och utvecklingen i skatter och generella statsbidrag framkommer att kostnadsökningen sedan 2019 har varit 22,6 procent medan intäkterna har ökat med 21,0 procent.

Skatteintäkter och generella statsbidrag har under femårsperioden ökat med 110,6 mnkr, vilket motsvarar ca 4 procent årligen. Eftersom det finns en relativt lång eftersläpningseffekt i redovisningen av skatteintäkter ser även 2023 bra ut, trots att konjunkturen bromsat in. Överskottet i skatteintäkter 2023 utgörs alltså till delar av korrigeringar av 2022 års intäkter som också för med sig uppräknings av 2023 års dito.

I årets finansnetto ingår en utdelning från holdingbolaget Hjo Stadshus AB om 8 mnkr. Rensat för detta har finansnettot under 2023 försämrats med 2,7 mnkr, vilket är ett resultat av det höga ränteläget. Trots en relativt bra riskspridning i förfallotidpunkt för våra lån har nuvarande räntenivåer föranlett att vi prognosticerar ett fortsatt försämrat räntenetto under 2024 och 2025. Efter att Hjo kommun under 2021–2022 uppvisat riktigt höga resultat ser vi en kraftig minskning under 2023. Som sagts ovan beror detta främst på ökade personalkostnader. Den pågående inbromsningen i ekonomin gör att förväntningarna på skatteintäktsidan år 2024 och 2025 är låga. Samtidigt bedöms pensionskostnaderna falla tillbaka något under 2025 om inflationen faller tillbaka mot 2 procentsmålet.

Budgetföljsamhet

Mnkr	Budget 2023*)	Utfall 2023	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	135,6	139,8	4,2
Verksamhetens kostnader	-736,9	754,1	-17,2
Avskrivningar	-26,5	-30,4	-3,9
Verksamhetens nettokostnader	-627,8	644,6	-16,8
Skatteintäkter	473,6	483,3	9,7
Generella statsbidrag och utjämnung	153,3	162,0	8,7
Finansnetto	6,9	4,2	-2,7
Årets resultat	6,0	4,9	1,1

*) I ovanstående jämförelse har budgeterad utdelning om 8 mnkr från Hjo Stadshus AB omklassificerats från att i budgetdokumentet redovisats som en minskad verksamhetskostnad, till finansiell intäkt.

Hjo kommuns budgetprocess tar i huvudsak sikte på ramar för verksamhetens nettokostnader. Detta eftersom verksamhetens intäkter i stor omfattning utgörs av olika statsbidrag som är villkorade och därmed är svåra att budgetera.

Fokus ska istället läggas på att verksamhetens nettokostnader uppvisar en avvikelse om 16,8 mnkr. Den huvudsakliga förklaring till avvikelsen finns att hitta i lönekostnader och därtill hörande arbetsgivaravgifter, pensionskostnader och löneskatt inom framförallt Barn och utbildning och äldreomsorgen. Utöver detta har också kostnaderna för köp av verksamhet och administrativa tjänster överskridit budget. I viss mån har dock kostnadsöverdragen kompenserats med överskott på intäktssidan, men nettoavvikelsen är ändå betydande. Analys på verksamhetsnivå återfinns på sidorna 74-78.

SKR:s prognoser för skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat successivt under året. Av den totala budgetavvikelsen om 18,4 mnkr utgörs 4,5 mnkr av bidrag för att stärka vård av äldre samt för att minska antalet timanställda, vilka i internredovisningen klassificeras som riktade statsbidrag. Se vidare under driftsredovisningen.

Investerings- och finansieringsverksamhet

Kommunens investeringar i materiella anläggningstillgångar 2023, exklusive investeringar i samband med exploateringsverksamheten, uppgick till 25,7 mnkr (47,8). De senaste fem årens investeringar uppgår till cirka 257 mnkr medan självfinansieringen under samma period uppgår till 211 mnkr. Mellanskillnaden har således finansierats av befintliga likvida medel och ökad upplåning. Kommunens räntebärande skulder har under femårsperioden ökat med cirka 82 mnkr. Investeringarna under de två senaste åren har understigit internt tillförda medel vilket gör att någon nyupplåning inte har skett utan lånen har istället amorterats med 10 mnkr. Investeringsplanen i budgeten för 2024 indikerar dock att takten kommer att öka igen under återstående del av mandatperioden.

Självfinansieringsgrad	2019	2020	2021	2022	2023
Årets resultat (mnkr)	8,5	11,6	25,5	26,7	4,9
Årets avskrivningar (mnkr)	23,0	25,5	25,8	29,5	30,4
Internt tillförda medel*)	31,5	37,1	51,3	56,2	35,3
Investeringar (exkl exploatering)	33,7	71,2	77,9	47,8	25,7
Självfinansieringsgrad (%)	93%	52%	66%	118%	136%
Räntebärande skulder vid årets slut (mnkr)	116,2	153,4	208,2	203,2	198,2

*) exklusive förändring av rörelsekapital

Soliditet

Trots relativt stora investeringar under de senaste åren har årsresultatet tillsammans med avskrivningarna ökat mer än ökningen i balansomslutning. Detta tillsammans med att pensionsåtagandet inom linjen minskar successivt gör att såväl kommunens som koncernens soliditet (inklusive pensionsåtaganden) har förbättrats årligen. Under 2023 var dock såväl resultat som investeringsnivå låga vilket medförde att soliditeten sjönk med en procentenhet till 28 %.

Fullständig statistik för övriga riket finns inte för 2023 ännu men Hjo kommuns soliditet (inkl. pensionsåtagande) för 2022 var cirka 0,2 procentenheter högre än Sveriges kommuners ovägda medelvärde. Vid en jämförelse av koncernens soliditet (inkl. pensionsåtagande) för 2022 var detta 5,7 procentenheter högre än Sveriges kommunkoncerners ovägda medelvärde.

Soliditet per balansdagen, %	2019	2020	2021	2022	2023
Kommunen (inkl. pensionsåtaganden)	23	23	25	29	28
Koncernen (inkl. pensionsåtaganden)	26	27	28	32	31
Kommunen (exkl. pensionsåtaganden)	52	48	46	50	49
Koncernen (exkl. pensionsåtaganden)	48	46	45	48	47

Känslighetsanalys

Känsligheten för Hjo kommuns beroende av omvärlden kan beskrivas genom att göra en känslighetsanalys. Av sammanställningen nedan framgår hur olika intäkts- och kostnadsposter påverkar koncernens resultat om de förändras.

Nyckeltal	Förändring	Effekt i miljoner
Prisförändring	1%	2,4
Ränteförändring (långfristiga lån, ej checkkredit)	1%	2,0
Ränteförändring (pensions-skulden)	1%	2,0
Justering av skattesatsen	10 öre	2,0
Löneökning	1%	4,0

Pensionsskuld

I bokslutet 2023 uppgår det totala pensionsåtagandet i Hjo kommun till cirka 221,2 mnkr, vilket är 18 mnkr högre än föregående år. Kommunen "betalar av" på pensioner intjänade före 1998 och som redovisas som ansvarsförbindelser. Under året har dock den totala pensionsskulden ökat avsevärt beroende på nytt pension-savtal KAP-KR i kombination med den höga inflationen.

Pensionsförpliktelse	2022	2023
Total pensionförpliktelse i balansräkningen		
Avsättning inkl. särskild löneskatt	12,9	15,0
Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	140,9	145,7
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	49,4	60,5
Summa pensionförpliktelse	203,2	221,2

Förvaltade pensionsmedel - Marknadsvärde

Total pensionsförsäkringskapital	58,5	73,4
Varav överskottsmedel	0,0	0
Summa förvaltade pensionmedel	58,5	73,4

Finansiering

Återlånade medel	144,7	147,8
Konsolideringsgrad	29%	33%

Slutsatser avseende resultat och ekonomisk ställning

Som sagts inledningsvis har Hjo kommun inte något bostadsbolag utan det mest tongivande bolaget är Hjo Energi AB. Bolagssfärens påverkan på kommunkoncernen är därav relativt liten och de allra flesta nyckeltal som nämnts ovan gäller också för kommunkoncernen.

Resultaten för Hjo kommun har de två näst senaste åren varit höga och soliditeten var fortsatt stigande. Som framgår ovan är dock resultatet för 2023 betydligt lägre. Förklaringen ligger i kraftigt höjda kostnader för pensioner, vilket är ett resultat av det nya pensionsavtalet AKAP-KR. I jämförelse med övriga kommuner i landet ligger Hjo kommun någonstans runt medel i de flesta viktiga finansiella nyckeltal. Budgetprocessen för 2023 innehöll stora utmaningar. Framförallt de ökade pensionskostnaderna till följd av det nya KAP-KR avtalet. Detta föranledde en skattehöjning med 43 öre vilket ger en skattesats om 22:00. Detta kan jämföras med genomsnittet för Hjo kommuns kommungrupp "pendlingskommun till mindre tätort" där snittet ligger på 22:18 och med "alla kommuner ovägt medel", där snittet är 21:67.

Kommunen har genomgått två mandatperioder där investeringarna har överstigit det eget genererade utrymmet. Detta har inneburit att skuldsättningen har ökat. Under 2022-2023 har dock nettoamortering skett med 10 mnkr. Beslutade drifts- och investeringsbudgetar för kommande mandatperiod visar på en självfinansieringsgrad om drygt 80 %. Kommunens skuldsättning per invånare är för övrigt alltså lägre än jämförbara kommuner. Hjo kommuns ekonomiska ställning bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är större än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre påföljande åren. Balanskravet avser kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation.

Hjo kommun har de senaste 10 åren en relativt jämn resultatutveckling och har uppfyllt balanskravet varje år. Det finns således inte något underskott att återställa. Årets balanskravsresultat med jämförelse två år tillbaka redovisas här bredvid. Hjo kommun antog 2022 riktlinjer för resultatutjämningsreserv (RUR) och avsatte 20 mnkr i bokslutet 2022.

Under 2023 har resultatutjämningsreserven lämnats oförändrad.

Balanskravsutredning	2022	2023
Årets resultat enligt resultaträkningen	26,7	4,9
- Samtliga realisationsvinster	0,0	0,0
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	26,7	4,9
-Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-20,0	0,0
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserven	0,0	0,0
= Årets balanskravsresultat	6,7	4,9

Förväntad utveckling

Att under rådande världsläge förutspå framtiden är vanskligt. Hjo kommuns budget för 2024-2026 bygger dock på ett antagande om att ränteläget stabiliserar sig på ett par procentenheter högre än vår nuvarande genomsnittliga räntesats och att inflationstakten fortsätter att klinga av, för att närma sig tvåprocentsmålet i slutet av 2024.

Vad gäller utvecklingen av världsekonomi, svensk BNP-utveckling, förväntade skatteintäkter etc. följer Hjo kommun SKR:s skatteunderlagsprognoser. Budgeten för 2024-2026 bygger på SKR:s skatteunderlagsprognos från oktober 2023, med skattesats om 22:00 samt en årlig ökning av antalet invånare om 30 personer. På grund av de kraftigt stigande pensionskostnaderna har Hjo kommun i budget för 2024 satt resultatmålet till låga 2 mnkr, för att sedan stiga till 8 mnkr för åren 2025–2026.

Skatteprognos nummer 1 för 2024, som SKR publicerade i februari, indikerar att Hjo kommuns intäkter från skatter och generella statsbidrag totalt sett kommer att överstiga de budgeterade intäkterna med ca 1,5 mnkr. Ökningen beror helt och hållet på intäkter från fastighetsavgifter, vilket i sin tur är ett resultat av att allmän fastighetstaxering av småhus sker under 2024. Detta, tillsammans med att ca 7 mnkr i statsbidrag inom äldreomsorgen har periodiserats över till 2024 gör att vi i nuläget bedömer att det finns förutsättningar att uppnå budgeterat resultat för 2024, trots inflation och andra ekonomiska utmaningar inom skola och socialtjänst.

Utmaningarna ligger bland annat i att fortsätta att rekrytera egna familjehem, att fortsätta införandet av heltid som norm på ett bra sätt ur såväl arbetsmiljöperspektiv som ekonomiskt perspektiv (kort- och långsiktigt) samt att vara attraktiva vid nyrekryteringar och lyckas behålla vår kompetenta personal genom att vara en bra arbetsgivare.

Resultaträkning Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter	141,6	144,4	147,3
Verksamhetens kostnader	-768,3	-786,3	-812,3
Avskrivningar	-30,2	-30,9	-31,6
Verksamhetens nettokostnader	-656,9	-672,8	-696,6
Skatteintäkter	489,4	510,3	533,1
Generella statsbidrag och utjämning	173,2	177,0	180,2
Finansiella intäkter	0,8	0,8	0,8
Finansiella kostnader	-4,5	-7,3	-9,5
Årets resultat	2,0	8,0	8,0

Koncernen

För energibolagen i koncernen är det säkerhetspolitiska läget osäkert, varför politiska beslut kan påverka verksamheten både på kort och lång sikt.

För nybildade elnätsbolaget Hjo Elnät AB ser vi ett ökat investeringsbehov på elnätet utifrån behov av omställning till ett fosilfritt samhälle, på samma sätt som gäller i hela Sverige. Taxesammansättningen har en hög rörlig andel för elnät, vilket har stor påverkan på resultatet utifrån hur kallt det är under året.

För Hjo Energi AB och på fibernätet ser vi ett minskat investeringsbehov eftersom nätet i stort är färdigutbyggt. Framöver kommer arbete på fibernätet främst handla om förtätning och förbättring. Fjärrvärmen har en hög rörlig andel i taxesammansättningen, vilket har stor påverkan på resultatet utifrån hur kallt det är under året. Det förväntas att bränslepriser kommer att stiga ytterligare de närmsta åren, vilket kan innebära höjda taxor för kunderna.

AB Hjo Småindustrier ska aktivt bemöta efterfrågan av lokaler från småföretag och vid behov utreda förutsättningen för förändring av fastighetsbeståndet. Om detta sker inom de närmsta åren kan ett investeringsbehov uppkomma.

Hjo Energi Elhandel AB har en inköspolicy som innebär att inköspriset för kommande leveranser alltid är känt; då kan bolaget justera försäljningspriset för de kunder som har ett rörligt elpris. Dock kan inte de volymförändringar som sker hos kunder med fastprisavtal säkras fullt ut, varför en volymrisk finnes på denna kategori. Snabba pris- och volymförändringar kan också ge förändringar på resultatet, positivt och negativt. Antal kunder förväntas ligga på samma nivå de närmsta åren.

Hjo Stadshus AB kostnader, som i huvudsak utgörs av bolagets räntekostnad, finansieras med koncernbidrag från dotterbolagen. Det förväntas en ökad kostnad för koncernen på grund av högre räntor på lån i Hjo Stadshus under 2024.

Väsentliga personalförhållanden

Hjo kommun är kommunens största arbetsgivare. Bredden på vår verksamhet innebär att våra medarbetare tillsammans representerar över 100 olika yrkestitlar och varje dag, året om, levererar våra medarbetare tjänster och service till kunder i kommunen såsom invånare, besökare och det lokala näringslivet.

I Hjo kommun uppgår medelantalet medarbetare till 707 årsarbetstider vilket innebär en ökning med drygt 20 årsarbeten jämfört med föregående år. Ökningen förklaras främst av en ökad bemanning inom förskolan men också inom bemanningsenhetens centrala resurspool som täcker vakanser inom främst vård och omsorg. Övertid och fyllnadstid har ökat från 2,1 % 2022 till 6,06 % 2023. Antal heltidsarbeten utförda med fyllnadstid och övertid är 12 stycken. Samtidigt har timtiden utförd av timanställda minskat från 10,7 % 2022 till 6,21 % 2023. Antal heltidsarbeten utförda av timvikarier är 8,5 % av den totala arbetstiden. Förändringen ligger i linjer med kommunens kompetensstrategiska arbete där heltid som norm medför att behovet av vikarier och timanställda minskar. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden bland kommunens tillsvidareanställda medarbetare uppgår till 94,5 % vilket är en ökning med 4,5 % sedan 2020.

Av våra anställda är 80 % kvinnor och 20 % män. Inom vård, omsorg och utbildning finns en kraftig överrepresentation av kvinnor, medan det motsatta gäller inom områdena teknik och fastighet. Även inom chefsgruppen ser vi en överrepresentation av kvinnliga chefer (71%). Målsättningen är en jämnare könsfördelning men mönstret är svårt att förändra eftersom det återfinns i gruppen av sökanden till kommunens lediga tjänster.

Många pensionsavgångar kommer att äga rum inom de närmsta 5-10 åren, inte minst inom skolans och vårdens verksamheter, eftersom 41% av kommunens tillsvidareanställda medarbetare är 50 år eller äldre. Bilden speglar åldersfördelningen inom kommunal sektor nationellt och påvisar behovet av att locka fler unga till yrken inom kommunal verksamhet.

Personalomsättningen (medarbetare som har avslutat sin anställning av totalt antal medarbetare) under 2023 var 11% och av dessa avser 1,6 % av omsättningen pensioner. Den totala personalomsättningen har minskat med tre procentenheter jämfört med 2022, men borträknat pension som avgångsorsak kan vi urskilja en mycket svag ökning. Detta kan vara en tillfällighet men följer trenden på arbetsmarknaden i stort där rörligheten ökar i samband med den ökade efterfrågan av personal på arbetsmarknaden. I jämförelser med andra kommuner är personalomsättningen relativt låg i Hjo kommun.

Rekryteringsbehov och kompetensförsörjning

Stora pensionsavgångar och ökad efterfrågan på välfärdstjänster medför att många nya medarbetare behöver rekryteras de kommande åren samtidigt som personer i arbetsför ålder och i sysselsättning inte ökar i tillräcklig omfattning. Det medför höga krav på en aktiv och målmedveten kompetensförsörjning. De största utmaningarna är att behålla och utveckla våra medarbetare, skapa nya vägar för att bemanna våra verksamheter samt att skapa bättre förutsättningar för att fortsätta yrkeslivet högre upp i åldrarna.

Majoriteten av kommunens befattningar är idag svårrekryterade. De största bemanningsutmaningarna avser undersköterskor och sjuksköterskor samt legitimerade lärare. Även enhetschefer är svårrekryterade liksom en del mindre yrkesgrupper med specialistkompetens. Utöver tillsvidareanställda yrkesgrupper råder en stor brist på vikarier inom vård och omsorg, där semesterbemanningen är en stor utmaning i Hjo liksom i övriga riket, samt inom förskola och skola. Även inom mindre enheter, såsom t.ex. kostenheten, är vikarietillsättningen svår att tillgodose.

Även om det framöver är fortsatt viktigt att satsa på att utveckla och behålla personal samt att attrahera nya medarbetare visar demografin över befolkningen i arbetsför ålder att den svenska arbetsmarknaden inte kommer att kunna fortsätta anställa som tidigare – det finns helt enkelt inte tillräckligt många personer att anställa om vi ska fortsätta organisera arbetet på samma sätt. Därav är en av lösningarna att minska behoven av fler anställda inom våra verksamheter. Ett exempel är arbetet med bemanningsplanering som har intensifierats under året i syfte att öka förutsättningarna för att nyttja kompetent och redan introducerad personal i högre omfattning genom t.ex. heltid som norm. Utmaningen ställer höga krav på kompetens, arbetstid och administration inom området vilket Hjo kommun svarat upp på genom satsningen på en central bemanningsenhet. Det är en stor utmaning att skapa en kostnadseffektiv schemaläggning samtidigt som brukarperspektivet, personal med rätt kompetens, en hållbar arbetsfördelning och - om möjligt - medarbetarens egna önskan säkras. I samband med årsskiftet 22/23 infördes en resurspool i syfte att kunna täcka vakanser mer effektivt och öka möjligheterna till rörlighet mellan arbetsplatserna samtidigt som andelen timanställda minskas till förmån för fler heltidsanställda. Vi kan se ett resultat genom ett minskat nyttjande av timtid utförda av timvikarier under året.

Vi kommer att behöva många nya medarbetare under åren framöver inom våra olika verksamheter. Att göra Hjo kommun till en ännu mer attraktiv arbetsgivare är en viktig utmaning för framtiden för att trygga personalförsörjningen och därigenom den kommunala servicenivån för Hjoborna. Arbetet med lönestruktur och anställningsvillkor skapar goda förutsättningar för att kunna behålla, utveckla och rekrytera engagerade medarbetare med rätt kompetens. Ett aktivt arbete för att säkra en god lönestruktur kommer därför att vara betydande för kompetensförsörjningen framåt. Det är också viktigt att arbeta mer proaktivt för att få förändrade attityder och synsätt till att arbeta i den kommunala verksamheten i syfte att unga ska välja att utbilda sig inom kommunens bristyrken. Under året har praktik för grundskolelever varit i fokus och vård och omsorg har implementerat ett nytt arbetssätt för att presentera och skapa ett intresse för kommunens vårdyrken för ferieungdomar.

Det råder konkurrens om de individer som kan och vill utbilda sig. Genom t.ex. vård- och omsorgslyftet, läraryftet och omställningsfonden försöker kommunen ta vara på den kompetens vi har i verksamheten och skapa förutsättningar för att bemanna bristyrken med befintlig personal. I slutet av året beviljades ESF-medel till projektet STEGA, ett kompetensförsörjningsprojekt inom breddad rekrytering som tar hänsyn till individers lärande och bakgrund där anpassning av studier och praktik/arbete sker. Projektet första utbildningsår av tre startar i april 2024 och totalt har Hjo kommun beviljats tio platser.

Kommunen arbetar ständigt med nya digitala lösningar som kan underlätta i våra verksamheter och säkerställa att medarbetarnas kompetens kan tillvaratas bättre. I förlängningen kan ny teknik och digitalisering innebära att rekryteringsbehoven till välfärden minskar. Andra fördelar är en större tillgänglighet och att invånarna kan bli mer självständiga i sin vardag. Under året har Vård och omsorg breddat användningen av läkemedelsrobotar inom ordinarie boende. Denna teknik automatiserar hanteringen av mediciner och bidrar till ökad patientsäkerhet och effektivitet i vårdprocessen. Andra exempel är övergången till verksamhetssystemet Lifecare som möjliggör en mer effektiv och samordnad hantering av vårdinsatser och dokumentation, samt införandet av digitala inköpssystem för att göra det enklare för personalen att beställa och hantera inköp av matvaror.

Arbetsmiljö

För att kunna ge god service av hög kvalitet till invånare och besökare behöver vi kompetent personal som trivs med sitt arbete och mår bra. Att sätta det systematiska arbetsmiljöarbetet högt upp på agendan är därav en viktig åtgärd.

Under de senaste åren har stort fokus legat på följsamhet kopplat till det systematiska arbetsmiljöarbetet och kommunens chefer dokumenterar skyddsronder, riskbedömningar och handlingsplaner i större omfattning än tidigare. Uppföljningar av arbetsmiljö sker löpande i våra verksamheter och vid behov via personalenheten och samverkansforum med de fackliga organisationerna.

Under året har 350 ärenden rapporterats i kommunens tillbud- och arbetsskadesystem. 70 % av dessa är tillbudsrapporteringar, dvs. oönskade händelser eller situationer som kunnat leda till ohälsa, skada eller sjukdom. Många av tillbuden rör hot- och våldssituationer, organisatorisk och social arbetsmiljö samt personal

	2021	2022	2023
Antal tillsvidareanställda	776	772	776
Heltidsanställda	63%	70%	76%
Andel kvinnor	82%	80%	80%
Andel män	18%	20%	20%
Antal Chefer	43	45	41
Kvinnliga chefer	63%	69%	71%
Manliga chefer	37%	31%	29%

	2021	2022	2023
Medelålder	44,6 år	45 år	46 år
29 år och yngre	12%	11%	10%
30-49 år	48%	49%	50%
50 år eller mer	40%	40%	40%

som halkat eller ramlat. 87 arbetsskadeanmälningar har rapporterats. Majoriteten av händelserna har riskbedömts med ett lågt riskvärde.

Under hösten genomfördes uppföljningen av organisatorisk och social arbetsmiljö på samtliga arbetsplatser i Hjo kommun. Utifrån resultatet har samtliga chefer tillsammans med sin arbetsgrupp tagit fram mål på enhetsnivå för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön som verksamheterna arbetar för att åtgärda eller förbättra under året. Målen ska främja hälsan på arbetsplatsen och öka förmågan att motverka ohälsa. De kan t.ex. syfta till att förbättra kommunikation, lärande, ledarskap, samarbete, inflytande och delaktighet.

Arbetet för att förebygga hot och våld har fortsatt under året. Bland annat har utbildningar inom hot och våld genomförts och verksamhetsskyddsanalyser har upprättats. Arbetsmiljöverket genomförde vid Guldkroksskolan en inspektion av det förebyggande arbetet för att minska hot och våld. Inspektionens fokus var risker för hot och våld, anställd personal och den lokala skolan. Inspektionen genomfördes genom en översyn av lokala säkerhetsföreskrifter, undersökningar och åtgärder, aktuella händelser/tillbud, första hjälpen och krisstöd. Arbetsmiljöverket identifierade inga arbetsmiljörisker.

Företagshälsovården är ett viktigt stöd i arbetet med förebyggande hälsa och arbetsmiljö. I mars 2023 påbörjades samarbetet med kommunens nya leverantör Skaraborgshälsan som efter upphandling ersätter den tidigare företagshälsovården Avonova. Skaraborgshälsan har god tillgänglighet i Hjo kommun och en skillnad jämfört med tidigare är att vi, utöver beteendevetare, har tillgång till psykologkompetens. För att öka effekterna av insatser via företagshälsovården har fler åtgärder kring hur och när företagshälsovården kopplas in i rehabiliteringsärenden införts. Procentuellt sätt används företagshälsovården till rehabiliterande insatser. Målsättningen är fler förebyggande insatser för att förbättra arbetsmiljön och på så sätt öka kvalitén i kommunens verksamheter.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har minskat något jämfört med föregående år, vilket till viss del kan förklaras av att pandemin hade en påverkan på kommunens sjuktal. Hjo kommun har i förhållande till både andra Skaraborgskommuner och riket som stort, haft en generellt sett låg långtidssjukfrånvaro, dvs. frånvaro över 60 dagar. Huvuddiagnosen för dessa sjukskrivningar är övervägande en psykiatrisk diagnos. Statistiken visar att långtidsfrånvaron har ökat svagt under de senaste två åren. Av den totala sjukfrånvaron 2023 var 31 % långtidsfrånvaro och 69 % korttidsfrånvaro, dvs. frånvaro under 60 dagar. Under 2022 var motsvarande siffror 28 % respektive 72 %. Till analysen behöver vi lägga till ett förändrat synsätt kring att stanna hemma även vid lättare förkylningssymptom. Det är inte längre lika accepterat att komma till jobbet lite småförkyld; något vi kan se som en kulturförändring.

Skillnaderna i sjukfrånvaro mellan könen är påtagliga på arbetsmarknaden i stort där kvinnor har totalt sett ungefär dubbelt så hög sjukfrånvaro som män. Mönstret återfinns i Hjo kommun.

Att vara i arbete är en friskfaktor. Det är generellt sett betydligt sämre för hälsan att inte arbeta, även när arbetsförmågan är nedsatt. Att skapa förutsättningar för medarbetarnas närvaro på arbetsplatsen är därför en viktig åtgärd för att minska sjukfrånvaron. Vård och omsorg och arbete och socialtjänst, LSS-verksamheten, har under året bedrivit ett målinriktat arbete för att minska korttidsfrånvaron. Insatserna har bestått av att stödja kommunens chefer vid uppföljning av korttidsfrånvaro och i ett aktivt arbete för att få tillbaka medarbetaren i arbete eller anpassat arbete så snart som möjligt. Arbetsuppgiftsbanker är ett exempel på en åtgärd som bedrivs för att anpassa arbetsuppgifter. Syftet är att skapa förutsättningar för medarbetaren att närvara på arbetsplatsen med föräldrade arbetsuppgifter, istället för sjukskrivning.

Arbetet med individanpassad rehabilitering och arbetsanpassning pågår löpande inom kommunen och det nära samarbetet som uppbyggts tillsammans med Närhälsan och Försäkringskassan fortgår i syfte att samverka kring åtgärder för att förebygga sjukfrånvaron i kommunen. Under slutet av året genomfördes en rehabiliteringsutbildning för samtliga kommunens chefer tillsammans med skyddsombud.

	2021	2022	2023
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,71%	7,4%	7,09%
Andel av sjukfrånvaron som avseer frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	26,13%	29,4%	31,35%
Sjukfrånvaron för kvinnor	7,10%	7,7%	7,9%
Sjukfrånvaron för män	5,17%	5,8%	4,21%
Sjukfrånvaron i åldrarna 29 år eller yngre	6,11%	7,7%	6,81%
Sjukfrånvaron i åldrarna 30-49 år	6,94%	7,15%	7,64%
Sjukfrånvaron i åldrarna 50 år eller äldre	6,62%	7,46%	6,55%

Personalpolitik

I ett läge med tuff konkurrens på arbetsmarknaden är det nödvändigt att Hjo kommun uppfattas som en attraktiv arbetsgivare som kan erbjuda ett hållbart arbetsliv – både till befintliga och potentiella medarbetare. Olika arbetstidsmodeller och möjlighet till friskvård eller friskvårdbidrag är exempel på vad som erbjuds medarbetare i Hjo kommun samtidigt som fokus läggs på arbetsmiljö, trygghet, ett gott ledarskap och delaktighet. Alla anställda ska vara delaktiga och kunna påverka sin arbetssituation. Genom dialog i vardagen, i medarbetarsamtal, på arbetsplatsträffar och i samverkansgrupper utvecklar vi vår verksamhet.

Kvinnor och män ska behandlas lika såväl som arbetstagare som användare av kommunal service. Arbetet med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen ska vara en naturlig del i medarbetarsamtal, APT, samverkan och som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Arbetet ska förebygga och motverka diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter i kommunen. En viktig del är att arbeta för att kvinnor och män ska ha lika lön för lika arbete och att båda könen ska ha lika förutsättningar till karriärutveckling och chefskap.

Lönerevision 2023 föregicks av en grundlig löneanalys där lönespridning, löneutveckling, lönenivåer och särskilt konkurrensutsatta grupper kartlagts. En uppdatering av kommunens arbetsvärdering, vilken ligger till grund för kartläggningen av osakliga löneskillnader kopplat till lika och likvärdiga arbeten, beslutades om i samverkan med fackliga parter. Genom lönekartläggningen vars syfte är att identifiera osakliga löneskillnader mellan kön och lika samt likvärdiga arbeten, möjliggörs strategiska satsningar i löne revisionen. Hjo kommun har under de senaste åren genomfört flera åtgärder som gett effekt och ligger relativt bra till i förhållande till övriga skaraborgskommuner. Medellönen för kvinnor var 2023 33 282 kr och medellönen för män var 34 428 kr. Inför 2024 genomförs en ny kartläggning för att säkerställa behovet av åtgärder i nästa löneöversyn.

Det är för kommunen av stor vikt att i lönebildningen beakta förutsättningarna för att rekrytera och behålla personal. Inom många svårrekryterade befattningar är Hjo kommuns löneläge lågt i förhållande till övriga Skaraborg. Detta gäller t.ex. sjuksköterskor, undersköterskor, vårdbiträden, lärare, förskollärare och barnskötare men också flertalet chefsbefattningar. Under lönerevisionen 2023 genomfördes riktade prioriteringar inom grupperna socialsekreterare, lärare och sjuksköterskor. Kommunals centrala avtal blev klart senare och kommunals medlemmar fick ny samt retroaktiv lön med septemberlönen.

FINANSIELLA RAPPORTER

62	Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar
66	Resultaträkning och kassaflödesanalys
67	Balansräkning
68	Nothänvisningar
74	Driftsredovisning
78	Investeringsredovisning
79	Exploateringsredovisning
80	VA- och renhållningsverksamhet

Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar

Hjo kommun följer kommunal redovisningslagstiftning och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer. Redovisning av intäkter beskrivs under rubriker exploateringsmark nedan. Årsredovisningen innehåller en resultaträkning, kassaflödesanalys samt en balansräkning. För kommunens interna redovisning tillkommer även drift- och investeringsredovisning. Årsredovisningen innehåller även en koncernredovisning som utgör en sammanställning av kommunens resultat- och balansräkning och bokslut för de bolag kommunen har betydande inflytande i.

Intäkter

Redovisade intäkter är redovisade till det värde som kommunen erhållit 2023 eller till belopp som beräknats inflyta. Periodisering har skett av statsbidrag m.m.

Skatteintäkter samt fastighetsavgifter har redovisats enligt prognoser från SKR. Skatteintäkter har redovisats enligt SKR cirkulär 2023:62 samt cirkulär 2023:60.

Immateriella anläggningstillgångar

I 2023 års redovisning finns immateriella tillgångar i kommunens balansräkning. Innehåller främst investeringar i programvara.

Byte av redovisningsprinciper

Inget byte av principer har skett under 2023.

Drifts- och investeringsredovisning

Kommunen har i sin årsredovisning en uppställning över verksamhetens driftsposter inklusive avvikelser mot budget. Investeringsredovisningen utgörs av sammanställning över kommunens investeringar för 2023 samt text om de största investeringsprojekten.

Särredovisning

Taxefinansierad verksamhet ska särredovisas. Särredovisning sker av verksamheterna för vatten och avlopp samt renhållning, se särskilt avsnigg VA-verksamhet sid 80 och renhållning sid 82.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för avskrivningar. Investeringar som har ett betydande och väsentligt belopp aktiveras i balansräkningen. Som vägledning används en gräns på ett basbelopp (52 500 för år 2023) och en livslängd på mer än tre år.

Avskrivningar av anläggningstillgångar görs efter en bedömning av tillgångens nyttjandeperiod, vilket i allt väsentligt överensstämmer med de i tabellen angivna avskrivningstiderna. Rak nominell metod används. Viss vägledning för en anläggningstillgångs avskrivningstid finns i rådets idéskrift. Ingen omprövning av nyttjandetiden har gjorts under året. Avskrivningen påbörjas kalendermånaden efter det att tillgången tagits i bruk.

Sedan 2015 tillämpar Hjo kommun så kallad komponentindelning och följer en uppställning av de komponenter Hjo kommun valt att dela in investeringarna i och vilken nyttjande period som tillämpas.

Bidrag till statlig infrastruktur

Hjo kommun undertecknade tillsammans med de övriga Skaraborgskommunerna under 2013 en avsiktsförklaring med Trafikverket om medfinansiering av utbyggnaden av vissa sträckor av E20. Utbyggnaden bedöms medföra såväl nationella och regionala som lokala nyttor.

Detta redovisades i 2014 års bokslut som en kostnad (jämförelsestörande post) och en avsättning med 5,0 mnkr. Avsättningen har sedan dess indexuppräknats och delbetalningar har påbörjats. Avsättningen den 31 december 2023 uppgår till 2,8 mnkr.

Avsättning för återställande av deponier

Inom Hjo kommun finns ett område som tidigare använts som deponi, kallat Sanna. Området är klassat som förorenad mark och provtagning har pågått sedan 2018. Eventuella beslut om återställande fattas av länsstyrelsen, vilket inte har skett ännu.

Kommunen får 10 kr per invånare och år (cirka 90 tkr) från Avfall och återvinning Skaraborg för att i framtiden återställa områden som detta. Denna inkomst redovisas som avsättning från vilken periodens utgifter för provtagning och andra åtgärder avräknas.

Exploateringsmark

Mark som kommunen ämnar sälja klassificeras som omsättningstillgång i balansräkningen och är bokförd till anskaffningsvärdet. Kostnader och intäkter för pågående exploateringsprojekt (t.ex. iordningställande av gator och VA) är redovisade bland pågående anläggningstillgångar. En fördelning av kostnader och intäkter

mellan omsättnings- respektive anläggningstillgång görs i samband med att respektive område slutredovisas.

Den nya rekommendationen om intäktsredovisning R2 från 2019 har tillämpats för exploateringsprojekt som startade efter det att rekommendationen trädde i kraft. De projekt som startade före detta har hanterats enligt de gamla redovisningsprinciperna för intäktsföring, det vill säga intäkter från ersättning för gatukostnader etc, har skuldförts och upplösts i takt med avskrivningarna på motsvarande tillgång. I balansräkningen fanns den 1 januari 2023 2,7 mnkr redovisad som långfristig skuld. Som en anpassning till de nya redovisningsreglerna har dessa medel upplösts och redovisats som intäkt under 2023.

Leasingavtal

Leasing av fordon med en leasingtid om 4 år eller längre betraktas som finansiell leasing och redovisas i enlighet med R5 som anläggningstillgång i balansräkningen under rubriken maskiner och inventarier. Förpliktelsen i form av framtida betalningar av leasingavgifter redovisas som skuld. Anskaffningsvärdena sammanfaller med verkligt värde. Avskrivningstiden följer leasingperioden och objektet skrivs av ner till restvärdet. Räntekostnaden beräknas till ett fast värde över leasingperioden.

Beträffande redovisning av hyreskostnader för lokaler samt av samverkan med den kooperativa bostadsföreningen KHF Äldre- hem i Hjo, Hänvisas till not 2.

Lånekostnader

Lånekostnader i form av räntor och avgifter periodiseras och belastar resultatet det år då de uppstår. I större byggprojekt med lång produktionstid aktiveras räntekostnader under byggtiden. Under 2023 har inga räntekostnader aktiverats.

Särskild löneskatt på pensionskostnader

Löneskatten redovisas då pensionsförpliktelsen uppkommer vilket innebär att löneskatten periodiseras och redovisas som en kostnad i resultaträkningen.

Pensionsskuld

Pensionsskulder redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Den delen av pensionsskulden som intjänats före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse, dvs. inom linjen. Det som intjänats efter 1998 redovisas som en avsättning alternativt kortfristig skuld. Avsättningens storlek baseras på KPA Pensions beräkning, gjord enligt RIPS2021.

Avskrivningstider komponenter	År
Fastighet	
Råmark	0
Stomme och grundläggning	80
Markanläggning	20
Stomkomplettering	40
Ytskikt	15
Snickerier invändigt	30
Installationer	40
Teknik	10

Avskrivningstider komponenter	År
Vägar	
Underbyggnad/förslitningslager + Överbyggnad	0
Beläggning asfaltsgrund	50
Beläggning slitlager	
- Infartsleder	10
- Övriga gator	20
Gatubelysning	20
Skyltar och trafikordningar	20

Avskrivningstider komponenter	År
Hamn	
Kaj	80
Vägbrytare	80
Bryggor	30
Ytbeläggningar	50
Markarbete	20-evig
Belysning	20
Möblemang utomhus	20

Avskrivningstider komponenter	År
Övrigt	
Konst	0
Maskiner och bilar	5-10
Inventarier t.ex. teknisk utrustning, möbler	3-10
Immateriella tillgångar (programvaror)	3-5

Förtroendevalda

Till och med år 2014 redovisades alla pensionsskulder till förtroendevalda som en ansvarsförbindelse. Från och med år 2015 sker en uppdelning mellan avsättning och ansvarsförbindelse enligt KPA:s beräkning.

Avsättning har gjorts efter KPA:s beräkning av december 2023. Årets förändring av avsättningen har påverkat periodens resultat 2022 med -943 tkr inkl. löneskatt. Se vidare under avsnittet Driftsredovisning.

Teoretiskt värde av förtroendevaldas pensionsförmåner beräknas och redovisas som ansvarsförbindelse för förtroendevalda, vars uppdrag motsvarar minst 40 procent av heltid. För de som har intjänad pensionsrätt och är under 50 år beräknas en inkomstgaranti under 12 månader, och för de som är över 50 år beräknas visstidspension fram till 65 år. Beräkningen görs brutto utan samordning. Eftersom pensionsförmånen är relaterad till förändringar i basbeloppet görs ingen nuvärdesberäkning.

Kommunen har antagit att OPF-KL ska gälla för de politiskt förtroendevalda som tidigare inte omfattades av PBF. För år 2023 avser detta 21 personer.

Anställda

Det belopp som redovisats som en kortfristig skuld avser den avgiftsbestämda ålderspensionen. Kommunen har valt att fr.o.m. 1998 betala ut hela den avgiftsbestämda ålderspensionen till den anställda. För lönedelar över 7,5 basbelopp och för efterlevandepensioner finns särskilt tecknade försäkringar.

Semesterlöneskuld

Skulden för ej uttagna semesterdagar och okompenserad övertid och därpå upplupna sociala avgifter redovisas som kortfristig skuld.

Skatteintäkter

Årets redovisade skatteintäkter består av de preliminära månatliga inbetalningarna, prognosen för slutavräkningen 2023 samt skillnaden mellan den slutliga taxeringen och prognosen för 2022. Avräkning av skatteintäkterna har gjorts efter SKR:s beräkningar från december 2023.

Skulder

Kommunens skulder klassificeras som kortfristiga när de förfaller till betalning inom tolv månader räknat från balansdagen. Övriga skulder klassificeras som långfristiga. Den del av långfristiga lån som förfaller till återbetalning och/eller amortering inom 12 månader redovisas som kortfristig skuld.

Taxefinansierade verksamheter

Resultatregleringsfonden för renhållning är redovisad under avsättningar och uppgår till 4,7 mnkr. Se vidare under "Avsättning för återställning av deponier" på föregående sida.

VA-enheten har belastats med centrala overheadkostnader (grundat på verkliga kostnader för vissa centrala funktioner vilka fördelats efter antalet anställda). Ränta har beräknats på interna lån för investeringar. VA-enhetens över- eller underuttag redovisas som en kortfristig skuld respektive fordran och kommer att användas till nästkommande år.

Verksamhetens intäkter

Nedan redovisas kommunens huvudsakliga inkomstgrupper och dess grund för intäktsföring.

- *Barnomsorgsavgifter*

Inkomsten intäktsförs i samband med fakturering. Fakturering sker i slutet av innevarande månad vilket innebär att normalt behöver ingen periodisering ske i boksluten.

- *Äldreomsorgsavgifter*

Fakturering till brukaren sker i början av innevarande månad. Inkomsten intäktsförs i den period som intäkten avser vilket innebär att normalt behöver ingen periodisering ske vid boksluten.

Hysesintäkter från särskilt boende och bostad med särskilt anpassad service debiteras brukaren en månad i förskott men intäktsförs i den period hyran avser vilket innebär att normalt behöver ingen periodisering ske vid boksluten.

- *Renhållnings- och VA-avgifter*

Avgifterna faktureras via kommunens helägda bolag Hjo Energi AB. Inkomsten intäktsförs i samband med återredovisningen till kommunen som sker med en månads eftersläpning. I den mån verksamhetens avgiftsuttag överskrider självkostnaden minskas intäkten. Ett eventuellt överuttag av VA-taxan bokförs som kortfristig skuld. Anslutningsavgifter, gatukostnadsersättningar samt

Övriga investeringsbidrag se ovan under rubrik "Anslutningsavgifter och ersättningar".

- *Försäljning av fastighet*

Inkomsten intäktsförs normalt vid dagen för tillträdet, förutsatt att det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som kommunen får av transaktionen kommer att tillfalla kommunen och att avtalet är utformat så att inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Specialdestinerade/riktade statsbidrag

Avser bidrag som är avsedda för en bestämd verksamhet eller ett bestämt ändamål och redovisas i resultaträkningen tillsammans med övriga verksamhetsanknutna intäkter. Dessa bidrag kräver i regel någon form av motprestation och återrapportering. De periodiseras i normalfallet till den period som bidraget avser enligt förekommande underlag.

Övriga intäkter och kostnader

Finansiella kostnader och intäkter periodiseras fullt ut. Övriga intäkter och kostnader periodiseras till väsentliga belopp. Med väsentlig avses belopp överstigande 25 tkr.

Internredovisningsprinciper

Kommunens verksamhet är indelad i nio politikområden varav finansförvaltning är en. I finansförvaltningen redovisas samtliga intäkter från skatter och generella statsbidrag, tillsammans med externa och interna finansiella kostnader. Dessutom sker avstämning av faktiska personalomkostnader i finansförvaltningen. Schablonmässig debitering till respektive politikområde av s.k. PO-pålägg sker med 46,84 procent av lönekostnaderna och eventuell avvikelse mellan å ena sidan denna schablonmässiga intäkt och å andra sidan faktisk kostnad för arbetsgivaravgifter, pensionskostnader och särskild löneskatt redovisas som kostnad eller intäkt under finansförvaltningen.

Internränta debiteras för 2023 med 1,75 procent på tillgångarnas bokförda värde. Denna internränta ligger sedan tillsammans med kostnader för fastighetsdrift och underhåll till grund för fastighetsenheters (politikområde teknisk service) debitering av internhyra till respektive politikområde.

I politikområde teknisk service ingår bland annat kostenheten samt städ- och vaktmästeri. Dessa enheters kostnader är också föremål för interndebitering till de "köpande" politikområdena. Debitering sker med faktisk kostnad för löner, 46,84 procents PO-pålägg, andra direkta kostnader förenade med utförd tjänst, samt skäligt pålägg för arbetsledning etc.

Den sammanställda redovisningen

Syftet med sammanställd redovisning är att ge en helhetssyn på kommunens verksamhet och ekonomi och ge en organisationsneutral redovisning som möjliggör jämförbarhet mellan kommunerna. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med den s.k. alternativa metoden där underkoncernens (Hjo Stadshus AB) bokslut konsoliderats.

Bolagens redovisningsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen (1995:1554), samt rekommendationer och uttalanden från Bokföringsnämnden.

Med undantag för redovisning av pensionskostnader tillämpar bolagen samma redovisningsprinciper som kommunen.

Eliminering har gjorts för interna mellanhavanden mellan kommunen och respektive dotterkoncern och dotterbolag. Interna intäkter, kostnader, fordrings- och skuldposter av väsentlig betydelse har eliminerats.

Intresseföretag i underkoncernens redovisning

Andelar i intresseföretagen HjoTiBorg Energi AB och Bredband Östra Skaraborg AB redovisas i Hjo Stadshus AB koncernen i enlighet med den så kallade kapitalandelsmetoden.

Mindre ägarandelar

Hjo kommun har även andelar i kommunalförbunden Räddningstjänst Skaraborg och Avfall och återvinning Skaraborg. Eftersom ägarandelen i båda fallen understiger 20 % har kommunalförbunden inte tagits med i den sammanställda redovisningen.

Obeskattade reserver

Bolagens obeskattade reserver har delats upp i koncernbalansräkningen i eget kapital del (78 %) och uppskjuten skatteskuld (22 %). Den uppskjutna skatten redovisas som en avsättning.

Resultaträkning och kassaflödesanalys

Resultaträkningen visar kommunens och kommunkoncernens intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen speglar hur den löpande verksamheten och investeringarna finansierats under året.

Resultaträkning

Mnkr	Not	Kommunen				Sammanställd redovisning	
		2022	2023	Budget 2023	Avvikelse 2023	2022	2023
Verksamhetens intäkter	1	134,7	139,8	135,6	4,2	235,9	241,6
- varav jämförelsestörande intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	2	-692,8	-754,1	-736,9	-17,2	-772,1	-834,8
- varav jämförelsestörande kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	3	-29,5	-30,4	-26,5	-3,9	-45,3	-47,6
Verksamhetens nettokostnader		-587,6	-644,6	-627,8	-16,8	-581,5	-640,8
Skatteintäkter	4	450,1	483,3	473,6	9,7	450,1	483,3
Generella statsbidrag och utjämning	5	165,3	162,0	153,3	8,7	165,3	162,0
Verksamhetens resultat		27,8	0,7	-0,9	1,6	33,9	4,5
Finansiella intäkter	6	1,0	9,4	8,8	0,6	1,4	2,6
Finansiella kostnader	7	-2,1	-5,2	-1,9	-3,3	-2,7	-6,4
Resultat efter finansiella poster		26,7	4,9	6,0	-1,1	32,6	0,6
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	8	26,7	4,9	6,0	-1,1	32,6	0,6

Kassaflödesanalys

Mnkr	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning	
		Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023	2022	2023
Årets justerade resultat	8	26,7	4,9	6,0	33,9	0,6
Justering för av- och nedskrivningar	3	29,5	30,4	26,5	43,5	47,9
Förändring avsättningar	22	-0,7	1,7	-1,0	-0,1	2,1
Justering övriga ej likvid, påverkande poster	9	0,0	0,1	1,0	0,1	0,4
Medel från verksamheter före förändring av rörelsekapital		55,5	37,1	32,5	77,4	50,7
+/- Minsk./ökn lager och exploateringsfastigheter	16-17	2,0	0,8	0,0	1,4	1,6
+/- Minsk./ökn kortfristiga fordringar	18	-10,0	-4,8	-1,0	-11,0	1,9
+/- Ökn/minskn. övr. kortfristiga skulder	24	0,3	24,2	1,0	2,0	14,9
Kassaflöde från löpande verksamhet		47,8	57,3	32,5	69,8	69,1
- Investering immateriella tillgångar	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Investering materiella tillgångar	11-13	-47,8	-42,6	-34,4	-61,0	-68,3
+ Försäljn. materiella tillgångar	11-13	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
+ Invest finansiella tillgångar	14	-0,9	-0,9	0,0	-0,9	-1,2
+ Försäljn. finansiella tillgångar	14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
+Förändring kortfristiga placeringar	14	-0,2	-0,2	0,0	-0,2	0,0
Kassaflöde från invest. verksamheten		-48,9	-43,4	-34,4	-62,1	-69,5
+/- Minsk./ökn långfristig fordran	15	0,6	-0,6	0,1	0,6	-0,5
+/- Ökn/minskn långfristiga skulder	23	-23,6	-0,7	-7,9	-23,6	-8,7
Kassaflöde från finan. verksamhet		-23,0	-1,3	-7,8	-23,0	-9,2
Årets kassaflöde	20	-24,1	12,6	-9,8	-15,4	-9,5
Likvida medel vid årets början		27,3	3,2	12,1	63,6	48,2
Likvida medel vid årets slut		3,2	15,8	2,3	48,2	38,7

Balansräkning

Balansräkningen visar i sammandrag kommunens och kommunkoncernens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för årets utgång.

Balansräkning		Kommunen		Sammanställd redovisning	
Mnkr	Not	2022	2023	2022	2023
TILLGÅNGAR					
• ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar		0,7	0,5	0,7	0,5
-Programvarulicenser m.m.	10	0,7	0,5	0,7	0,5
Materiella anläggningstillgångar		586,8	599,0	705,0	725,9
-Mark, byggnader, tekniska anläggningar	11	547,1	549,8	558,2	560,1
-Maskiner och inventarier	12	27,2	28,4	132,8	145,0
-Pågående investeringar	13	12,5	20,8	14,0	20,8
Finansiella anläggningstillgångar		10,9	12,3	15,8	17,5
-Värdepapper	14	10,5	11,4	13,3	14,5
-Långfristiga fordringar	15	0,4	1,0	2,5	3,0
Summa anläggningstillgångar		598,4	611,8	721,5	743,9
• OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd mm	16	0,3	0,2	6,2	5,3
Exploateringsfastigheter	17	6,0	5,3	6,0	5,3
Fordringar	18	78,9	83,6	102,4	100,4
Kortfristiga placeringar					
Aktier och andelar	19	0,4	0,4	0,4	0,4
Kassa och Bank	20	3,2	15,8	48,2	38,7
Summa omsättningstillgångar		88,8	105,4	163,3	150,2
SUMMA TILLGÅNGAR		687,2	717,2	884,8	894,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
- Ingående eget kapital		316,6	323,4	389,8	402,4
- Resultatutjämningsreserv		0,0	20,0	0,0	20,0
- Årets resultat		26,7	4,9	32,6	0,6
- Förändring övrigt eget kapital		0,0	0,0	0,0	0,3
Summa Eget kapital	21	343,3	348,3	422,4	423,3
AVSÄTTNINGAR					
Avsättningar till pensioner och liknande förpliktelser	22	12,9	15,0	30,0	32,4
Avsättningar till statlig infrastruktur	22	3,3	2,8	3,3	2,8
Avsättningar till deponier	22	4,6	4,7	4,6	4,7
Summa avsättningar		20,8	22,5	37,9	40,0
SKULDER					
Långfristiga skulder	23	163,2	162,5	241,2	232,5
Kortfristiga skulder	24	159,8	184,0	183,3	198,3
Summa skulder		323,0	346,5	424,5	430,8
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		687,2	717,2	884,8	894,1
POSTER INOM LINJEN	25	334,9	330,9	251,9	255,9
Pensionsförmåner intjänade före 1998		140,2	144,9	140,2	144,9
Pensionsförmåner förtroendevalda (som inte ingår i ovan)		0,7	0,8	0,7	0,8
Borgensförbindelser mm.	26	194,0	185,2	111,0	110,2
-Borgensförbindelser kommunala bolag		83,5	75,5	0,5	0,5
-Borgensförbindelser övrigt		110,5	109,7	110,5	109,7
Outnyttjad checkkredit		40,0	40,0	45,0	45,0

Hjo kommun har i september 1996 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2023 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomiska förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomiska föreningen. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Hjo kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sveriges AB:s totala förpliktelser till 551 907 mnkr och totala tillgångar till 562 023 mnkr. Hjo kommuns andel av de totalt förpliktelserna uppgick till 313 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 318 mnkr.

Nothänvisningar

Syftet med noterna till bokslutet är att komplettera bokslutsinformationen så att en riktig och tillräcklig bild ges av kommunen och kommunkoncernens resultat och ekonomiska ställning.

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2022	2023	2022	2023
Not 1 Verksamhetens intäkter	134,7	139,8	235,9	241,6
Driftbidrag	62,7	62,7	62,7	62,7
Försäljningsmedel	16,0	15,7	31,5	26,7
Taxor och avgifter	39,3	40,7	117,2	124,6
Hyror och arrenden	12,4	12,8	20,2	19,7
Övrigt	4,3	7,8	4,3	7,8
Not 2 Verksamhetens kostnader	692,8	754,1	772,1	834,8
Personalkostnader	457,1	513,8	476,5	534,1
Köp av verksamheter	89,4	93,5	89,4	93,5
Lämnade bidrag	19,5	19,4	19,5	19,4
Revisionskostnader för granskning av delår- o årsbokslut	0,1	0,1	0,3	0,3
Hyreskostnader och övriga fastighetskostnader	47,7	40,5	47,7	40,5
Inköp av material och övrigt	79,0	86,8	137,3	146,1
Skatt på årets resultat	0,0	0,0	1,4	1,0
I hyreskostnader och övriga fastighetskostnader ovan ingår hyresersättning till KHf Äldrehem Ekonomisk Förening avseende de särskilda boendena Sigghusberg, Villa Rosell och Gjutaren. Kommunen anser inte att villkoren, enligt RKR:s gällande Rekommendation 5 – Leasing, för att detta ska redovisas som finansiell leasing är uppfyllda. Då rekommendation nr 5 har reviderats under 2023 och tvingande regler om tillämpning från 2024 införts kommer kommunen dock att redovisa ovanstående hyresavtal som finansiell leasing i 2024 års årsredovisning. Som upplysning har dock en beräkning gjorts, som visar vilken påverkan en addering av föreningens tillgångar och skulder till kommunens balansräkning skulle få på såväl kommunens som kommunkoncernens soliditet. Beräkningen visar att såväl kommunens som kommunkoncernens soliditet skall sjunka med ca 3 procentenheter, vilket är i samma nivå med föregående år.				
Operationell leasing				
Avtalade framtida minileasavgifter avseende icke uppsägningbara kontrakt som förfaller till betalning:				
-Inom 1 år	21,5	22,7	21,6	22,8
-Inom 2-5 år	41,8	32,9	42,0	33,1
Summa	63,3	55,6	63,6	55,9
Not 3 Avskrivningar	29,5	30,4	45,3	47,6
Planenliga avskrivningar				
- Immateriella tillgångar	0,4	0,2	0,4	0,2
- Byggnader och tekniska anläggningar	24,9	25,5	40,2	42,1
- Maskiner och inventarier	3,6	4,2	4,1	4,9
- Leasingavtal	0,6	0,4	0,6	0,4
Not 4 Skatteintäkter	450,1	483,3	450,1	483,3
Årets preliminära skatteintäkter	425,0	473,6	425,0	473,6
Slutavräkning 2021 års skatteintäkter	13,5	0,0	13,5	0,0
Avräkning 2022 års skatteintäkter	11,6	9,7	11,6	2,4
Avräkning 2023 års skatteintäkter	0,0	7,3	0,0	7,3
Not 5 Generella statsbidrag och utjämnung	165,3	162,0	165,3	162,0
Fastighetsskatt, årets preliminära	23,6	24,9	23,6	24,9
Inkomstutjämningsbidrag	115,8	121,1	115,8	115,8
Avgift till LSS-utjämnung	-0,4	-3,8	-0,4	-3,8
Regleringsavgift	25,5	21,6	25,5	21,6
Generella bidrag från staten	6,0	4,5	6,0	4,5
Kostnadsutjämningsavgift/bidrag	-5,2	-6,4	-5,2	-6,4

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2022	2023	2022	2023
Not 6 Finansiella intäkter	1,0	9,3	1,4	2,6
Borgensavgifter	0,5	0,7	0,3	0,5
Övriga finansiella intäkter	0,5	8,7	1,1	2,1
Not 7 Finansiella kostnader	2,1	5,2	2,7	6,5
Räntekostnader lån	1,3	4,0	1,3	5,5
Räntekostnad pensionsskuld, inkl. diskonteringsränta	0,3	1,0	0,3	1,0
Övriga finansiella kostnader	0,5	0,2	1,1	0,0
Not 8 Årets justerade resultat	26,7	4,9	32,6	0,6
Årets resultat enligt resultaträkning	26,7	4,9	32,6	0,6
Not 9 Övriga ej likviditetspåverkande poster	0,0	0,1	0,0	0,4
Årets förändring av VA- och renhållningsfond	0,0	0,1	0,0	0,1
Förändring uppskjuten skatteskuld	0,0	0,0	0,0	0,3
Not 10 Immateriella anläggningstillgångar	0,7	0,5	0,7	0,5
Anskaffningsvärde vid årets början	11,1	11,2	11,1	11,2
Ackumulerade avskrivningar	-10,4	-10,7	-10,4	-10,7
Genomsnittlig nyttjandetid		7 år		
Not 11 Mark, Byggnader och tekniska anläggningar	547,1	550,3	558,2	560,6
Allmän markreserv	21,8	22,0	21,8	22,0
-Anskaffningsvärde vid årets början	19,0	21,8	19,0	21,8
-Årets investeringar	3,0	0,0	3,0	0,0
-Ackumulerade avskrivningar	-0,2	0,2	-0,2	0,2
Verksamhetsfastigheter	315,4	313,4	326,5	323,7
-Anskaffningsvärde vid årets början	393,3	514,5	420,2	541,3
-Årets investeringar	121,2	13,5	121,2	13,5
-Ackumulerade avskrivningar	-199,1	-214,6	-214,9	-231,1
Affärsverksamhetsfastigheter	102,6	103,5	102,6	103,5
-Anskaffningsvärde vid årets början	150,7	163,8	150,7	163,8
-Årets investeringar	13,1	5,3	13,1	5,3
-Ackumulerade avskrivningar	-61,2	-65,6	-61,2	-65,6
Publika fastigheter	103,7	107,5	103,7	107,5
-Anskaffningsvärde vid årets början	143,1	153,7	143,1	153,7
-Årets investeringar	10,8	10,4	10,8	10,4
-Ackumulerade avskrivningar	-50,2	-56,7	-50,2	-56,7
Annan verksamhet	3,6	3,4	3,6	3,4
-Anskaffningsvärde vid årets början	6,3	6,9	6,3	6,9
-Årets investeringar	0,5	0,0	0,5	0,0
-Ackumulerade avskrivningar	-3,2	-3,5	-3,2	-3,5
Övriga fastigheter	0,0	0,0	0,0	0,0
-Anskaffningsvärde vid årets början	0,1	0,0	0,1	0,0
-Ackumulerade avskrivningar	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Genomsnittlig nyttjandetid		27 år		

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2022	2023	2022	2023
Not 12 Maskiner och Inventarier	27,2	28,4	132,8	145,0
Maskiner	3,9	4,1	108,4	118,5
-Anskaffningsvärde vid årets början	11,3	13,0	284,0	297,7
-Årets investeringar	1,7	0,9	13,7	26,7
-Ackumulerade avskrivningar	-9,1	-9,7	-189,3	-205,9
Inventarier och bilar	20,1	20,0	21,5	22,2
-Anskaffningsvärde vid årets början	61,6	69,0	70,5	78,0
-Årets investeringar	7,3	3,0	7,5	4,6
-Ackumulerade avskrivningar	-48,8	-52,0	-56,5	-60,4
Genomsnittlig nyttjandetid		9,5 år		
Finansiell leasing	2,5	3,6	2,5	3,6
-Anskaffningsvärde vid årets början	5,2	4,8	5,2	4,8
-Under året nytecknade finansiella leasingavtal	0,6	1,9	0,6	1,9
-Under året avslutade finansiella leasingavtal	-1,0	-0,2	-1,0	-0,2
-Ackumulerade avskrivningar	-2,3	-2,9	-2,3	-2,9
-Leasingavtal som förfaller inom 1 år	0,6	0,8	0,6	0,8
-Leasingavtal som faller mellan 2 och 5 år	1,9	2,8	1,9	2,8
Konst	0,7	0,7	0,4	0,7
-Anskaffningsvärde vid årets början	0,4	0,7	0,4	0,7
-Årets investeringar	0,3	0,0	0,3	0,0
Not 13 pågående anläggningstillgångar	12,5	20,8	14,0	20,8
Verksamhetsfastigheter	3,0	0,6	3,0	0,6
Affärsverksamheter	1,7	0,0	1,7	0,0
Publika fastigheter	0,4	4,8	0,4	4,8
Exploateringsmark	7,4	15,1	7,4	15,1
Inventarier	0,0	0,3	1,5	0,3
Not 14 Värdepapper	10,5	11,4	13,3	14,5
Hjo Stadshus AB 499 aktier	0,5	0,5	0,0	0,0
Långfristiga placeringar i värdepapper	0,0	0,0	0,1	0,1
Andelar i intresseföretag	0,0	0,0	3,2	3,5
Kommuninvest, insatskapital	6,4	6,4	6,4	6,4
Kommuninvest, särskild medlemsinsats	3,6	4,5	3,6	4,5
Not 15 Långfristiga fordringar	0,4	1,0	2,5	3,0
Skandia överskottsfond	0,0	0,0	2,1	2,0
Va-anslutn. Avgifter	0,4	1,0	0,4	1,0
Not 16 Förråd mm	0,3	0,2	6,2	5,3
Lager turistbyrå	0,3	0,2	0,3	0,2
Råvarulager i Hjo Energi AB	0,0	0,0	5,9	5,1

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2022	2023	2022	2023
Not 17 Exploateringsfastigheter (område)	6,0	5,3	6,0	5,3
Hjo Norr 3:59	0,7	0,7	0,7	0,7
Hjo Söder 8:3	0,3	0,2	0,3	0,2
Hjo Norr 3:59 Del av 2:1 och 4:2	2,0	2,0	2,0	2,0
Söder 3:43 Knäplan	3,0	2,1	3,0	2,1
Övriga villatomter	0,0	0,3	0,0	0,3
Samtliga tomter är värderade till anskaffningsvärde				
Not 18 Fordringar	78,9	83,6	102,4	100,4
Kundfordringar	7,2	7,2	29,0	19,2
Kortfristig fordran leverantörer o intressebolag	0,0	0,0	0,0	0,0
Upplupna intäkter kunder	2,5	0,0	2,5	0,0
Upplupna skatteintäkter	21,9	20,5	21,9	20,5
Fordran mervärdesskatt	11,3	11,5	11,9	11,5
Övriga fordringar staten	25,2	24,0	25,2	24,0
Övriga kortfristiga fordringar	2,6	4,9	2,8	7,7
Förutbetalda leverantörsfakturer	1,2	2,1	1,2	2,1
Övriga interimfordringar	7,0	13,3	7,9	15,3
Not 19 Kortfristiga placeringar	0,4	0,4	0,4	0,4
Aktier och andelar	0,4	0,4	0,4	0,4
Not 20 Kassa och Bank	3,2	15,8	48,2	38,7
Bank	3,2	15,8	48,2	38,7
Not 21 Eget Kapital	343,3	348,3	422,4	423,3
IB Eget Kapital	316,6	323,4	389,8	402,4
Avsättning ill resultatutjämningsreserv	0,0	20,0	0,0	20,0
Övrig förändring eget kapital	0,0	0,0	0,0	0,3
Årets resultat	26,7	4,9	32,6	0,6
Fördelning Eget Kapital				
Kommunens/koncernens Eget Kapital	343,3	348,3	422,4	423,3
Not 22 Avsättningar till pensioner och likn förpliktelser	20,8	22,5	37,9	40,0
Övriga avsättningar pensioner	2,8	3,7	2,8	3,7
Avsatt till särskild avtals- o visstidspension förtroendevalda	7,6	8,4	7,6	8,4
Löneskatt på pensionsavsättningen	2,5	2,9	2,5	2,9
Uppskjuten skatteskuld-obeskattade reserver	0,0	0,0	17,1	17,5
Bidrag till statlig infrastruktur, E20	3,3	2,8	3,3	2,8
Avsättning till återställning av deponier*	4,6	4,7	4,6	4,7

*(avsättning med 97 443 kr för 2023)

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2022	2023	2022	2023
Spec.avsatt till pensioner anställda, tkr				
Ingående avsättningar	2 310,0	2 743,0	2 310,0	2 743,0
Nya förpliktelser under året	433,0	924,0	433,0	924,0
varav:				
-Nyintjänad pension tjänstemän	783,0	598,0	783,0	598,0
-Ränte-o basbeloppsuppräknig	59,0	270,0	59,0	270,0
-Ändring av diskonteringsräntan	0,0	0,0	0,0	0,0
-Ändrat livstidsåtagande i RIPS	0,0	0,0	0,0	0,0
-Övrig post	-255,0	-3,0	-255,0	-3,0
-Årets utbetalningar	-154,0	59,0	-154,0	59,0
Summa utgående avsättningar till pensioner	2 743,0	3 667,0	2 743,0	3 667,0
-Löneskatt	665,5	890,0	665,5	890,0
Summa utgående avsättning pensioner	3 408,5	4 557,0	3 408,5	4 557,0
-Aktualiseringsgrad	0,97	0,97	0,97	0,97
-Överskotts-fonden hos KPA	0,0	0,0	0,0	0,0
Spec.avsatt till pensioner förtroendevalda, tkr				
Ingående avsättningar	8 381,0	7 623,0	8 381,0	7 623,0
Nya förpliktelser under året	-758,0	759,0	-758,0	759,0
varav:				
-Nyintjänad pension förtroendevalda,PBF	-994,0	3,0	-994,0	3,0
-Nyintjänad pension förtroendevalda, OPF-KL	30,0	13,0	30,0	13,0
-Ränte-o basbeloppsuppräknig	206,0	743,0	206,0	743,0
-Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa avsatt till pensioner	7 623,0	8 382,0	7 623,0	8 382,0
-Löneskatt	1 849,3	2 033,5	1 849,3	2 033,5
-Utgående avsättning pensioner	9 472,3	10 415,5	9 472,3	10 415,5
Not 23 Långfristiga skulder	163,2	162,5	241,2	232,5
Anläggningslån	138,3	133,3	216,3	203,3
Checkräkningskredit	0,0	0,0	0,0	0,0
Leasingavtal	1,9	2,8	1,9	2,8
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år	23,0	26,4	23,0	26,4
Kreditgivare				
Kommuninvest	138,3	133,3	216,3	203,3
Finansbolag (bilar)	1,9	2,8	1,9	2,8

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2022	2023	2022	2023
Not 24 Kortfristiga skulder	159,8	184,0	183,3	198,3
Kortfr.skulder till kreditinstitut och kunder	65,6	65,8	65,7	65,8
Skulder intressebolag	0,0	0,0	10,5	3,9
Leverantörsskulder	26,1	33,6	27,2	32,5
Skuld till VA-kollektivet	-1,9	-1,6	-1,9	-1,6
Moms och skatteskulder	-0,8	6,1	0,6	7,5
Personalens skatter och avgifter	6,4	6,8	6,4	6,8
Övriga kortfristiga skulder	1,0	0,3	11,4	5,2
Upplupna kostnader/förutbet. Intäkter	63,4	73,0	63,4	78,2
varav -Upplupen semesterlön	17,9	19,1	17,9	20,0
-Upplupna sociala avgifter	14,9	15,8	14,9	16,2
-Upplupen ordinarie lön	3,6	3,7	3,6	4,0
-Upplupna räntekostnader	0,3	0,6	0,3	0,8
-Förutbetalda hyresintäkter	0,0	0,0	0,0	0,2
-Avgiftsbestämd ålderspension	17,7	17,1	17,7	17,1
-Upplupna kostnader elcertifikat	0,0	0,0	0,0	0,0
-Övriga interimsskulder	9,0	16,7	9,0	19,9
-Förutbetalda skatteintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Not 25 Försäkringslösning för pensioner intjänade före 1998	0,0	0,0	0,0	0,0
Partiell inlösen	0,0	0,0	0,0	0,0
Särskild löneskatt på ovan	0,0	0,0	0,0	0,0
Not 26 Borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser	334,9	330,9	251,9	255,9
Hjo Stadshus AB	40,0	40,0	0,0	0,0
Hjo Energi AB	43,0	35,0	0,0	0,0
Bredband Östra Skaraborg	0,5	0,5	0,5	0,5
Pensionsförmån intjänade före 1998 (inkl löneskatt)	140,2	144,9	140,2	144,9
Pensionsförmån förtroendevalda inkl löneskatt	0,7	0,8	0,7	0,8
(som inte ingår i ovan)				
Kooperativa Hyresrättsföreningen Äldreheim i Hjo, Ekonomisk förening	110,5	109,7	110,5	109,7
Spec. pensionsförmån intjänade före 1998-anställda				
Ingående ansvarsförbindelse	116,3	112,8	116,3	112,8
Ränteuppräknings	0,7	0,7	0,7	0,7
Basbeloppsuppräknings	2,8	8,1	2,8	8,1
Utbetalningar	-7,0	-7,2	-7,0	-7,2
Ändrat livstidsantagande i RIPS	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,0	2,2	0,0	2,2
Summa pensionsförpliktelser	112,8	116,6	112,8	116,6
Löneskatt	27,4	28,3	27,4	28,3
Utgående ansvarsförbindelse	140,2	144,9	140,2	144,9

Politikområde (mnkr)	Utfall 2022	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Nettoutfall 2023	Budget 2023	Avvikelse 2023	Helårsprognos vid delår
Demokrati	7,0	0,0	7,7	7,7	7,4	-0,3	-0,3
Kommunledningskontoret	53,9	8,5	66,4	57,9	55,9	-2,0	-2,1
Kultur, turism och fritid	24,6	3,0	28,2	25,2	25,3	0,2	0,0
Teknisk service	19,2	171,2	195,3	24,1	21,2	-2,9	-2,0
Plan och bygg	5,2	2,0	8,7	6,7	5,6	-1,1	-1,5
Vård och omsorg	188,2	31,6	187,7	156,2	157,6	1,5	6,1
Barn och utbildning	260,4	31,8	308,9	277,1	272,5	-4,6	-5,2
Socialtjänst	38,8	27,5	119,5	92,0	92,1	0,1	-3,0
Finansförvaltning (exkl. skatter o. fin.)	-15,6	-11,0	4,4	-6,6	-9,9	-3,3	2,8
Summa löpande verksamhet	581,7	264,6	926,8	640,4	627,7	-12,5	-5,2

Ovan redovisas en total budgetavvikelse om -12,5 mnkr. Vid en jämförelse med resultaträkningen på sid 66 som utvisar en avvikelse om -16,8 mnkr framkommer en skillnad om 4,3 mnkr. Utöver avrundningseffekter utgörs differensen av statsbidrag inom äldreomsorgen om 4,5 mnkr som i driftsredovisningen ingår i verksamheten men i resultaträkningen klassificerats som centrala medel i form av generella statsbidrag. Redovisningen i resultaträkningen sker i enlighet med rekommendationer från Redovisningsrådet för kommunal redovisning, RKR.

Av sammanställningen framgår en väsentlig ökning i verksamhetens nettokostnader avseende Socialtjänst och motsvarande minskning avseende Vård och omsorg jämfört med 2022. Detta beror på att verksamhetsområdet funktionsnedsättning organisatoriskt överförs från Vård och omsorg till Socialtjänsten.

Driftsredovisning

Verksamheternas samlade budgetavvikelse

Kommunens verksamheter redovisade för 2023 en negativ nettokostnadsavvikelse om 12,5 mnkr, det vill säga nettokostnaderna översteg budget. Detta kan jämföras med den prognos som upprättades i samband med delårsbokslutet den 31 augusti, som indikerade en avvikelse med 5,2 mnkr, alltså en skillnad om 7,3 mnkr. Denna skillnad kan i huvudsak (7,0 mnkr) förklaras av periodisering av statsbidrag. Efter att delårsrapporten avgivits utfärdade RKR en rekommendation om särskild periodisering av statsbidrag för att förstärka på sjuksköterskesidan samt för att minska kommunernas beroende av timanställda. Detta medförde att 7,0 mnkr av erhållna statsbidrag periodiserades över till 2024.

I övrigt utgörs skillnaden mellan prognos och utfall i huvudsak av finansförvaltningens verksamhet. Finansförvaltningen redovisar ett underskott om ca 3,3 mnkr, vilket är betydligt sämre än såväl föregående år som den prognos som lämnades i samband med delårsrapporten. Anledningen till detta är framförallt höga kostnader för pensioner och andra personalomkostnader i förhållande till det PO-pålägg som finansenheten debiterar verksamheterna. I budget för 2023 avsattes ca 19 mnkr extra för pensionskostnader,

detta till följd av det nya pensionsavtalet KAP-KR som trädde i kraft den 1 januari 2023. Budgeten för 2023 baserades på KPAs pensionsprognos från augusti 2022 och sedan dess har prognoserna indikerat successiva ökningar av pensionskostnaderna under året och prognosen av december 2023 har använts vid upprättandet av bokslutet. I delårsbokslutet uppskattades avstämningen av PO-pålägget en positiv avvikelse med ca 1 mnkr, vilken i bokslutet ersattes med en negativ avvikelse om ca 4 mnkr

För djupare analyser och kommentarer till de övriga områdena hänvisas till verksamhetsberättelserna för vart och ett av politikområdena på följande sidor:

Demokrati

Demokrati redovisar ett resultat om -300 tkr 2023. Resultatet grundar sig till stor del i högre utfall för Överförmyndarverksamheten än budgeterat vad gäller utbetalningar till gode män. Utöver detta har den nya mandatperioden inneburit ett större antal närvarande vid kommunfullmäktiges sammanträden än tidigare vilket resulterar i ett högre utfall av arvoden än vad som budgeterats. Utöver detta tillkommer ökade kostnader för revisionstjänster med anledning av indexregleringar.

Resultatet för Demokrati överensstämmer med den prognostiserade avvikelser i delårsbokslutet.

Kommunledningskontoret

Kommunledningskontoret redovisar ett resultat om -2 000 tkr 2023.

Kommunledning redovisar ett underskott om ca 200 tkr under 2023. Underskottet beror till stor del på ett högre utfall av personalkostnader än budgeterat. Även utfallet för kommunövergripande kostnader kopplat till heltid som norm är högre än budgeterat, framför allt med anledning av ökade systemkostnader.

KS Samverkan redovisar under 2023 ett underskott om ca 300 tkr. Till stor del förklaras underskottet av högre kostnader än budgeterat för räddningstjänst samt inom säkerhetssamordning kopplat till tillkommande kostnader för väktartjänster. I övrigt redovisar kollektivtrafiknämnden ett överskott under året på grund av delvis outnyttjad tjänst.

Staben redovisar ett underskott om ca 1 500 tkr under 2023. Till stor del beror underskottet på personal- och organisationsförändringar inom flera av stabens delar vilket medför en negativ avvikelse mot budget. Inom flera områden har utökad bemanning samt extratjänster krävts vilket i kombination med löneglidningar har gett högre personalkostnader än budgeterat. Ytterligare en stor del av underskottet kan kopplas till bytet av ekonomisystem som genomförts under året där såväl kostnader för förvaltning, personal och integrationer har blivit högre än budgeterat. Även högre drifts- och systemkostnader samt ökade kostnader för inköp av IT-utrustning och webbutveckling ger en negativ avvikelse. Några överskott redovisas också inom staben, bland annat kopplat till kansliet och hållbar utveckling.

Kommunledningskontoret redovisade i delårsbokslutet en prognos om -2 100 tkr och resultatet blev -2 000 tkr. Kostnader kopplat till RÖS och nytt ekonomisystem blev högre än vad som förutsågs i prognosen men utfallet för kollektivtrafiknämnden blev lägre än prognostiserat.

Kultur, turism och fritid

Kultur, turism och fritid redovisar ett resultat om +200 tkr 2023. Politikområdet har haft fortsatta svårigheter att nå upp till budgeterade intäktsnivåer inom flera av verksamheterna. Utställningsverksamheten redovisar underskott under året på grund av fortsatt höga kostnader för Estrid Ericsson-utställningen. Utöver detta har det under året tillkommit kostnader för utrustning på Högaliden samt kostnader för nytt bokningssystem. Även telefonikostnaderna har varit högre än budgeterat.

Personalförändringar har skett inom flera av områden där långvariga vakanser inom såväl administration som fritidsgården ger ett plusresultat. Även Guld Kroksbadet redovisar ett överskott under året.

I delårsbokslutet redovisade politikområdet ett prognostiserat resultat enligt budget och resultatet vid årets slut blev cirka +200 tkr. Avvikelsen mot prognosen förklaras framför allt av lägre personalkostnader än prognostiserat kopplat till vakanser. Ytterligare en förklaring till skillnaden är överskottet på Guld Kroksbadet som blev högre än vad som förutsågs i delårsbokslutet.

Samhällsbyggnad

Samhällsbyggnadsverksamheten består av teknisk service samt plan och bygg. Teknisk service redovisar ett underskott om 2,9 mnkr 2023 och prognosen i delårsbokslutet var ett underskott om 2,0 mnkr. Plan och bygg redovisar ett underskott om 1,1 mnkr och prognosen i delårsbokslutet var ett underskott om 1,5 mnkr.

Fastighet redovisar ett överskott om 0,8 mnkr 2023. Lokalvård står för 0,2 mnkr av överskottet vilket beror på något bättre utfall kopplat till personal och inköp. 0,7 mnkr av överskottet avser fastighetsdrift. På grund av osäkerheten kring energikostnaden för 2023 har fastighetsenheten varit lite återhållsamma på underhållssidan, men då elpriserna generellt varit lägre än föregående år samt en någorlunda varm höst har lägre el- och fjärrvärmekostnader bidragit till det positiva resultatet. En del målningsarbeten har fått skjutas på till 2024 på grund av mycket regn under året, vilket bidrar till överskott i underhållsbudgeten. Inflationen och högre priser för material med mera påverkar utfallet negativt 2023.

Måltidsverksamheten redovisar ett överskott om drygt 0,4 mnkr. Enheten har haft lägre kostnader för personal, cirka 1,0 mnkr jämfört mot budget, vilket bland annat beror på svårigheter att tillsätta personal. Intäkterna överstiger budget med cirka 0,7 mnkr vilket i stort beror på ökade externa försäljningsintäkter samt bidrag från Jordbruksverket. Livsmedels- och förbrukningsmaterialpriserna ökade under året men inte lika mycket som under 2022. Utfallet för livsmedel är drygt 1,0 mnkr högre än budgeterat och för förbrukningsmaterial 0,1 mnkr högre.

Gata/park/hamnverksamheten redovisar ett resultat om -2,1 mnkr. På grund av ett snörikt år så är utfallet förinterväghållning cirka 0,9 mnkr högre än budgeterat. Inflationen med högre priser medför att inköp, reparationer och underhåll blivit dyrare vilket bidrar till underskottet. Under 2023 så tankar gata/park sina fordon och maskiner med HVO vilket medför en negativ avvikelse mot budget om 0,2 mnkr. I övrigt finns mindre underskott inom renhållning, trafiksäkerhet och beläggningsunderhåll. Parkenheten redovisar ett överskott 2023. Upplösning av gatukostnadsersättningar till följd av nya redovisningsregler gällande tomtförsäljning medför en engångsintäkt för gata/park/hamn 2023.

Näringslivsverksamheten redovisar ett överskott om cirka 0,3 mnkr vilket beror på överskott av verksamhetsanslag.

Mark och exploateringsverksamheten redovisar ett underskott om 2,3 mnkr. Intäktsbudgeten ökade med 2 mnkr inför 2023, men det ekonomiska läget medför att fler avvaktar att bygga hus och därmed kommer verksamheten inte upp i budgeterad intäktsnivå. De sista tomterna på området Knäpplan Västra såldes under 2023 och nya tomter finns tillgängliga på Lundby, men inga tomter såldes där under 2023. Få tillgängliga industritomter medför också svårigheter att nå upp till budgeterad intäktsnivå.

Plan och bygg redovisar ett underskott om 1,1 mnkr 2023. Till följd av det ekonomiska läget så når inte verksamheten upp till budgeterad intäktsnivå gällande bygglovs-, plan- och mätavgifter. På grund av ökade krav krävs fler utredningar och undersökningar i samband med planarbeten. Det handlar främst om dagvattenu-tredningar, skyfall, biotopskydd, artskydd, arkeologi och kultur-miljö. Detta medför en negativ avvikelse mot budget 2023, men utfallet blev bättre än prognosen i delårsbokslutet. Plan och bygg tilldelades 0,7 mnkr i budget 2023 för arbete med översiktsplan. Av dessa medel så har drygt 0,3 mnkr belastat verksamheten 2023.

Vård och omsorg

Den 31 december 2023 redovisar Vård och omsorg ett resultat som är 1,5 mnkr bättre än budget. Avvikelsen från budget påverkas av många olika faktorer men bland de största kan nämnas statsbidrag som inte budgeterats och därför påverkat resultatet positivt samt att nettokostnaderna för hemvården och dagverksamheten blivit lägre. För särskilt boende på Sigghusberg, Sjöryd och Villa Rosell har nettokostnaden istället blivit högre än budgeterat.

Vård och omsorgs verksamhet är mycket personalintensiv; av redovisade kostnader i bokslutet är 82% personalkostnader. Personalkostnaderna totalt blev 5,1 mnkr högre än budget men viss del motsvarar intäkter i form av statsbidrag t.ex. prestationsbaserat statsbidrag för att öka bemanningen av sjuksköterskor på särskilt boende och statsbidraget för hållbart arbetsliv. Lite större differenser av personalkostnader som blivit högre än budget finns på särskilt boende på Sigghusberg, Sjöryd och Villa Rosell. För hemvården har istället lönekostnaderna blivit lägre än budgeterat vilket bland annat beror på mindre antal utförda hemtjänststimmar på grund av ett minskat behov.

Avvikelser när det gäller intäkter är bland annat statsbidrag som inte budgeterats.

Större avvikelser av övriga kostnader är bland annat bostadsanpassning som blev lägre än budgeterat.

Vid delårsbokslutet förväntades Vård och omsorg redovisa ett överskott om 6,1 mnkr vid årets slut och resultatet i december blev ett överskott med 1,5 mnkr. Skillnaden mellan prognosen och utfallet beror på många förändringar men några större differenser kan nämnas.

Intäkter av statsbidrag har blivit lägre än prognostiserats på grund av ändrade rekommendationer för redovisning som innebär att 7,1 mnkr flyttats till 2024. Kostnaderna för löner inom hemvården och Sigghusberg har blivit lägre än prognostiserats vid delårsbokslutet. För Villa Rosell har lönekostnaderna i stället blivit högre än prognosen. Andra avvikelser är kostnader för grundutrustning som blev lägre än prognostiserat.

Intäkter av statsbidrag har blivit högre än prognostiserat. Kostnaderna för i första hand löner på dagcenter Klammern, Kortebo och hemvården har blivit lägre än prognostiserat vid delårsbokslutet. För Sigghusberg har lönekostnaderna istället blivit högre än prognosen. Andra avvikelser är kostnader för bostadsanpassning, elevboende LSS och personliga hjälpmedel som blev lägre än prognosen.

Barn och utbildning

Barn och utbildning är indelat i olika verksamhetsområden: barn och utbildning gemensamt, förskola, fritidshem, grundskola, kulturskola samt gymnasie- och vuxenutbildning. Resultatet för barn och utbildning är ett underskott om 4,6 mnkr.

För barn och utbildning gemensamt är resultatet +2,0 mnkr, vilket förklaras av erhållna statsbidrag så som akutskola, där motsvarande kostnader återfinns hos årskurs 7-9. Utöver detta beslutades om restriktivitet av de centrala pottorna för kompetensutveckling samt verksamhetsanslag. Detta utifrån det under året prognostiserade resultatet. Åskande ur de centrala pottorna har fördelats av rektorsgruppen utifrån områdena kollegialt lärande, värdegrund samt betyg och bedömning. En sambedomning har gjorts utifrån behov, vilket har skapat en likvärdighet och återhållsamhet.

Förskolan visar ett underskott om 1,4 mnkr, detta trots att verksamheten erhållit ökade föräldraintäkter, eftersom fler föräldrar når upp till inkomsttak och antalet 15 timmarsbarn i verksamheten minskat. Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan har ökat, där återfinns kostnaderna på personalkostnadssidan. Vi ser generellt att antalet barn i behov av särskilt stöd ökat även inom förskolan, vilket bidragit till ökade personalkostnader samt försvårat samordningsmöjligheterna för bland annat sommarförskolan. Förskolan beviljades extramedel om 0,4 mnkr till följd av fler barn i förskolan under våren 2023, vilket inte fullt ut täckte merkostnaden för ytterligare en tillfällig avdelning.

Fritidsverksamheten uppvisar ett överskott om 1,1 mnkr, vilket förklaras av att fritidsresurs använts inom grundskolan i större omfattning än budgeterat, varpå motsvarande kostnader återfinns inom området "grundskola".

Inom verksamhetsområdet grundskola ingår förskoleklass och anpassad grundskola. För detta område är resultatet ett underskott om 6,4 mnkr. Resultatet beror till största del på elever i behov av extraordinärt stöd och fler interkommunala elever, (elever som är folkbokförda i Hjo kommun, men som valt skolgång på annan ort, varvid Hjo kommun är vi skyldiga att betala elevpengen till den nya utbildningsanordnaren). Kostnaderna för modersmålsundervisning och studiehandledning visar också ett underskott till följd av fler elever med rätt till modersmålsundervisning och handledning. Verksamheten har även tillkommande personalkostnader då nyrekryteringar generellt kostar verksamheten mer, detta gäller för samtliga verksamhetsformer inom Barn och utbildning.

Kulturskolan uppvisar ett litet underskott om 0,1 vilket förklaras av högre lönekostnader än budgeterat samt att kulturskolans avgifter inte uppnått budgeterad omfattning.

Gymnasie- och vuxenutbildningen har en positiv avvikelse om 0,1 mnkr. Resultatet för gymnasiet visar ett överskott om 0,8 mnkr, vilket förklaras av något färre elever än budgeterat samt programval. Vuxenutbildningen redovisar ett underskott om 0,7 mnkr. Tidigare år har verksamheten erhållit större statsbidrag inom ramen för samverkansområdet Vuxenutbildning Skaraborg, ett samarbete mellan 15 kommuner. Nätverkets syftar till stärkt tillväxt och kompetensförsörjning, höjd utbildningsnivå och ökad kvalitet.

Vid delårsbokslutet gjordes en prognos på -5,2 mnkr för att slutligen hamna på ett underskott om 4,6 mnkr. Förklaringen till det förbättrade resultatet är verksamhetens restriktivitet vid tillsättning av vikarier samt restriktivitet vid inköp av verksamhetsmaterial.

Socialtjänst

Socialtjänst är indelat i ett flertal verksamhetsområden: barn och familje-, vuxen-, arbetsmarknad- och integrationsenhet samt funktionsnedsättningsområdet. Under året har en sammanslagning av funktionshinderområdet och tidigare Arbete och socialtjänst skett, efter sammanslagningen är benämningen på det nya verksamhetsområdet Socialtjänst. Resultatet för 2023 är ett överskott om 0,1 mnkr. Tidigare området Arbete och socialtjänst uppvisar ett underskott om 1,8 mnkr. Största delen av underskottet förklaras av tillkommande kostnader för placeringar inom missbruksområdet, totalt avviker vuxenenheten negativt med -4,4 mnkr. Kostnader för institutions- och familjehemsplaceringar av barn och unga har under året minskat och uppvisar vid bokslutet ett överskott om 1,6 mnkr. Verksamheten har arbetat aktivt med rekrytering av egna familjehem/kontaktfamiljer samt stöd till dessa i syfte att få billigare placeringsalternativ än placering via externa företag och vid åretsslut har vi endast fyra konsulentstödda placeringar kvar, motsvarande siffra vid årets början var tio.

Ekonomiskt bistånd uppvisar ett utfall i balans med budget. Antalet hushåll har jämfört med föregående år minskat från 81 hushåll till 77 hushåll per månad. Även ungdomar 18-24 år som beviljats ekonomiskt bistånd har 2023 minskat från totalt 131 till 101. Utbetalningsnivån har ökat något, men påverkar inte utfallet i någon större omfattning, detta trots att riksnormen gällande 2023 har räknats upp med 8,6 procent jämfört med normen för 2022. Utfallet för Arbetsmarknadsenheten är i dagsläget ett litet överskott om 0,9 mnkr, vilket beror på att pengar för ferietjänster inte förbrukats i budgeterad omfattning. Ungdomarna har fått sommarjobb på egen hand i större omfattning än tidigare. Även en vakant tjänst och återhållsamhet av förbrukningsmaterial inom arbetsmarknadsenheten har bidragit till enhetens positiva resultat. Integrationsenhetens resultat om 0,5 mnkr förklaras till största del av ersättning från Migrationsverket avseende mottagandet av flyktingar från Ukraina samt schablonersättningar för vårt ordinarie mottagande.

Funktionsstödsområdet uppvisar vid bokslutet ett positivt resultat om 1,9 mnkr, detta till följd av förändringar inom personlig assistans. Utöver detta visar Kortebo högre intäkter då vi sålt platser till en annan kommun. Dagcenter Klammern och boendestöd uppvisar lägre lönekostnader.

Prognosen som togs fram i samband med delårsbokslutet visade på ett underskott inom Arbete och socialtjänst med 3,0 mnkr. Förklaringen till det förbättrade resultatet är att familjehemsplaceringar övergått till "egna" i snabbare takt än vad vi trodde i samband med delårsbokslutet. Den förbättrade prognosen för funktionsstödområdet förklaras till största del av att en beslutad placering skjutits på framtiden och kommer ske först under 2024.

Investeringsredovisning

2023 års investeringsverksamhet

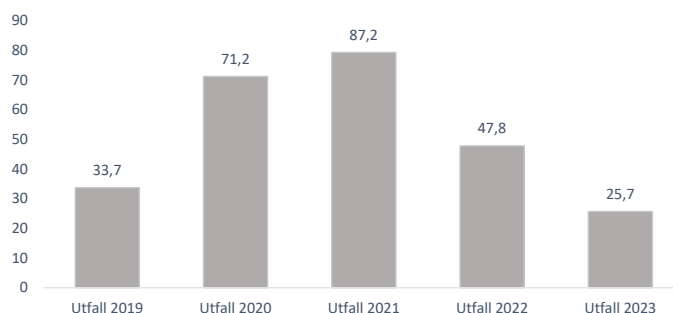
Årets nettoinvesteringar i anläggningstillgångar exklusive exploateringsprojekt under 2023 uppgår till 25,7, vilket är den lägsta nivån på flera år. Efter att ha genomfört byggnationen av Estrid Ericssonskolan under 2020 och 2021 för ca 100 mnkr är nu ambitionsnivån lägre under ett par år.

Årets investeringar utgörs i huvudsak av;

- Skolfastigheter, bestående av framförallt om- och tillbyggnad av Guldkroksskolans gymnastiksal, samt utveckling av skolgårdar.
- Gator, vägar och infrastruktur, bestående av upprustning av banvallen, asfaltering och gatubelysning.
- VA-verksamheten – Det negativa beloppet beror på att erhållna statliga bidrag överstiger årets nettoinvesteringar.

Utöver detta har ca 7,7 mnkr nedlagts i exploateringsutgifter avseende i huvudsak Söder 6:1, vilket redovisas som pågående arbete under anläggningstillgångar men kommer, när projektet har avslutats att, i huvudsak föras över till omsättningstillgångar.

Översikt investeringar

Sammanställning 2023

tkr	Investeringsbudget 2023	Ombudgeterat från 2022	Totalt budgetutrymme 2023	Nedlagda utgifter vid årets ingång	Årets investeringsutgifter	Summa investeringsutgifter
Teknisk service - Övergripande	1 240	0	1 240	0	898	898
Fastighetsenheten - Övergripande	2 930	4 340	7 270	100	1 637	1 737
Skolfastigheter	8 510	4 000	12 510	2 251	9 898	12 149
Kultur- och fritidsfastigheter	1 960	2 427	4 387	557	1 599	2 156
Gator, vägar och infrastruktur	11 730	6 300	18 030	61	9 463	9 524
Hamn	300	0	300	0	0	0
Markinköp, beredskap	1 250	581	1 831	0	25	25
KLKs inventariepott	1 875	941	2 816	422	2 859	3 281
VA-verksamheten	7 620	949	8 569	1 652	-678	974
Summa	37 415	19 538	56 953	5 043	25 701	30 744

Exploateringsverksamhet

Exploatering avser åtgärder för att anskaffa och iordningställa mark för att kunna bygga bostäder och industrier samt gemensamma nyttigheter som gator, grönområden, vatten- och avloppsledningar samt elförsörjning. Exploateringar sträcker sig ofta över flera år och huvudprincipen är att områdena redovisningsmässigt avslutas när anläggningsarbetena samt sista asfalteringen har utförts.

Rekommendationen om intäktsredovisning R2 från 2019 har tillämpats för exploateringsprojekt som startade efter det att rekommendationen trädde i kraft. De projekt som startade före detta har hanterats enligt de gamla redovisningsprinciperna för intäktsföring, det vill säga intäkter från ersättning för gatukostnader etc., har skuldförts och upplöses i takt med avskrivningarna på motsvarande tillgång. I balansräkningen per 2022-12-31 fanns 2,7 mnkr redovisad som långfristig skuld. Intäktsföring av dessa medel har skett i driftsredovisningen för 2023.

I exploateringsutgifter ingår nedlagda kostnader avseende VA-nät samt mark som utgör allmän plats. Mark som ska vara kvar i kommunens ägo, t.ex. huvudgator, matargator och parker i ett exploateringsområde utgör anläggningstillgång och ingår inte i exploateringsredovisningen. Likaså ska VA-nätets andel av kostnaderna redovisas som anläggningstillgång under den taxefinansierade verksamheten. En redovisning av kostnaderna och budgetmedlen sker efter att exploateringen avslutas.

Pågående exploateringsprojekt utförs av;

• Knäpplan Västra

Området som är beläget strax väster om Knäpplans förskola består av 22 tomter och samtliga är nu sålda. I samband med exploateringen har en första etapp av huvudvägen färdigställts som i framtiden ska binda ihop Lars i Knäpplans väg med Falköpingsvägen.

• Knäpplan Södra

I anslutning till Knäpplans förskola pågår exploatering av ytterligare ett område; Knäpplan Södra, vilket är beläget sydväst i förskolan. Detaljplan finns innehållande 24 rad- eller kedjehus samt 8 villatomter. Markanvisningsavtal har träffats med ett byggföretag, men rådande konjunkturläge gör att det är svårbedömt när försäljning och byggnation kommer att ske.

• Hjo Söder 6:1

Området är beläget strax norr om Estrid Ericssonskolan. Projektet skedde under 2022. Hjo Söder 6:1 som också benämns Lundbyområdet har iordningsställts under 2023 och 17 villatomter finns nu till försäljning. Förberedelse finns för att iordningsställa ytterligare ett område, i samma storleksordning, i anslutning till detta.

• Industrimark

För närvarande finns 2 industritomter till försäljning på norra industriområdet. Under 2022 anskaffades ett markområde i anslutning till detta som möjliggör att Sveavägen kan förlängas ut till I 95an. I samband med detta kommer också ytterligare industritomter att iordningställas. Detaljplan över detta kommer att upprättas under 2024.

VA-verksamhet - taxefinansierad

VA-verksamheten ansvarar för dricksvattenproduktion, rening av avloppsvatten samt distribution av dricksvatten i ledningsnätet inom Hjo, Korsberga, Blikstorp och Fågelås. Verksamheten är i sin helhet taxefinansierad vilket innebär att de hushåll och företag som är anslutna till vatten- och avloppsnätet finansierar verksamheten genom avgifter för vatten och avlopp. Vid utgången år 2023 har verksamheten ca 2 531 abonnenter kopplade till spillvattnet och 2 583 abonnenter som har dricksvatten. Totalt har det debiterats 496 134 kbm dricksvatten och reningsverket har tagit emot 1 163 637 kbm spillvatten.

Uppmätt mängd, mg/l, i renat vatten i avloppsreningsverket	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kväve	11,4	11,3	7,5	8,1	8,0	8,8	9,6	8,2
Fosfor	0,10	0,07	0,08	0,05	0,04	0,07	0,05	0,06
Biologiskt syreförbrukande ämnen	4,4	3,4	3,1	1,7	1,7	1,7	1,5	1,5

Källa: Egen mätning

Uppmätt mängd, mg/l, i renat vatten i avloppsreningsverket	2019	2020	2021	2022	2023
Producerad vattenmängd vid Hjo VV	559 412	586 419	591 527	601 455	595 818
Debiterad vattenmängd hos användare	506 437	475 152	530 454	492 698	496 134
Mellanskillnad i procent "svinn":	9,5%	19%	10,7%	18,1%	16,7%

Källa: Egen mätning

Viktiga händelser och verksamhetsutveckling

I början av 2023 sa Hjo upp det samarbete man haft tillsammans med Tibro och Karlsborg om en gemensam VA-chef och driftingenjör. I stället beslutade man att anställa en egen VA-chef som dessutom kan vara behjälplig i övriga vattenfrågor som inte direkt rör VA-kollektivet. Den nya VA-chefen tillträder första januari 2024.

Vi har under året fortsatt arbetet med att byta ut äldre vattenmätare till nya mätare som är digitala och som kan läsas av via fjärravläsning, 661 st har bytts 2023. Detta kommer i framtiden att innebära möjlighet att debitera efter aktuell förbrukning via digital avläsning. Därmed är det föreläggandet Hjo kommun fått från Swedac om att byta uttjänta vattenmätare uppfyllt och ärendet är avslutat. Nästkommande år är det betydligt färre mätare som behöver bytas årligen.

Inventering och inmätning av vattenmätarbrunnar pågår där vi försöker, om möjligt, att förordra fastighetsägaren att bygga in vattenmätaren i huset. Detta är ett långsiktigt arbete då det finns ett 100-tal mätarbrunnar inom kommunens verksamhetsområde.

Under året har ett antal underhållsarbeten gjorts på vatten- och avloppsledningsnätet:

- En delsträcka av omläggningen om ca 185 m av stamledningen för vatten mellan Bessliden och Grebban genomfördes i början av året.
- I och med ett stort fokus på byte av vattenmätare under året har det medfört att ett 50-tal serviser har bytts under året på bland annat Hamngatan.

- Byte av serviser har dragit med sig byten av 15 havererade avstängningsventiler och tre brandposter.
- Under året har 70 m dagvattenstam bytts.
- Fem vattenläckor har under året åtgärdats, samt två avloppsläckor.

Däremot har den blöta sommaren och hösten lett till ett större inläckage av ovidkommande vatten som har medfört att mängden bräddat avloppsvatten är betydligt högre än tidigare år. Mängden ovidkommande vatten till reningsverket har också varit betydligt högre än tidigare år.

På vattenverket har vi för andra året i rad fyllt på sand i våra långsamfilter. Det sista filtret kommer att fyllas på under 2024 och sedan ska det förhoppningsvis klara sig 10-15 år innan ny sand behöver fyllas på. Under året har dessutom mellanpumparna bytts mot nya.

Kvaliteten på Hjos dricksvatten undersöks varje vecka på flera punkter runtom i nätet och uppvisar halter långt under de gränsvärden för ämnen som finns upptagna i det nya vattendirektivet. I tabellen ovan ser ni producerad vattenmängd på Hjo vattenverk och den debiterade vattenmängden hos användare.

Vad ökningen i svinnet beror på är idag inte helt klarlagt. Den producerade mängden vatten har ökat med 6,5 % medan den debiterade mängden har minskat med hela 2,0 % under perioden. En delförklaring är att styrningen av våra reservoarer har ändrats och att det nu går åt mer vatten till att brädda dessa.

Ekonomisk utvärdering

2023 års resultat för verksamheten är positivt om 0,3 mnkr. Resultatet redovisas som en skuld till VA-kollektivet i balansräkningen. Vid ingången av år 2023 uppgick denna till -1,9 mnkr och utgående värde vid årets slut är -1,6 mnkr. Intäkterna avseende brukningsavgifter låg på ca 2,0 mnkr högre jämfört med föregående år föranlett av en taxehöjning. Intäkterna för anslutningsavgifter har minskat med ca 0,1 mnkr. Detta beror på att flertalet tomter på Västra Knäpplan inte har anslutits ännu och dessa anslutningsavgifter hamnar som en negativ avskrivning tillsammans med avskrivningarna för VA-anläggningen inom exploateringsområdet. Totalt har intäkterna för år 2023 varit 2,9 mnkr högre än år 2022. Ett bidrag för elstöd om 0,7 mnkr har tillkommit 2023. Kostnaderna, exklusive avskrivningar och räntekostnader, har varit 0,9 mnkr högre än 2022, då mycket underhållsarbeten på VA-nätet utförts även i år samt att el-, drivmedel- och materialkostnaderna har varit väldigt höga.

I delårsbokslutet låg en årsprognos på ca +700 tkr i förhållande mot budget för verksamheten. Helårsresultatet blev dock något sämre, främst beroende på ökat underhåll på ledningsnätet samt vattenmätarbyten.

Resultaträkning VA-verksamhet

Tkr	Not	2022	2023
Verksamhetens intäkter	1	19 123	22 075
Verksamhetens kostnader	2	-17 009	-17 901
Avskrivningar		-3 092	-3 293
Verksamhetens nettokostnad		-978	881
Finansiella intäkter	3		
Finansiella kostnader	4	-474	-567
Resultat efter finansiella poster		-474	-567
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Årets resultat (Fondbalanserat)		-1 452	314

Resultatfond - VA

Tkr	Saldo 230101	Förändring	Saldo 231231
Fodran på VA-kollektivet	1 916	-314	1 602

Balansräkning VA-verksamhet

Tkr	Not	2022	2023
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar	5	51 082	49 234
Omsättningstillgångar	6	4 381	5 901
SUMMA TILLGÅNGAR		55 463	55 135
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL	7	-1 916	-1 602
varav årets resultat		-1 452	314
AVSÄTTNINGAR	8	55	64
SKULDER		57 323	56 673
varav långa skulder	9	50 574	50 729
varav korta skulder	10	6 749	5 944
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		55 463	55 135

1. Verksamhetens intäkter	2022	2023
Brukningsavgifter	18 528	20 595
Anslutningsavgifter	562	685
Övriga	33	795
Summa	19 123	22 075

2. Verksamhetens kostnader		
Produktionskostnad vattenverk	3 799	4 801
Drift reningsverk och pumpt-stationer	6 011	5 598
Vattenledningsnät	3 381	4 392
Vattenmätaravläsning	864	1 038
Avlopps- och dagvattenledningsnät	2 295	2 072
Summa	17 009	17 901

3. Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	0	0

4. Finansiella utgifter		
Finansiella utgifter	474	567

5. Anläggningstillgångar		
Vattenproduktion	1 774	1 303
Avloppsreningsverk	14 222	13 718
Övrig markreserv	56	0
Avloppsledningar	10 914	14 938
Vattendistribution	24 116	18 500
Mätare		775
Summa	51 082	49 234

6. Omsättningstillgångar		
Kundfordringar	2 517	4 356
Fordran Staten	0	0
Övriga fordringar	1 864	1 545
Summa	4 381	5 901

7. Eget kapital		
Resultatfond	1 916	1 602

8. Avsättningar		
Avsättningar pension	55	64

9. Långa skulder		
Kommunlån	50 575	50 729

10. Korta skulder		
Leverantörsskulder	1 647	985
Personalens skatter	27	29
Upplupna löner och semesterlön	46	43
Upplupna social avgifter	54	59
Avgiftsbestämd ålderspension	76	73
Förutbet. VA-anslutningsavgift	4 899	4 755
Summa	6 749	5 944

Renhållning - taxefinansierad

Hjo kommun är sedan 1 januari 2000 medlem i Avfall & Återvinning Skaraborg (AÅS). Övriga medlemmar i AÅS är Tibro, Skövde, Karlsborg, Töreboda, Falköping samt Skara, Mariestad och Gullspång medlemmar. För att öka tillgängligheten till återvinningsstationen i Hjo infördes grönt kort under våren 2015.

Viktiga händelser och verksamhetsutveckling

Hjo kommun är sedan 1 januari 2000 medlem i Avfall & Återvinning Skaraborg (AÅS) som är ett kommunalförbund med ansvar för insamling och behandling av hushållsavfall samt information, regelskrivning och planering av hushållsavfallets omhändertagande. I likhet med VA-verksamheten är AÅS helt finansierat via taxor.

Kommunalförbundet AÅS upprättar årsredovisning för verksamheten men Hjo kommun har till och med 2022 fått ett årligt bidrag från AÅS på 30 kr per invånare för att finansiera återställandet av gamla deponier. Detta bidrag fonderas och särredovisas under eget kapital på balansräkningen. Utöver bidraget för återställande av deponier betalar AÅS ett årligt arrende för återvinningscentralen som motsvaras av kostnader för avskrivning och ränta på anläggningen.

2017 påbörjades arbetet med projektering för återställande av deponin inom området Sanna. Ett åtgärdsprogram för återställningen håller på att arbetas fram.

Ekonomisk utvärdering

Resultatet för helåret 2023 är positivt om 97 tkr. Kostnader för projektering för återställandet av deponin på Sannaområdet har belastat enheten med 88 tkr i år. Övriga kostnader består endast av ränta och avskrivning avseende återvinningsstationen.

Intäktssidan har bestått av två poster, dels arrende från AÅS för återvinningsstation samt ett årligt bidrag om 20 kr/inv, totalt för 2023 uppgick bidraget till 186 tkr.

Resultaträkning Renhållning-verksamhet

Tkr	Not	2022	2023
Intäkter	1	442	232
Kostnader	2	-79	-88
Avskrivningar		-161	-43
Verksamhetens nettokostnad		202	101
Finansiella intäkter		0	0
Finansiella kostnader	3	-3	-3
Resultat efter finansiella poster		199	98
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Periodens resultat (Fondbalanserat)		199	98

Resultatfond - Renhållning

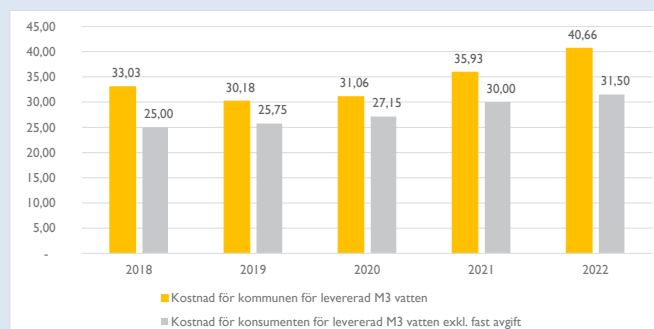
Tkr	Saldo 230101	Förändring	Saldo 231231
Renhållning	4 626	97	4 723

1. Verksamhetens intäkter	2022	2023
Arrende AÅS	177	46
Bidrag AÅS	278	186
Summa verksamhetens intäkter	455	232
2. Verksamhetens kostnader	2022	2023
Kostnader i samband med projektering och åtgärder inför återställning av Sanna-deponin	79	88
Summa verksamhetens kostnader	79	88
3. Finansiella kostnader	2022	2023
Internränta	6	3
Summa verksamhetens kostnader	6	3

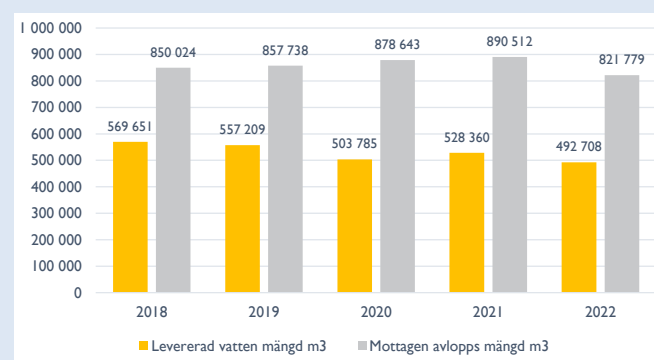
Verksamhetsmätt och nyckeltal

.....

VA-taxa

Vatten & reningsverk

Övrigt

86	Miljö och hållbarhet
88	Folkhälsa
92	Nyckeltal
96	Revisionsberättelse
99	Ordlista och definitioner

KOMMUNERNAS KLIMATLÖFTEN

Miljö- och hållbarhetsredovisning

I framtidens Hjo har människor en hög livskvalitet utan att tära på våra gemensamma naturresurser. Genom vår småskalighet har Hjo unika förutsättningar att bli en tät, miljövänlig och promenad- och cykelvänlig stad. Det ska vi ta vara på och göra till vår styrka.

Arbetet utgår ifrån hållbarhetsstrategi och klimatlöften

Kommunens samtliga verksamheter strävar efter att minska sin klimat- och miljöpåverkan med utgångspunkt i de sex fokusområdena i kommunens hållbarhetsstrategi. Sedan 2021 har kommunen också antagit klimatlöften inom ramen för "Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om", en kraftsamling som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Klimatlöftena innefattar konkreta åtgärder som ska bidra till utsläppsminskningar, så att regionen kan bli fossiloberoende till år 2030. För 2023 antogs inga nya löften i regionen, men Klimat 2030 la fram ett nytt förslag på löften för perioden 2024–2026. Av de 30 föreslagna löftena antog Hjo kommun 16 och arbetet med att infria dessa påbörjas under 2024. 2023 tilldelades kommunen medel från Energimyndigheten efter en gemensam ansökan med Högskolan i Skövde. Medlen ska gå till projektet "Miljöåterkoppling i realtid – för att skynda på energiomställningen" som handlar om energieffektivisering och beteendeförändring. Projektet påbörjades under 2023 och kommer pågå fram till september 2025.

• Fokusområde 1: Hållbara transporter

Andelen fossiloberoende personbilar i Hjo kommun som geografiskt område har ökat från 9,7 % 2020 till 16,2 % 2022. Genomsnittet för riket 2022 var 19,3 %. Inom kommunorganisationen har andelen fossiloberoende personbilar ökat från 48,8 % 2020 till 60,5 % 2022. Siffran för 2022 var i paritet med snittet för Sveriges kommuner. I Hjo kommun finns idag 12 publika laddpunkter för elbilar och ytterligare 60 laddpunkter vid kommunala verksamheter. Samtliga dieselfordon inom gata/parkenheten tankades under 2023 med HVO100, ett förnybart bränsle som minskar klimatpåverkan med upp till 90 % i jämförelse med vanlig diesel. HVO100 är dyrare än vanlig diesel; prisskillnaden varierar och ligger just nu på ca 4 kr/liter. Att tanka med HVO100 kostar ca 200 000kr mer/år för förvaltningen, vilket kommer bli en utmaning 2024.

Under 2023 påbörjades upprustning av banvallen från Grebban till Blikstorp. Sträckan mellan Grebban och Solberga blev klar under 2023 med ny grusbeläggning och fungerar nu som en gång- och cykelväg. Arbetet fortsätter under 2024 med att färdigställa resterade del fram till Blikstorp.

Hjo kommun deltog även i år i kampanjen På egna ben som syftar till att uppmuntra fler barn och unga att gå eller cykla till skolan. 259 elever på mellanstadiet antog utmaningen som pågick under fem veckor. Kultur, turism och fritid har fortsatt att lyfta fram cykling och gång som alternativ till bilåkande genom marknadsföring av cykelturer och promenadstråk på kommunens webbplatser.

• Fokusområde 2: Hållbara Måltider

Arbetet med att minska mängden matsvinn i verksamheterna har fortsatt under 2023. Med matsvinn menas allt svin som uppstår, från köks- och serveringssvinn till tallrikssvinn. Mätningar visar att mängden matsvinn minskat i både förskolorna och skolorna jämfört med tidigare år. I förskolan var snittet 41 g/portion och lunch och i skolan låg motsvarande siffra på 35 g. Både förskolan och skolan nådde därmed målet på max 45 g/portion. I klimatlöftet som kommunen antagit för 2024–2026 är målet max 35 g/portion inom skola och förskola. Arbetet behöver därför fortsätta och förbättras ytterligare framöver. Inom äldreomsorgen är motsvarande mål för 2024–2026 att mängden matsvinn är max 100 g/portion. Mätningarna i Hjo 2023 visar ett svin på 150 g/portion exklusive kökssvinn. Här ser verksamheten en utmaning att komma ner till målvärdet. Kommunen har också antagit ett klimatlöfte för perioden 2024–2026 som rör den inköpta matens påverkan på klimatet. Där är målvärdet 1,6 kg CO₂e/kg (koldioxidequivaler/kilo) inköpta livsmedel i hela organisationen. Mätningar från 2023 visar att värdet skiljer sig mellan kommunens olika verksamheter och kök. Centralköket, som lagar mat till Guldöksskolan och till äldreomsorgen, hade ett värde på 1,84 kg, övriga skolkök låg i snitt på 1,4 kg och förskolorna i snitt 1,0 kg. Förskolorna serverar vegetarisk lunch 2–3 ggr/vecka och skolorna 1 gång/vecka vilket kan förklara delar av skillnaden mellan de olika verksamheterna. Att äldreomsorgs- och skolmaten tillagas i samma kök är en av utmaningarna för att verksamheten ska nå de uppsatta målen. Under 2024 planeras ett arbete kring måltidssituationen inom äldreomsorgen, med fokus på vikten av att maten hamnar i magen.

Samarbetet mellan Ica supermarket och måltidsenheten som pågick under 2022 är avslutat. Ica levererade bland annat frukt och grönt, som annars hade blivit svin, till kommunens tillagningskök där varorna togs tillvara. Samarbetet har upphört för att mängden svin som uppstår hos Ica har minskat. Under 2023 inleddes ett samarbete mellan måltidsenheten och Hjo Bryggeri där en restprodukt, Drav, från bryggeriets produktion köps in och används i olika maträtter och i brödbak.

• Fokusområde 3: Kretslopp och Giftfri miljö

Under 2023 har ca 130 möbler cirkulerats via kommunens möbelbibliotek. Nästan alla möbler bokas via den digitala plattformen Sajkla som köptes in 2021 för att på ett enkelt sätt hålla möblerna ordnade i ett digitalt bibliotek. Kommunens möbelsamordnare har det övergripande ansvaret för det cirkulära möbelbiblioteket.

Servicegruppen håller både det fysiska förrådet ordnat och den digitala plattformen uppdaterad för att förenkla för verksamheterna när de är i behov av en möbel. Vaktmästarna hjälper till när större partier eller skrymmande möbler ska flyttas inom eller mellan verksamheterna. Organisationen fungerar bra, men vid mer omfattande renoveringar saknas i dagsläget resurser och tjänsten får då köpas in externt. Att använda redan befintliga möbler ger både en ekonomisk besparing och också uppskattningsvis en 30 % lägre belastning i form av koldioxidutsläpp i jämförelse med motsvarande nyinköp.

• **Fokusområde 4: Energi och Klimat**

Under 2023 fortsatte arbetet med energibesparande åtgärder, och ventilationsaggregat och belysning byts ut i samband med att lokaler renoveras. Exempelvis så har belysningen i tennishallen bytts ut till LED-armatur och i samband med renovering och tillbyggnad av gymnastiksalen på Guldkroksskolan har byggnaden tilläggsisolerats, fönstren har bytts ut mot fönster med bättre energivärde och ny energieffektivare ventilation och belysning har installerats. På Guldkroksskolan, i stadshuset och i Vallgården har effektivare fläktmotorer installerats. Arbetet med fastighetsstyrning av värme och ventilation för att optimera mot verksamhetstiderna har fortsatt. Nya smartare temperaturgivare i samtliga kyl- och frysrum har installerats, totalt 17 stycken, en investering på ca 300 tkr som beräknas sparas in på ca 2,5 år. All el som köps in till kommunens verksamheter är precis som tidigare år förnybar.

Den totala energiförbrukningen i kommunen 2023 ökade med 1 % i jämförelse med 2022, men var fortfarande lägre än 2021. Att energiförbrukningen var som lägst 2022 berodde på kraftiga insatser i samband med energikrisen.

• **Fokusområde 5: Hållbar Samhällsplanering**

Under 2023 påbörjades arbetet med att ta fram en ny översiktsplan. Utöver en generell aktualisering kopplas översiktsplanen samman med de globala målen i Agenda 2030 och med Hjo kommuns nya vision. Inom ramen för arbetet med översiktsplanen har även en skyfallskartering tagits fram som ett viktigt underlag för fortsatt planering av bebyggelse och VA-hantering. Översiktsplanen tar ställning till hur mark- och vattenområden inom kommunen ska användas i framtiden och om visioner och utvecklingsinriktning. Dessa berör bland annat hållbar bebyggelse, klimatanpassning och beredskap, natur och friluftsliv och kommunikationer.

Förvaltningen har även arbetat fram en vattentjänstplan som gick ut på samråd i slutet av 2023. Detta med anledning av förändring i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster som trädde i kraft den 1 januari 2023 med krav på att alla kommuner ska ha en vattentjänstplan. Vattentjänstplanen syftar till att kommunen ska ha en långsiktig planering för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses, det vill säga det kommunala vatten och avloppet. Planen ska även redovisa hur våra kommunala anläggningar och dess funktioner kopplat till vatten och avlopp ska säkras för att klara framtida skyfall.

Arbetet med att revidera de kommunala energiplanerna har aktualiserats till följd av energiomställningen till förnybara energislag. Vi som kommun har en viktig roll i energiomställningen och för att klara av energiförsörjningen krävs planering. Energiplanen är ett viktigt underlag för den fysiska planeringen och ett strategiskt viktigt dokument.

• **Fokusområde 6: Kunskap och Medvetenhet**

Under året har kommunen bland annat uppmärksammat WWF:s kampanj Earth Hour, världens största miljömänifestation vars syfte är att inspirera människor att agera för klimatet och sprida kunskap om klimatet och den biologiska mångfalden. I samband med kampanjen anordnades en stjärnskådning i hamnen, tipspromenaden på hälsoslinga hade temat klimat och miljö och gatubelysningen släcktes under en timme. Tidigare år har ett nyhetsbrev gått ut till ett 100-tal mottagare med innehåll kopplat till klimat och miljö. 2023 gjordes istället ett 20-tal inlägg på kommunens facebook om kommunens hållbarhetsarbete, information om vad som var på gång och vad invånarna kan göra själva. Inläggen hade mellan 1 000–2 500 visningar och vissa inlägg fick relativt stor spridning med närmare 50 00 visningar. Kommunen har fortsatt att arbeta för att väcka medvetenhet och skapa kunskap om hållbarhet hos barn och unga, bland annat genom att mäta matsvinn i skolorna, delta i skräpplockardagarna och i cykel- och gångprojektet "På egna ben". 2023 års miljöpris gick till Hjo Återbruksfabrik för deras arbete med att renovera och på så sätt förlänga livet på byggmaterial så som dörrar, fönster och inredning.

Slutsats

För att nå Parisavtalets mål om 1,5 graders uppvärmning behöver koldioxidutsläppen minska med 31,3 % per år i Hjo. Baserat på den mängd vi släpper ut idag och den utsläppsminskning vi har just nu så är vår så kallade koldioxidbudget, för att nå Parisavtalet slut om 2,5 år.

Hjo kommuns lokala folkhälsoarbete sker i nära samverkan med Västra Götalandsregionen och Skaraborgs kommunalförbund. Samverkan sker även med övriga kommuner i Skaraborg, myndigheter, civilsamhället med flera. Folkhälsoarbetet bedrivs långsiktigt och strategiskt med den övergripande intentionen: Hjo kommun ska bedriva ett aktivt folkhälsoarbete och skapa förutsättningar i samhället för en god och jämlik hälsa hos alla kommunmedborgare (från kommunens Folkhälsoplan).

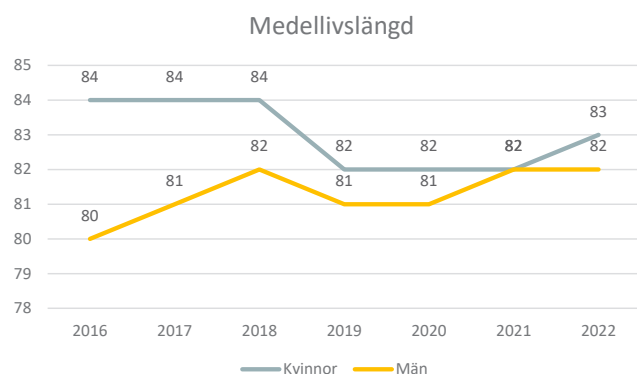
Folkhälsa

Folkhälsoläget i Hjo

Det finns många olika indikatorer för att mäta och bedöma en befolknings hälsa. Här nedan presenteras några utvalda indikatorer för folkhälsan i Hjo (senast tillgängliga årtal).

Medellivslängd

Medellivslängd är bland de mest använda och erkända folkhälsoindikatorerna. Över tid ser vi att medellivslängden för kvinnor i Hjo varit relativt stabil kring 84 år fram till år 2018 för att sedan gå ned med knappt två år och vara bland de kommunerna med de 25 % lägsta medellivslängden för kvinnor i landet. Medellivslängden för män ökade med nästan två år under årsperioden 2016–2018, för att gå ner något under det första pandemiåret 2020 och sedan öka under 2021 och 2022. Nu är Hjomännens medellivslängd över rikssnittet (2022: 81 år).

Självskattad hälsa

Den subjektiva känslan av ens hälsa har undersökts med frågan: Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? År 2022 skattade drygt två tredjedelar av den vuxna befolkningen i Hjo att de bedömde sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra. Ser man bakåt i tiden har den självskattade hälsan gått ned något. Män skattar sin hälsa som bra i lite högre utsträckning än kvinnor.

Den självskattade hälsan hos högstadieläver i åldern 13–16 är något högre än i den vuxna befolkningen, 74 %. Dock finns en större könsskillnad här då tjejer skattar sin hälsa som bra i lägre utsträckning än killarna, 68 % jmf. med 80 %.

Bra eller mycket bra självskattad hälsa (16-84 år) andel (%), per år

(%)	2016	2017	2020	2021	2022
Kvinnor	70	69	67	67	67
Män	78	77	73	74	69
Båda	74	73	70	71	68

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

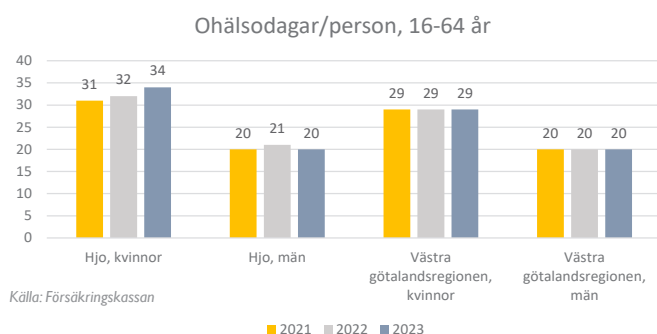
Bra eller mycket bra självskattad hälsa (13-16 år) andel (%), per år

(%)	2020	2023
Tjejer	61	68
Killar	89	80
Båda	74	74

Källa: Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP)

Ohälsotalet

Ohälsotalet är ett mått på hur många dagar (nettodagar) under en tolv månadersperiod som Försäkringskassan betalar ut ersättning vid nedsatt arbetsförmåga per försäkrad från socialförsäkringen. I ohälsotalet ingår sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning (notera att det ej innehåller dagar med sjuklön från arbetsgivare). Kvinnorna i Hjo har högre ohälsotal än männen och kvinnorna i Västra Götaland som helhet, det är även ett tal som ökar över tid. Hjomännen har ungefär samma ohälsotal som männen i Västra Götaland, och det ligger konstant över tid. Hög andel av sjukskrivningarna beror på psykisk ohälsa.

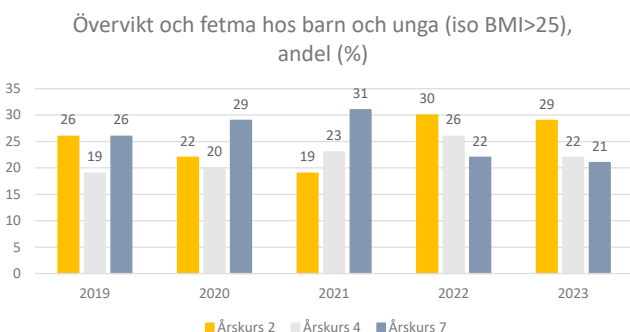
Övervikt och fetma

BMI står för Body Mass Index och räknas ut med hjälp av en persons längd och vikt. Ett BMI på över 25 klassas som övervikt och ett BMI över 30 klassas som fetma. Övervikt och fetma är ett växande folkhälsoproblem och leder till många olika sjukdomar, exempelvis hjärt-kärlsjukdomar, typ 2-diabetes, vissa cancerformer, samt nedsatt livskvalité och för tidig död. Mer än hälften av den vuxna befolkningen i Hjo har övervikt eller fetma, och andelen är högre bland män än kvinnor. Både män och kvinnor har högre andel än regionen.

För statistik vad gäller barn mäter och väger elevhälsovården barnen samt räknar ut deras isoBMI (vilket tar hänsyn till ålder och biologiskt kön hos barnet). I Hjo har andelen barn med övervikt och fetma ökat de senaste åren, förutom i årskurs 7 där ökningen under åren 2020–2021 nu har gått tillbaka.

Övervikt och fetma i åldrarna 16–84 år, (%), 2022		2021	2022
Hjo	Kvinnor	50	53
	Män	60	60
VGR	Kvinnor	46	45
	Män	46	45

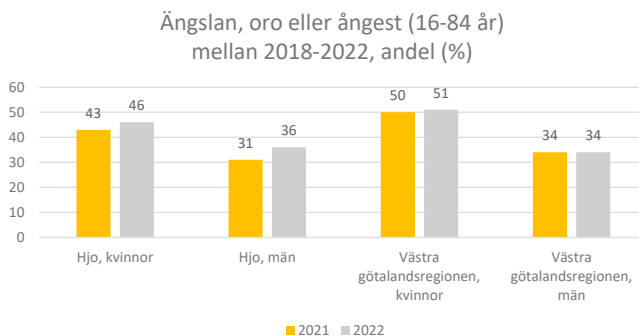
Källa: Nationella Folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten

Psykisk hälsa

I Hjo har andelen personer i ålder 16–84 år som besvärar av lätta eller svåra besvär av ångslan, oro eller ångest ökat från 2021 till 2022. Kvinnor i Hjo upplever dessa besvär i högre utsträckning än män i Hjo men i lägre utsträckning än kvinnor i Västra Götaland.

Andelen barn i åldern 13–16 år med självskattad nedstämdhet, flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag, har minskat från 2020 men är fortsatt nästan dubbelt så hög hos tjejer som hos killar.

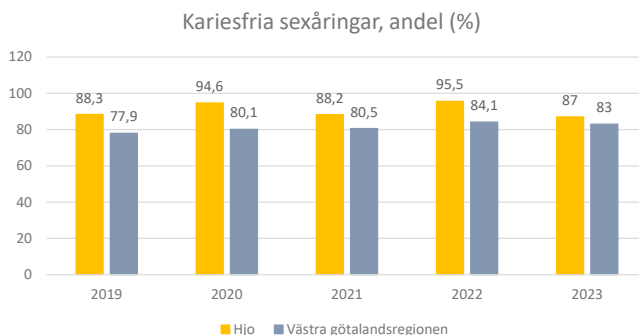
Barn (13–16 år) som känner sig nedstämda flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag

(%)	2020	2023
Tjejer	39	35
Killar	20	19
Båda	30	26

Källa: Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP)

Tandhälsa hos barn och unga

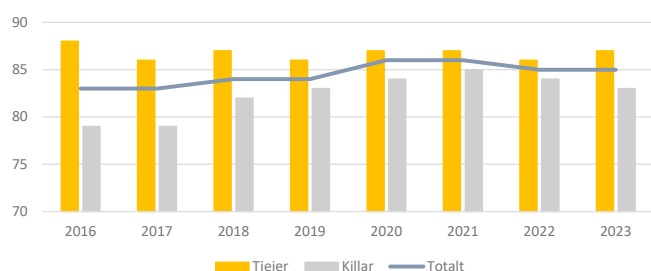
Tandhälsa bland barn och ungdomar kan användas som ett mått för att undersöka resultatet av hälsofrämjande och förebyggande insatser som gjorts under uppväxtåren. Andelen barn utan karies är högre i Hjo än snittet för hela Västra Götaland, och har varit så konstant senaste åren.

Utbildning

Betygen i grundskolans årskurs 9 är avgörande för om skoleleverna studerar vidare. Låga eller ofullständiga betyg ökar dessutom risken för framtida psykosociala problem, samtidigt som den psykiska hälsan kan påverka skolprestationerna. Det finns även samband mellan kort utbildning och lägre medellivslängd. De kunskaper och kompetenser som individer får genom utbildning är viktiga för hälsan, men även för andra centrala bestämningsfaktorer, till exempel arbete och inkomster. Andelen elever i årkurs 9 med behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram har legat relativt stabilt över tid. Det är en högre andel tjejer än killar som får gymnasiebehörighet men andelen killar med behörighet har ökat något sedan 2016.

Elever i åk 9 med behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, andel (%)

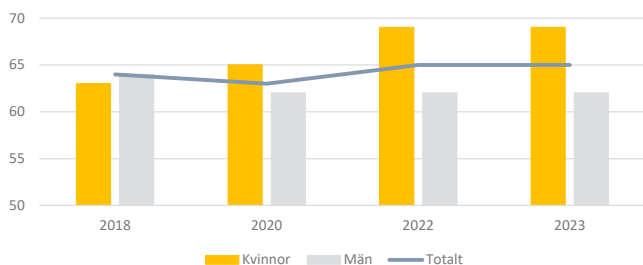

Källa: Skolverket

Rörelse och fysisk aktivitet

En av de viktigaste levnadsvanorna för ett gott och hälsosamt liv är att vara fysiskt aktiv. Människan är evolutionärt "byggd" för det och att röra på sig påverkar kroppens organsystem positivt på många olika sätt, både fysiskt och psykiskt. Vuxna personer bör enligt officiella rekommendationer vara fysiskt aktiva minst 150–300 minuter per vecka. I Hjo är det drygt 2/3 av invånarna i vuxen ålder som bedöms vara tillräckligt fysiskt aktiva. Andelen aktiva kvinnor är något högre än andelen män och andelen aktiva kvinnor har ökat något de senaste åren. Inrapporterade data är självrapporterad, vilket kan skilja sig från objektivt uppmätt data.

Invånare som bedöms vara fysiskt aktiva i minst 150 minuter/vecka (16-84 år, (%))

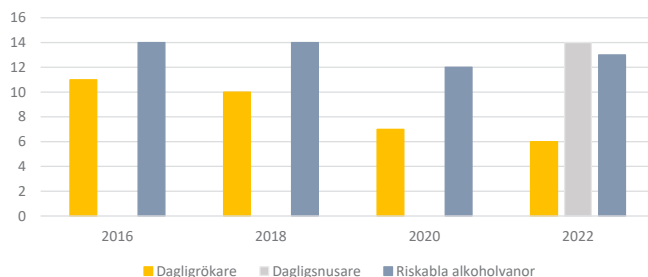

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

Tobaksvanor och alkoholkonsumtion

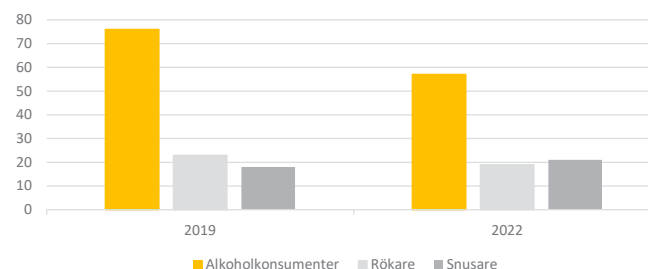
Att röka eller riskkonsumera alkohol är oerhört skadligt för hälsan och bidrar till en stor del av sjukdomsburden i samhället, samt är två av de främsta riskfaktorerna för sjukdom och för tidig död som går att förebygga. Vad gäller andelen dagligrökare i den vuxna befolkningen i Hjo syns en nedåtgående trend. Andelen dagligsnusare och andelen med riskabla alkoholvanor tycks ligga relativt stabilt de senaste åren. I årskurs 2 på gymnasiet uppger nästan var femte elev att de har rökt någon gång under de senaste 12 månaderna och fortfarande röker. Ungefär två tredjedelar av gymnasieungdomarna har druckit alkohol någon gång de senaste 12 månaderna. Ungdomars alkoholkonsumtion och rökning har dock minskat avsevärt de senaste fyra åren. Snusning har dock ökat något, då var femte ungdom i åk 2 på gymnasiet snusar.

Dagligrökare, dagligsnusare och invånare som beöms ha riskabla alkoholvanor (16-84), andel (%)

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

Rökare, snusare och alkoholkonsumenter i åk. 2 på gymnasiet, andel (%)

Källa: CAN-undersökning

Folkhälsoinsatser i Hjo kommun 2023

Att arbeta för en bättre folkhälsa handlar om att arbeta strukturellt med livsvillkor och främjande av goda levnadsvanor. Detta behöver göras på flera olika nivåer, globalt, nationellt, regionalt, kommunalt samt i samverkan mellan olika samhällsaktörer. I kärnuppgifterna ansvarar Hjo kommun för många av de välfärdstjänster som påverkar befolkningens hälsa genom hela livet. Det är därför viktigt att de förebyggande och hälsofrämjande perspektiven genomsyrar kommunens verksamheter utifrån ett långsiktigt, hållbart och översiktligt hälsoperspektiv.

Folkhälsorådet har i uppdrag att ta fram och stimulera framför allt tvärsektoriella utvecklingsinsatser inom framtagna prioriterade områden. Nedan punktats de områden som varit aktuella 2021–2023 och de insatser som skett kopplade till dem 2023. För en mer utförligt beskrivning av arbetet, se Folkhälsorådets årsberättelse (finns på Hjo kommuns hemsida).

1

Goda uppväxtvillkor för barn och unga

- Utvärdering och summering av Skolnärvaroteamet.
- Fortsatt utveckling av det lokala föräldraskapsstödet samt tidiga samordnade insatser (TSI).
- Stöttning av tandborstning i förskolorna i samverkan med Folktandvården.
- Genomförande av LUPP-undersökningen på högstadiet.

3

Gott psykiskt välbefinnande

- Arbete enligt Lokal aktivitetsplan för psykisk hälsa och suicidprevention.
- Inköp Depphjärnan för unga till åk 6 och 7.

2

Goda levnadsvanor i alla åldrar

- Fortsatt genomförande av konceptet Move Hjo!
- Genomförande av Livsstilsveckan för åk 7–9.
- Genomförande av På egna ben i mellanstadieklasser.
- Arbete enligt Handlingsplan för drogförebyggande arbete i Hjo kommun.
- Framtagande av gemensam struktur för ANDTS- och brottsförebyggande arbete samt lokal lägesbild.
- Stöttning och implementering uppstart av lokalt organiserat rastaktivitetsprogram.

4

Åldrande med livskvalité

- Stöttning av After Workkören i körverksamhet för seniorer.
- Stöttning av genomförandet av Senior Sport School.
- Uppdatering och spridning av SeniHjorkatalogen.
- Genomförande av Seniorenkäten.

VERKSAMHETSMÅTT & NYCKELTAL

De flesta av nyckeltalen nedan är hämtade från www.kolada.se som är en databas innehållande 5 000 nyckeltal för kommuner och regioner. Databasen ger möjlighet till analyser och jämförelser med riket men även med andra jämförbara kommuner. För vissa av nyckeltalen 2023 saknas data beroende på att detta rapporteras först när samtliga kommuner skickat in räkenskapssammandraget för 2023.

Demokrati	2020	2021	2022	2023
Kommunfullmäktige				
Antal fullmäktigesammanträden	7	8	8	8
Antal inlämnade motioner	1	1	2	5
Antal inlämnade interpellationer	0	2	2	1
Antal inlämnade frågor vid allmänhetens frågestund	1	1	0	1
Nettokostnad/inv, kr	258	263	291	326*
Kommunstyrelsen				
Antal KS-sammanträden	9	10	9	9
Antal invånare/förtroendevald i Hjo	124	130	128	117
Nettokostnad/invånare, kr	457	439	451	474*
* 9 278 invånare nov 2023				
Kultur, turism och fritid	2020	2021	2022	2023
Fritid				
NMI Idrott- och motionsanläggningar	62	-	-	-
Nettokostnad fritidsverksamhet, kr/inv. Hjo	1 672 (1 419)	1 508 (1 469)	1 597 (1 492)	
Kultur och bibliotek				
Antal låntagare i kommunala bibliotek/I 000 inv.	139 (195)	131 (163)	153 (179)	
Öppethållande huvudbiblioteket, timmar/vecka	38 (59)	38 (63)	57 (64)	
Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0–17 år	10,6 (14,4)	11,8 (12,8)	12,7 (12,2)	
Nettokostnad bibliotek, kr/inv.	450 (452)	471 (449)	448 (482)	
Nettokostnad allmän kulturverksamhet, kr/inv.	360 (194)	395 (198)	393 (227)	
Turism				
Antal följare sociala medier.	-	-	-	-
- Facebook	3 433	3 700	4 084	4 454
- Instagram	2 755	3 206	3 558	3 978
Antal besök webbplats	146 681	220 468	224 636	234 837
Nettokostnad turistverksamhet, kr/inv.	277 (74)	255 (94)	234 (126)	-
(siffror inom parentes avser liknande kommuner övergripande)				

Kultur, turism och fritid

	2020	2021	2022	2023
Fritidsgårdens besökare/månad	592	576	432	-
Antal elever simskolan	365	393	400	397
Guldkroksbadet besökare	28 883	68 201	89 480	-
Entré Kulturkvarteret	36 744	45 563	68 058	81 850
Antal besökare utställningar	9 897	12 471	15 919	20 667
Antal besökare Parkbiografen	261	1 115	2 353	3 220
Bibliotek antal utlån	36 148	42 049	46 099	51 064
Antal föreställningar anordnade av kulturnät	69	55	65	52

Samhällsbyggnad

Kostverksamheten:

Andel personer i åldrarna 65 år och äldre som uppger att maten på äldreboendet smakar mycket eller ganska bra (Socialstyrelsens brukarundersökning)	70	iu	68	76
Alla kommuner	74	iu	72	74
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	76	iu	72	76
Antal skolportioner, egen uppgift	203 079	194 890	195 950	196 182
Förskoleportioner (frukost, lunch, mellanmål)	140 385	133 528	156 242	168 952
Fritidsportioner (frukost, lovlunch, mellanmål)	76 771	80 536	96 404	102 009
Dagsportioner V & O	46 296	45 333	45 972	43 604
Hemtjänstportioner	25 755	24 919	23 843	22 773

Gata/ Park/ Hamn

Antal belysningspunkter gatubelysning	2 878	2 896	2 905	2 945
Förbrukning per belysningspunkt	214	193	178	179
Kostnad parker, kr/inv (SCB)	645	499	532	Publiceras v.35 2024
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	482	498	554	Publiceras v.35 2024
Kostnad väg- järnvägsnät samt parkering, kr/inv (SCB)	1 671	1 502	1 640	Publiceras v.35 2024
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	1 548	1 719	1 912	Publiceras v.35 2024

Fastighetsverksamheten

Fastighetsyta m2				
Eget bestånd	52 938	53 884	59 384	59 230
Hyrat bestånd	17 169	18 187	17 555	16 356

Plan och Bygg

Antal lagakraftvunna/antagna detaljplaner	4	3	1	6
Bygglov, beslut	114	117	93	74
Anmälningsärenden, beslut	35	41	42	36
Strandskyddsdispens, beslut	6	3	6	3
Tillsynsärenden enligt PBL, beslut	3	2	2	5
Totalt antal beslut delegation (inkl start/slutbesked)	338	324	230	288

Vård och omsorg

	2020	2021	2022	2023
Antal personer med insats från hemvården 31 dec	279			
Hemtjänst, antal timmar/månad, genomsnitt	3 694	3 863	3 214	2 979
Antal vård dygn på korttiden Sjöryd	2 981	2 475	2 744	3 479
Antal möjliga dygn vid ordinarie beläggning på korttidsavdelningen	3 650	3 650	3 650	3 650
Antal vård dygn på korttiden Sigghusberg	2 100	2 453	2 795	3 208
Antal möjliga dygn vid ordinarie beläggning på korttidsavdelningen	1 370	3 285	3 285	3 285
Antal personer med beslut om personlig assistans (inkl. privata utförare) 31 dec	30	27	23	22
Antal personer med beslut om daglig verksamhet enligt LSS 31 dec	38	33	36	-
Antal personer med beslut om korttidsvistelse/-tillsyn enligt LSS 31 dec	10	8	5	-
Antal personer med beslut om kontaktperson/ledsagare enligt LSS 31 dec	29	31	23	-
Antal gynnande säbodeslut som ej verkställt inom 3 mån	28	15	19	16
Kontinuitet i hemtjänst (antal vårdare under 14 dagar, mått 10)	22	23	22	21
Fr o m 2020 genomsnitt av jan-dec				
Kostnad per brukare särskilt boende äldreomsorg kr (alla kommuner, ovägt medelvärde kr)	956 462 (1 058 549)	946 673 (1 080 031)	1 028 029 (1 082 854)	
Kostnad för äldreomsorg per invånare 80+, kr (alla kommuner, ovägt medelvärde kr)	263 821 (255 464)	265 902 (255 819)	263 705 (261 547)	
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg (%)	7,7 %	9,5 %	9,8 %	

Nettokostnadsavvikelse jämför nettokostnad med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högre kostnadsläge och resultat under 0 istället lägre kostnadsläge.

Barn och utbildning

Andel inskrivna barn 1-5 år (alla verksamheter)	451	449	458	448
Varav antal inskrivna barn i enskilda verksamheter	76	74	74	76
Antal elever F-9	1005	1028	1027	1038
Antal inskrivna barn i fritidshem (alla verksamheter)	394	399	378	390
Antal elever gymnasieskola	303			
Antal elever i grundsärskola	20	17	18	14
Kulturskolan, antal elever	260		224	205
Antal elever på komvux				
-egna platser	72/64	68/54	54/69*	97
-köpta platser (NTI+Jensen)	31+72	13+51	30	32
Antal elever särsvux	7	3	4	5
Antal elever IM-program	13	16	16	15
Antal elever SFI	59/53	57	68	57

Barn och utbildning

	Utfall 2021	Utfall 20201 riket	Utfall 2022	Utfall 2022 riket
Nettokostnad förskola, kr/inskrivet barn	145 905 kr	141 055 kr	140 000 kr	146 290 kr
Nettokostnadsavvikelse i % förskola inkl. öppen förskola	2,3 %	-0,1 %	-4,8 %	+0,6 %
Kostnad för ett inskrivet barn på fritidshem	47 175 kr	42 458 kr	49 430 kr	43 578kr
Nettokostnadsavvikelse i % fritidshem inkl. öppen fritidsverksamhet	+16,7 %	-6,3 %	+22,3 %	-7,1 %
Kostnad för elev i förskoleklass	91 057 kr	66 745 kr	86 854 kr	69 241 kr
Kostnad för elev i grundskolan F-9	127 678 kr	116 771 kr	140 510 kr	121 164 kr
Nettokostnadsavvikelse i % grundskola inkl. förskoleklass	+ 9,8 %	+2,1 %	+ 19,1 %	+2,2 %
Kostnad för elev i gymnasieskola, jmf riket	131 662 kr	128 209 kr	137 618 kr	131 930 kr
Kostnad för helårsstuderande komvux, riket	75 730 kr	55 175 kr	76 000 kr	62 606 kr
Nettokostnad musik- och kulturskola, kr/inv	347 kr	273 kr	332 kr	277 kr
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen (%)				
-Förskola	60,8 %	42,4 %	55,4 %	42,4 %
-Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor; andel (%)	75,3 %	71,0 %	74,6 %	70,8 %
-Fritidshem	52,0 %	36,0 %	53,0 %	35,0 %
Nettokostnadsavvikelse jämförs med alla kommuner (ovägt medel)				

Arbete och socialtjänst

	2020	2021	2022	2023
Utbetalt ekonomiskt bistånd	8 254 tkr	8 782 tkr	7 867 tkr	8 169 tkr
Andel (%) av kommunens invånare som uppbär försörjningsstöd	3,1			
Antal inskrivna Arbetsmarknadsenheten	184	204	122	179
Extratjänster, snitt under året	17	15	2	0
Antal beviljade hushåll med försörjningsstöd	107	100	81	81
Antal anmälningar barn och unga	215	342	495	474
Antal anmälningar vuxna	69	79	67	116
Utredningar barn och unga	102	148	308	186
Utredningar vuxna	48	38	21	80
Mottagna ensamkommande barn	1	1	1	0
Mottagna flyktingar	1	12	7	12

2024-04-10

2024-2

Hjo kommun
Revisorerna

2024-04-04

Till:

Kommunfullmäktige i Hjo kommun

För kännedom:

Kommunstyrelsen och byggnadsnämnden

Revisionsberättelse 2023 och årlig redogörelse**Revisionsberättelse**

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga från PwC som biträder revisorerna.

Kommunstyrelsen och byggnadsnämnden ansvrarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som vi anser tillräcklig för att ge grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi bedömer sammantaget att kommunstyrelsen och dess utskott samt byggnadsnämnden har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att kommunstyrelsens interna kontroll, i allt väsentligt, har varit tillräcklig och att byggnadsnämndens interna kontroll inte helt är tillräcklig.

Vi bedömer att utfallet inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Hjo kommun
Revisorerna

2024-04-04

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för år 2023.

Enligt vår digitala signatur

Pelle Ekholm

Carl-Erik Lindblad

Åke Svensson

Kerstin Strandbergh Hermansson

Owe Brännberg

Ordlista & definitioner

Anläggningstillgångar	Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten. Kan vara immateriella (t.ex. goodwill), materiella (t.ex. byggnader) eller finansiella (t.ex. aktier).
Antal årsarbetare	Antalet personer som innehar tillsvidareanställningar under december månad omräknat till heltidstjänster.
Avskrivning enligt plan	Fördelning av totalutgiften för en anläggningstillgång. Kostnaden fördelas över det antal år som tillgången beräknas användas i verksamheten.
Avsättningar	Förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias.
Balansräkning	Visar den ekonomiska ställningen per den 31/12 och hur den förändrats under året.
Driftbudget	Omfattar kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året.
Eget kapital	Kommunens förmögenhet. Totala tillgångar minus totala skulder och avsättningar.
Eliminering	Innebär att interna poster tas bort t.ex. köp och försäljningar mellan de egna bolagen. Detta görs för att uppgifter om intäkter, kostnader, fordringar och skulder inte ska medräknas flera gånger.
Kassaflödesanalys	Visar kassaflödet från verksamheterna, investeringarna och finansieringen. Summan av dessa poster utgör förändringen av likvida medel.
Finansnetto	Skillnaden mellan posterna finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.
Finansiella nettotillgångar	Nettot av kommunens alla kort- och långfristiga tillgångar och skulder. Detta belopp relateras sedan till verksamhetens bruttokostnader.
Kassalikviditet	Omsättningstillgångarna i relation till de kortfristiga skulderna. Visar kommunens betalningsstyrka på kort sikt. Vid 100 % täcks de kortfristiga skulderna av likvida medel, kortfristiga fordringar och kortfristiga placeringar.
Kortfristiga skulder	Lån och övriga skulder som förfaller till betalning inom ett år.
Långfristiga skulder	Lån och övriga skulder med en löptid överstigande ett år.
Nettoinvesteringar	Investeringsutgifter efter avdrag för olika bidrag och ersättningar.
Nettokostnader	Kostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar m.m.
Nettokostnadsandel	Hur stor andel av skatteintäkterna och generella statsbidrag som har gått åt till att finansiera verksamheternas nettokostnader.
Omsättningstillgångar	Tillgångar som inte innehas för stadigvarande bruk, utan förbrukas i samband med framställning av produkter eller tjänster eller på annat sätt används i verksamheterna.
Realisationsvinst/förlust	Vinst/förlust som uppstår vid försäljning av fast eller lös egendom. Beräknas som skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärdet med avdrag för gjorda avskrivningar.
Resultaträkning	Visar hur förändringen av det egna kapitalet under året har uppkommit.
Skattefinansieringsgrad av investeringar	Visar hur stor del av kommunens skatteintäkter som återstår efter att den löpande driften finansierats. Ett värde över 100 % innebär att kommunen har kunnat finansiera alla investeringarna med egna medel och inte behövt låna externt.
Soliditet	Eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större finansiellt handlingsutrymme.
Taxefinansierad verksamhet	Verksamhet som finansieras genom taxor från de som nyttjar tjänsten t.ex. vatten och avlopp och renhållning.
Årets resultat	Förändringen av det egna kapitalet.

Hjo kommun, Box 97, 544 81 Hjo. Besöksadress: Torggatan 2, Hjo
Telefon: 0503-350 00, Hemsida: www.hjo.se